

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ GİRİŞİMCİ
KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜMİT ÖZGÜR

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**MERSİN
OCAK- 2021**

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ GİRİŞİMCİ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜMİT ÖZGÜR

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**Danışman
PROF. DR. HAKAN AKDAĞ**

**Danışman
DOÇ. DR. MUHAMMET SAYGIN**

**MERSİN
OCAK- 2021**

ONAY

Ümit ÖZGÜR tarafından Prof. Dr. Hakan AKDAĞ ve Doç. Dr. Muhammet SAYGIN danışmanlığında hazırlanan “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Girişimci Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi” başlıklı çalışma aşağıda imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından 26/01/2021 tarihinde yapılan Tez Savunma Sınavı sonucunda oy birliği/çokluğu ile Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Görevi	Ünvanı, Adı ve Soyadı	İmza
Başkan		
Üye		
Üye		

Yukarıdaki Jüri kararı Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun tarih ve sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Gülşen AVCI
Enstitü Müdürü

Bu tezde kullanılan özgün bilgiler, şekil, tablo ve fotoğraflardan kaynak göstermeden alıntı yapmak 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümlerine tabidir.

ÖZET

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ GİRİŞİMCİ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Bu çalışma, Türkiye’de öğretmen yetiştirme programlarında girişimci kişilik özelliklerinin araştırılması amacıyla yapılmıştır. Yaşadığımız dönemin bilgi toplumu olarak adlandırılması neticesinde bu dönemde öne çıkan en önemli bireysel özelliklerden birisi de girişimciliktir. Girişimcilik olgusu herhangi bir ülkenin gelişmesi, büyümesi ve çağın gerekliliği olan durumlara uyum sağlayabilmesi için oldukça önemlidir. Bu nedenle girişimcilik ruhunun bireylere kazandırılabilmesi için bahsi geçen becerilere dönük eylemlerde bulunmak girişimcilik açısından bir gereklilik olarak görülmektedir. Bilgiyi üretenlerin yeniliğe açık insanlar olduğu düşünüldüğünde bilgi üreten bireylerin aynı zamanda girişimci olduklarını ifade etmek çok da yanlış bir ifade olmaz. Çünkü girişimci ruhuna sahip bireyler var olan bilgilerle yetinmeyerek daha çok farklı düşüncelerle hareketle diğer bireylerin fark etmediği şeyleri ortaya çıkartmaktadır. Öğretmenlik bir meslek olarak ele alındığında daha çok öğrenmeyi ve öğretmeyi sevenlerin tercih ettiği en eski meslek grupları içerisinde yer almaktadır. Öğretmenlik mesleğine sahip bireyler genellikle çevreleri ile etkileşime girerek onlarla bir hayatı paylaşmaya çalışmaktadır. Öğretmenlik mesleğine sahip olan bireylerde olması gereken özellikler genel olarak problem çözme yeteneği, eleştirel düşünce, iletişim becerileri gelişmiş, güven ve özgüvene sahip, başarı güdüsü gelişmiş, çağdaş ve demokratik özellikleri barındırması gerekmektedir. Bu bağlamda öğretmenlik mesleğini yapan bireylerin sahip oldukları bu özellikler aynı zamanda girişimci kişilik özellikleri ile yakından ilişkili olduğu söylenebilir. Bu çalışma aynı zamanda farklı üniversitelerde öğrenim gören ve üniversitelerin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim görmekte olan 3. ve 4. sınıf öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adayları Adana, Aksaray, Ankara Antalya, Aydın, Bolu, Denizli, Erzurum, İstanbul, İzmir, Konya, Kütahya, Muğla, Niğde, Samsun, Sivas ve Trabzon’da bulunan üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğrenim görmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen yetiştirme, Girişimcilik, Kişilik Özellikleri

Danışman: Prof. Dr. Hakan AKDAĞ, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, Mersin.

Danışman: Doç. Dr. Muhammet SAYGIN, Mersin Üniversitesi, Silifke Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Mersin

ABSTRACT

INVESTIGATION OF ENTREPRENEURIAL PERSONALITY PROPERTIES OF SOCIAL STUDIES TEACHER CANDIDATES

This study was carried out in order to investigate the location of entrepreneurial personality characteristics in teacher training programs in Turkey. Entrepreneurship is one of the most important individual features that stands out in this period as a result of being called the information society of the period we live in. The phenomenon of entrepreneurship is very important for the development, growth and adaptation of any country to situations where the age is necessary. For this reason, it is seen as a necessity for entrepreneurship to take actions on the skills mentioned in order to bring the spirit of entrepreneurship to individuals. Considering that the people who produce the information are people who are open to change, it is not a very wrong statement to express that the individuals who produce the information are also entrepreneurs. Because individuals with entrepreneurial spirit do not settle for the information that is available, but also act with different thoughts, revealing things that other individuals do not realize. When teaching is considered as a profession, it is among the oldest professional groups preferred by those who like to learn and teach more. Individuals in the teaching profession often interact with their surroundings and try to share a life with them. The characteristics that should be in individuals with the teaching profession should generally include problem solving ability, critical thinking, communication skills developed, confidence and self-confidence, improved success drive, contemporary and democratic characteristics. In this context, it can be said that these characteristics of the individuals who do the teaching profession are also closely related to entrepreneurial personality traits. This study also consists of 3rd and 4th grade teacher candidates who are teaching at different universities and studying in the Social Studies Teaching department of universities. The teacher candidates who participated in the study are studying at the educational faculties of universities in Adana, Aksaray, Ankara, Antalya, Aydın, Bolu, Denizli, Erzurum, İstanbul, İzmir, Konya, Kütahya, Muğla, Niğde, Samsun, Sivas and Trabzon.

Keywords: Teacher Training, Entrepreneurship, Personality characteristics

Advisor: Prof. Hakan AKDAĞ, Mersin University, Department of Turkish and Social Sciences Education, Mersin.

Advisor: Associate Professor Muhammet SAYGIN, Mersin University, Vocational School of Silifke Department of Management and Organization, Mersin.

TEŞEKKÜR

Tezin yazımı sürecinde bana daima destek olan çalışmanın her aşamasında yardımlarını esirgemeyen, deneyimlerini ve görüşlerini samimiyetle paylaşan çalışmalarım yönlendirilmesinde ve sonuçlandırılmasında büyük emeği geçen değerli tez danışman hocalarım Prof. Dr. Hakan AKDAĞ'a ve Doç. Dr. Muhammet SAYGIN'a sonsuz saygı, sevgi ve teşekkürlerimi sunarım. Tez savunmama katılarak beni onurlandıran Doç. Dr. Neval AKÇA BERK'e teşekkür ederim.

Eğitimim sürecinde gerek ders gerekse tez aşamasında bilgileriyle bana her zaman destek olan değerli hocalarım Prof. Dr. Kadir ULUSOY'a, Doç. Dr. Mehmet Güngör'e, Doç. Dr. Mehmet Tahir KARABOĞA'ya, Doç. Dr. Fuat Serkan SAY'a, Dr. Öğr. Üyesi Tuba TOMBULOĞLU'na, sonsuz saygı, sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

Beni bu günlere getiren, varlıkları ile bana güç veren ve hayatımın her aşamasında yanımda olup bana destek veren, canım annem Şerife Özgür'e canım babam Ramazan Özgür'e, ve ikizim Onur Özgür'e sonsuz teşekkür ederim.

Ayrıca gerekli konularda yardımcı olmaktan çekinmeyen, kolaylık sağlayan, motive edici yaklaşımlarıyla destek veren Öğretim görevlisi Uğur Kaya'ya, Kübra Güvenç'e, Bedriye Uluçay'a ve değerli görüşlerini benimle paylaşmak adına vakit ayırarak anketi cevaplayan öğretmen adaylarına teşekkürlerimi sunarım.

Ümit ÖZGÜR

MERSİN, 2021

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İÇ KAPAK	
ONAY	
ETİK BEYAN	
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar DİZİNİ	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	vii
KISALTMALAR ve SİMGELER	viii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Problem Cümlesi	2
1.4. Alt Problemler	2
1.5. Araştırmanın Varsayımları	3
1.6. Araştırmanın Önemi	3
1.7. Sınırlılıklar	3
1.8. Tanımlar	4
2. KAYNAK ARAŞTIRMALARI / ALAN YAZIN	5
2.1. Girişimcilik ve Girişimci Kavramlarının Tanımı ve Kapsamı	5
2.2. Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi	9
2.2.1. Girişimciliğin Dünya Açısından Tarihsel Gelişimi	9
2.2.2. Girişimciliğin Türkiye Açısından Tarihsel Gelişimi	11
2.3. Girişimcilik Türleri	13
2.3.1. İÇ Girişimcilik	14
2.3.2. Fırsat Girişimciliği	14
2.3.3. Yaratıcı Girişimcilik	14
2.3.4. Orijinal Girişimcilik	14
2.3.5. Kurumsal Girişimcilik	15
2.4. Girişimciliğin önemi	15
2.4.1. Sosyal Bilgiler ve Girişimcilik	18
2.4.2. İlk ve Ortaokul Programlarında Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	19
2.5. Girişimciliği Etkileyen Faktörler	20
2.5.1. Girişimci Kişiliğın Oluşmasında Etkili Olan Faktörler	23
2.5.2. Başarılı Bir Girişimcinin Özellikleri	24
2.6. Kişilik ve Girişimci Kişilik Özellikleri	27
2.7. Girişimcilik ve Eğitim	29
2.7.1. Girişimcilik Eğitiminin Önemi	32
2.8. İlgili Araştırmalar	33
2.8.1. Güncel Çalışmalar	33
3. YÖNTEM	38
3.1. Araştırmanın Modeli	38
3.2. Araştırmanın Soruları ve Hipotezleri	39
3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	40
3.4. Katılımcıların Sosyo - Demografik Özellikleri	41
3.5. Veri Toplama Aracı	45
3.5.1. Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeği	45
3.5.2. Nitel Veriler	46
3.6. Analiz Öncesi Verilerin Taranması	46

	Sayfa
3.7. Verilerin Toplanması	47
3.8. Geçerlik Analizi	47
3.9. Güvenirlik Analizi	48
3.10. İstatistiki Analizler	49
4. BULGULAR	50
4.1. Nitel Verilerden Elde Edinilen Bulgular	50
4.2. Sosyo-Demografik Özelliklere Göre Çapraz Tablo Analizleri	53
4.3. Ölçeklerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	54
4.4. Değişkenlerin Sosyo-Demografik Özelliklere Farklılıkların Analizi	59
4.5. Değişkenler Arası Korelasyon Analizleri	69
5. TARTIŞMA, SONUÇLAR ve ÖNERİLER	71
5.1. Sonuç ve Değerlendirme	71
5.2. Öneriler	74
KAYNAKLAR	75
EKLER	80
ÖZGEÇMİŞ	98

TABLolar DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 2.1. Girişimciliğe etkisi olan unsurlar	23
Tablo 2.2. Girişimci bireylerin özellikleri	25
Tablo 3.1. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri	42
Tablo 3.2. Girişimci Kişilik Ölçeği KMO ve Barlett testi sonuçları	47
Tablo 3.3. Girişimci Kişilik Ölçeği güvenirlik analizi	48
Tablo 4.1. Mezun olduğu lise türü ile baba mesleği düzeyi çapraz tablolar analizi	53
Tablo 4.2. Girişimci kişilik ölçeğinin ortalama ve std. Sapma değerleri	54
Tablo 4.3. Girişimci kişilik ölçeğinin alt boyutu başarıma ihtiyacı ortalama ve std. Sapma değerleri	56
Tablo 4.4. Girişimci kişilik ölçeğinin alt boyutu kontrol odağı ortalama ve std. Sapma değerleri	56
Tablo 4.5. Girişimci kişilik ölçeğinin alt boyutu risk alma eğilimi ortalama ve std. Sapma değerleri	57
Tablo 4.6. Girişimci kişilik ölçeğinin alt boyutu belirsizliğe karşı toleransı ortalama ve std. Sapma değerleri	57
Tablo 4.7. Girişimci kişilik ölçeğinin alt boyutu kendine güven ortalama ve std. Sapma değerleri	58
Tablo 4.8. Girişimci kişilik ölçeğinin alt boyutu yenilikçilik ortalama ve std. Sapma değerleri	59
Tablo 4.9. Ölçek boyutları ile yaş değişkeni arasındaki farklılıkların analizi	60
Tablo 4.10. Ölçek boyutları ile baba mesleği değişkeni arasındaki farklılıkların analizleri	61
Tablo 4.11. Ölçek boyutları ile aile geliri arasındaki farklılıkların analizleri	63
Tablo 4.12. Ölçek boyutları ile mezun olunan lise türü arasındaki farklılıkların analizleri	64
Tablo 4.13. Cinsiyet değişkeni ve girişimci kişilik özelliği ölçeğine ilişkin grup istatistikleri	66
Tablo 4.14. Cinsiyet değişkeni ve girişimci kişilik özelliği ölçeğine ilişkin grup istatistikleri (T Testi)	66
Tablo 4.15. Ölçek boyutları ile medeni hal değişkenine ilişkin grup istatistikleri	67
Tablo 4.16. Ölçek boyutları ile medeni hal değişkenine ilişkin grup istatistikleri (Mann Whitney U Testi)	68
Tablo 4.17. Korelasyon Analizleri	69

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 2.1. Girişimcilik faaliyetlerinin tarihi süreci	10
Şekil 3.1. Araştırma modeli	38
Şekil 3.2. Katılımcıların yaş düzeyleri	43
Şekil 3.3. Katılımcıların cinsiyet dağılımı	44
Şekil 3.4. Katılımcıların medeni hal dağılımı	44
Şekil 4.1. Açık uçlu sorularda en sık kullanılan kelimeler	50
Şekil 4.2. Açık uçlu sorularda en sık kullanılan kelimeler	51
Şekil 4.3. Açık uçlu sorularda en sık kullanılan kelimeler	52

KISALTMALAR ve SİMGELER

Kısaltma/Simge	Tanım
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TDK	Türk Dil Kurumu
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
Akt.	Aktaran
Vd.	Ve diğerleri
Vb.	Ve benzerleri
%	Yüzde
SS	Standart Sapma
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences

1. GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem durumu, araştırmanın amacı, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın varsayımları, araştırmanın önemi, araştırmanın kapsam ve sınırlılıklarına ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Girişimciliğin yaygınlaşması özellikle ekonomik faaliyetlere bağlı iken günümüzde teknolojik gelişmeler ve sosyal kalkınma açısından giderek önem kazanmaktadır. Bu nedenle girişimci ruha sahip bireylerin yetiştirilmesi, girişimcilik faaliyetlerinin farklı alanlarda kullanılmaya başlaması ve eğitim sürecinde de bu bireylerin yetiştirilmesi zaman içerisinde bir gereklilik haline gelmiştir. Bu bağlamda eğitim sürecinin bütün noktalarında aktif görev üstlenen öğretmen ve öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin tespit edilmesi ve girişimcilik düzeylerini etkileyen unsurların belirlenmesi araştırma açısından oldukça önemlidir. Bu açıdan ele alındığında Sosyal Bilgiler alanında aday öğretmenlere yönelik olarak yapılacak girişimcilik faaliyetleri ile alakalı eğitsel aktivitelerinin belirlenmesi, girişimciliği negatif yönde tesir eden faktörlerin tespit edilmesi ve yaşanabilecek olası sorunların çözüme kavuşturulması noktasında yardım sağlayacağı öngörülmektedir. Bu kapsamda araştırmanın problemi “Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının girişimci kişilik özellikleri ne düzeydedir? şeklinde belirlenmiştir.

Yapılan araştırma kapsamında Adana, Aksaray, Ankara Antalya, Aydın, Bolu, Denizli, Erzurum, İstanbul, İzmir, Konya, Kütahya, Muğla, Niğde, Samsun, Sivas ve Trabzon’da bulunan üniversitelerin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde okumakta olan öğretmen adaylarının girişimci kişilik özellikleri incelenmiştir.

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın giriş bölümünde problem durumunu, araştırmanın amacını, önemi ele alınmış, ikinci bölümde araştırmanın literatür taramasına yer verilmiştir. Girişimcilik ile ilgili kavramlar, Girişimciliğin tarihsel gelişimi, girişimcilik türleri ve önemi, Sosyal Bilgiler’ in girişimcilik ile arasında yer alan ilişkiye yer verilmiş ve bu alanda yapılan çalışmalar incelenmiştir.

Üçüncü bölümde ise materyal ve yöntem başlığı altında araştırmanın modeline, evren ve örnekleme, veri toplama aracına ve analiz sonuçları verilmiştir. Dördüncü bölümde bulgular ortaya çıkarılarak yorumlanmıştır. Beşinci bölümde ise bulgular doğrultusunda araştırma sonuçlarına yer verilmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, sosyo-demografik özelliklere göre Adana, Aksaray, Ankara Antalya, Aydın, Bolu, Denizli, Erzurum, İstanbul, İzmir, Konya, Kütahya, Muğla, Niğde, Samsun, Sivas, Trabzon'da bulunan üniversitelerin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim görmekte olan 3. ve 4. sınıf öğretmen adaylarının, girişimci kişilik özelliklerini incelenmesi amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Problemi

Araştırmanın temel çıkış noktasını "Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının girişimci kişilik özellikleri ne düzeydedir?" sorusu oluşturmaktadır. Bu soru aynı zamanda araştırmanın problem cümlesidir.

1.4. Alt Problemler

Yapılan çalışmanın en temel amacı Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının girişimci kişilik özelliklerini tespit etmek olarak ifade edilebilir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibidir:

1. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının girişimci kişilik özellikleri hangi düzeydedir?
2. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının sosyo-demografik özellikleri ile girişimci kişilik özellikleri arasında ilişki var mıdır?

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Yapılan çalışma aşağıda belirtilen varsayımlar üzerine şekillendirilmiştir:

- Araştırmada kullanılan ölçekte yer alan sorulara öğretmen adaylarının objektif bir şekilde cevap verdikleri varsayılmıştır.
- Araştırmada kullanılan örneklemin bütün evreni temsil ettiği varsayılmıştır.
- Yapılan araştırmanın ön yargılı düşünmeden daha çok bilimsel ahlak ve etik çerçevesinde yapıldığı varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Önemi

Girişimcilik ile ilgili yapılan araştırmalara göre girişimciliğin öğretmen yetiştirme noktasında mühim bir etken olduğunu görmekteyiz. Türkiye'nin dünyada gelişen bir ülke olduğu düşünüldüğünde hem eğitim hem de iktisadi yönden kalkınması incelendiğinde, girişimci kişilerin bu süreç içerisinde oldukça önemli bir noktada oldukları söylenebilir. Girişimci insanların yetiştirilmesi hususunda eğitim sistemi mühim bir konuma sahiptir. Bundan dolayı öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının girişimci kişilik özellikleri üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Girişimcilik faaliyetlerinin yaygınlaşması ekonomik unsurlar doğrultusunda olduğu gibi teknolojik gelişmeler ve sosyal kalkınma için de önemlidir. Girişimci bireylerin kendilerinin farkına varmaları ve kendilerini geliştirecekleri ortamların sunulması, eğitimin girişimcilik açısından özümsemesi bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda eğitimin her noktasında etkin konumda bulunan öğretmen ve öğretmen adaylarının girişimci kişilik özelliklerini etkileyecek unsurların ortaya konulması hayli mühimdir.

Bu çalışma ile Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının girişimci kişilik özelliklerini incelemeye yönelik çeşitli demografik özelliklere göre belirlenmesi ve elde edilecek yeni bilgilerin literatüre katkı sağlaması öngörülmektedir.

1.7. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Bu araştırma;

- 2020/2021 Eğitim Öğretim yılı ile,
- Çalışma araştırmaya katılan Üniversitelerde öğrenim gören öğretmen adaylarıyla,
- Girişimci Kişilik Ölçeği ile sınırlandırılmıştır.

1.8. Tanımlar

Sosyal Bilgiler: Tarih, coğrafya, psikoloji ve sosyoloji gibi çoğu bilimi kullanarak toplumsal kültürü, değerleri ve yargıları ele alan ve toplumsal değişimi ve gelişimi inceleyen bir eğitim alanıdır (Erden, tarihsiz)

Girişimci: Emeği, birikimi ve dış çevreyi karıştırarak üretim sürecini planlayıp tasarlayarak bu süreç içerisinde karşılaştığı riskleri üstlenen bireyleri temsil etmektedir (TDK, 2014).

Girişimcilik: Elde var olan kaynakları ve durumları değer gerektiren bir uygulamaya çeviren, sosyal ve ekonomik organları örgütleyen, risk alabilen davranışlar bütünüdür (Saraçoğlu, Duran ve Taşkın, 2010).

Kişilik: Bireyin hem kendisi hem de çevresi ile olan ilişkilerini belirleyen ve onu diğerlerinden ayıran alışkanlıklar ya da davranışların tümü (Tok, Seçer, Davran, Çobanoğlu ve Özalp, 2014).

Lider: İnsanları bir araya getiren ve onları belirli bir amaç doğrultusunda motive eden kişiler lider olarak tanımlanır (Erdoğan, 2007).

Risk: Bireylerin zarar, kayıp ya da tehlikeye maruz kalma olasılığıdır. Risk aynı zamanda belirlenen bir hedefe ulaşma noktasında bireyi engelleyen belirsiz olaylar bütünüdür (Bahadır, 2007).

2. KAYNAK ARAŞTIRMALARI

2.1. Girişimcilik ve Girişimci Kavramlarının Tanımı ve Kapsamı

Etymology Dictionary'e (2015) göre Girişimci kavramı eski Fransızca'da entreprendre kelimesinden türetilmiş ve üstlenmek anlamına gelmektedir. 1852 yılından itibaren işletmeyi yöneten anlamında kullanılmaya başlayan günümüzde ise yönetici ve kurucu anlamlarını barındıran kavramı ifade etmektedir. Aykan (2002)'nin çalışmasında Arapça müteşebbis kökünden türetildiği ve Türkçeye gir-mek kökünden hareketle girişmek anlamında türetildiğinden bahsedilmektedir (Aykan 2002: 4-5).

Girişimci olarak ifade edilen bireyler genel olarak risk alabilen ve yenilik yapan bireyler olarak tanımlanmaktadır. Beklenmedik fırsatları gözlemleyebilmek ve gerçekleştirmek için bir takım faaliyetlerde bulunmak girişimciliğin ruhunda vardır. Girişimcilik ise daha çok girişimci bireylerin risk alabilmesi, fırsatları kovalaması, yeni fikirleri hayata geçirmesi ve yenilik yapabilme süreçlerinin tamamını kapsayan genel bir ad olarak ifade edilebilir. Girişimcilik sürecinde aynı zamanda yenilik kavramı da yer almaktadır. Yenilik elde bulunan kaynakların farklı strateji ve yöntemlerle ele alınarak yeniden yapılandırılması süreci kapsamaktadır (TÜSİAD Basın Bülteni, 2003: 1).

Girişimci kavramı farklı alanlarda farklı tanımlara sahip bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna göre ekonomi alanında girişimci kaynakların bir araya getirilmesi ve değer yaratılması ile ilgiliyken psikoloji alanında var olan otoriteden uzaklaşıp yeni deneyimler elde etme olarak ifade edilmektedir. Ayrıca girişimciliğin bir örgüt içerisinde muhtemel tehdit olarak algılanabileceği ve sıkı takip edilmesi gereken kişi olarak vurgulandığı görülmektedir (Ağca ve Yörük 2006: 159).

Bajaro(1981)'ya göre gelecekle için doğru bir seçim yaparak girişimci olmaya karar veren bireyler, girişimciliğin ödüllendirici bir kariyer sunmasına karşın aynı zamanda zorlu ve heyecan verici bir macera olduğunu da unutmamalıdır. Girişimcilikte istemek ve yapmak farklı şeylerdir ancak başarmak daha da farklı bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Başarılı bir girişimci örneği bireyin kendisini iyi tanımasından, kendine değer vermesinden ve güçlü, zayıf yönlerini iyi bilmesinden geçmektedir.

İşletme kurma sürecindeki tüm ekonomik yapılabirlik çalışmalarını sürdürürken potansiyel girişimcilerin gözden kaçırdıkları husus işi başlatma ile işi sürdürme arasındaki farkı ortaya koyan “girişimcilik ruhu” olmaktadır. Bu ruh, Henry Ford ya da Colombus gibi potansiyelleri ve sınırlılıklarını iyi bilen tüm gerçek girişimcilerde bulunmaktadır (Bajaro, 1981: 2).

Toplumlarda girişimcilik gelişimi bakımından birbirinden farklılık göstermektedir. Toplumsal dönüşümlerin girişimci bireyleri ortaya çıkarma noktasında etkili olduğu tarihsel süreç içerisinde görülebilmektedir. Ayrıca toplumların kültürel özelliklerinin, yaşam biçimlerinin, ekonomik koşullarının ve sunulan desteklerin girişimciliğin meydana gelmesinde etkisi olduğu görülmektedir (Börü, 2014: 2).

Girişimcilerin iş kurma süreçlerinde planlama yapmaları organize olmaları en önemli kararlarını oluşturmaktadır. Girişimciler işletmelerini azami özen ve müzakere ile planlamalı ve organize etmelidirler. Yeni bir işin kurulması muhtemelen geri kazanımı uzun yıllar sürececek bir sermaye yatırımı anlamına gelmektedir. Geri kazanım süresi uzadıkça risk algısı da artacaktır. Bu bakımdan planlamada ya da organize olmada yapılacak hatalar ya da eksiklikler kişisel ve örgütsel varlıkların muhtemel kaybı anlamına gelmektedir. Öte yandan iyi hazırlanmış bir plana sahip olmak ve organize olabilmek yatırımların karlılık olarak dönüşüne imkân verecektir (Alvizo, 1981: 36-37).

Girişimcilik sadece ekonomik boyutu ile ele alınmaması gereken çok boyutlu bir kavramdır. Girişimciliğin aynı zamanda sosyal, siyasal ve kültürel boyutları da bulunmaktadır. Bu nedenle özellikle kadınların ve gençlerin girişimcilik alanında eğitimlerle desteklenmesi gerekmektedir (Casson, 2005: 327).

Türkiye’de istihdam aramaya yönelik izlenen politikanın farklılaşarak istihdam yaratmaya dönüştürülmesi de bu durumun en temel kanıtı olarak belirtilebilir (Karadal, 2014: 45-46). Yönetim kavramı planlamayı, örgütlemeyi, yöneltmeyi ve belirlenen amaçlara ulaşmak için kaynakları ve çalışanları kontrol altına almayı ifade etmektedir.

Küçük bir işletme yönetmek sadece yönetim tekniklerinin anlaşılmasını değil aynı zamanda yönetim uygulamalarındaki büyüklükle alakalı farklılıkların da idrak edilmesini içermektedir. İşletme küçüklüğü ile alakalı olarak genel özellik işletmenin tek adam mantığında yönetilmesidir ki bu durum girişimcinin özel sorunlarla uğraşmasına neden olmaktadır ancak küçük işletmeler gelişen yönetim yetenekleri ile bu sorunların üstesinden gelebilmektedir (Lavador, 198: 69-70).

Teknolojide yaşanan değişim ve gelişim, imkânların artışı gibi etmenler nedeniyle geleceğini şekillendirmek isteyen bireyler girişimcilik olgusunu düşünmeye ve değerlendirmeye başlamışlardır. Statü kaygısı, işinde ilerleme arzusu, kendini geliştirme ve toplumsal fayda sağlama gibi istek ve beklentiler girişimciliğin bir kariyer alternatifi olarak görülmesine neden olmuştur. Tüm kesimlerin bu farkındalık düzeyine ulaşması ve girişimciliğin yaygınlaşması hedefiyle sivil toplum örgütleri ile kamu kurum ve kuruluşlarının girişimciliği görev olarak algılaması önem taşımaktadır (Akdemir, 2014: 141-142).

Girişimcilik sürecinde fırsatlarının önceden tanımlanması büyük önem taşımaktadır. Fırsat tanımlama, girişimcilik sürecinin tetikleyici konumundadır ve fırsattan yararlanmanın gerçekleşmesi için gerekli bir ön koşul olarak görülmektedir. Bir fırsatın girişimcilik sürecinin ilk aşamalarında tanımlanması, ileride gerçekleştirilecek potansiyel girişimcilik faaliyetlerinin sınırlarını belirleyebilmektedir (Schenkel, 2004: 41-42).

Erhan Aydın ve Ulaş Çakar (2014) çalışmalarında eko girişimcilik kavramını yenilikçi bakış açısına sahip olarak çevreye verilen zararların en alt düzeye indirgenmesi olarak ifade etmiş ve bu doğrultuda planlanan işletme türlerini işaret etmiştir. Buna göre çevresel unsurların gözetilerek değer yaratılması ve ekonomik kazancın sağlanması üzerinde odaklanan eko girişimcilik kavramı uygulamaya dönüşebilen fikirlerin yaratılmasıyla doğru orantılıdır. Bu durumun sebebi ise eko girişimcilerin bu fikirler sayesinde ayrıcalık kazanmalarıdır (Aydın ve Çakar, 2014: 80).

Musa Şanal ve Hüseyin Özgen (2013) çalışmalarında kurumsallaşmanın işletmelerde yenilikçiliğin teşvik edilmesi noktasında önemli bir araç olduğunu ve bu yenilikçilik sürecinin işletmelere uyarlanmasında kurumsal girişimciliğin önem sahibi olduğunu vurgulamışlardır. Buna göre, kurumsal girişimcilik sayesinde çalışanların ve yöneticilerin işletme bünyesinde yenilikçilik davranışlarını sergilemelerine imkân verilmektedir (Şanal ve Özgen, 2013: 24).

Girişimcilik etrafımızda olan imkanları görebilme, imkânlara yönelik planlama yapma, planlama neticesinde proje geliştirme ve bu projeleri gündelik hayata uyarlamak için yapılan faaliyetleri içermektedir (Bozkurt, 2000). Bir başka tanımda ise girişimcilik, bireysel ya da grup hâlinde yeni bir sistem kurarak ya da elde bulunan mevcut sistemi geliştirmek için yeni bir girişim oluşturma faaliyeti olarak ifade edilebilir (Recepoglu ve Doğan, 2014: 101).

Girişimcilik ile alakalı yapılan tanımlara bakıldığında girişimcilik faaliyetleri hem bir süreç hem de farklı aşamalardan oluşan bir durum olarak değerlendirilmektedir. Girişimciliği oluşturan aşamalar şu şekilde ifade edilebilir (Morris, 1998: 27):

- Olası fırsatları görebilmek ve tanımlamak,
- Yeni fikir geliştirmek,
- Fırsatı değerlendirmek için gereken kaynakları belirlemek,
- Gereken kaynakları sağlamak,
- Fikri üreterek uygulamaya koymak ve yönetmek,
- Risk alabilmek olarak altı aşamadan meydana gelmektedir.

Girişimcilik kavramının öznel boyutunu ifade etmek için kullanılan girişimci kelimesi İngilizce 'de "enter" ve pre (ilk) kökenlerinin birleşmesi sonucunda oluşan "entrepreneur" yani ilk işe başlayan olarak ifade edilmektedir (Yılmaz, 2014). Girişimcilik ve girişimci kavramlarına yönelik olarak alan yazımında çok sayıda tanım bulunmaktadır. Ancak bu kavramlara yönelik olarak ilk tanımlama 1755 yılında Cantilon tarafından yapılmıştır. Buna göre girişimci; "kâr amacı ile işleri planlayan ve iş ile ilgili her türlü riski üstlenen kişi" olarak tanımlanmıştır (Korkmaz, 2012: 210).

Başka bir ifade ile girişimci; fırsatları gören ve bu fırsatları takip ederek onları ele geçirdiğinde bütün riskleri üstlenerek harekete geçen kişi olarak ifade edilmektedir (Schumpeter, 2000). Girişimci aynı zamanda teknolojiyi, sermayeyi ve üretim sürecine dâhil olan her türlü faktörü oluşturarak mal ya da iş üreten birey olarak adlandırılmaktadır (Mucuk, 2001: 6).

Girişimci; yeni bir iş fikri bulan ya da mevcut işi geliştirmek amacı ile karşısına çıkan fırsatları değerlendirerek her türlü kaynağı bir araya getirerek risk alabilen kişidir (Gözek, 2006: 3). Girişimcilik işletme için bütün kaynakları daha etkin kullanarak durumu lehine çeviren kişidir (Hisrich ve Peters, 2001: 9).

Girişimcilik ve girişimci bireylere yönelik yapılan tanımlar incelendiğinde genel olarak yeni bir fikir üreten ya da düşünen, risk alabilen, fırsatları gözlemleyen ve risk alabilenlerin girişimcilik ruhuna sahip olduğu söylenebilir. Bu kapsam doğrultusunda girişimci tanımından yola çıkıldığında girişimciliğin temelini yenilik faktörüne bağlandığı söylenebilir (Ercan ve Gökdeniz, 2009: 63). Yenilik girişimciliği oluşturan en temel özelliklerden birisidir. Sonuç olarak girişimci bireyler yeniliklerin oluşmasında, gelişmesinde ve yayılmasında aktif rol oynar (Drucker, 1995: 30-31).

2.2. Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi

İnsanlığın zaman içerisinde gelişim göstermesiyle birlikte sanayi toplumu yerini bilgi toplumuna bırakmıştır. Yaşanan bu gelişmenin bir sonucu olarak girişimcilik giderek önemiyet kazanmış ve yeni fırsatlar ve yeni fikirlerin hayata geçirilmesi maksadıyla üretim faktörleri bir araya getirilmeye başlanmıştır. Üretimlerin artmasıyla birlikte ekonomik kalkınma, istihdam, sosyal gelişme gibi bazı zenginlikler toplumun refahını arttırmıştır. Bilgi toplumunun ortaya çıkmasıyla birlikte girişimcilik farklı şekillerde tanımlanmaya başlamış ve değişime uğramıştır (Aşkın vd., 2011: 55).

2.2.1. Girişimciliğin Dünya Açısından Tarihsel Gelişimi

Bireyler gereksinimlerini karşılayabilmek amacıyla yapmış olduğu bütün faaliyetler en basit ifade ile girişimcilik olarak nitelendirilebilir. Avcılık ve hayvancılık faaliyetleri insanlık tarihinde bilinen ilk girişimcilik faaliyetleri olarak ifade edilebilir. Bu da insanoğlunun geçmişten beri girişimcilik ruhu ile hayatını idame ettiğini göstermektedir. Bireylerin temel gereksinimlerini karşılamak amacıyla risk alarak hayatlarını tehlikeye sokmaları birer girişimcilik faaliyeti olarak ifade edilebilir (Akyüz, 2011: 134).

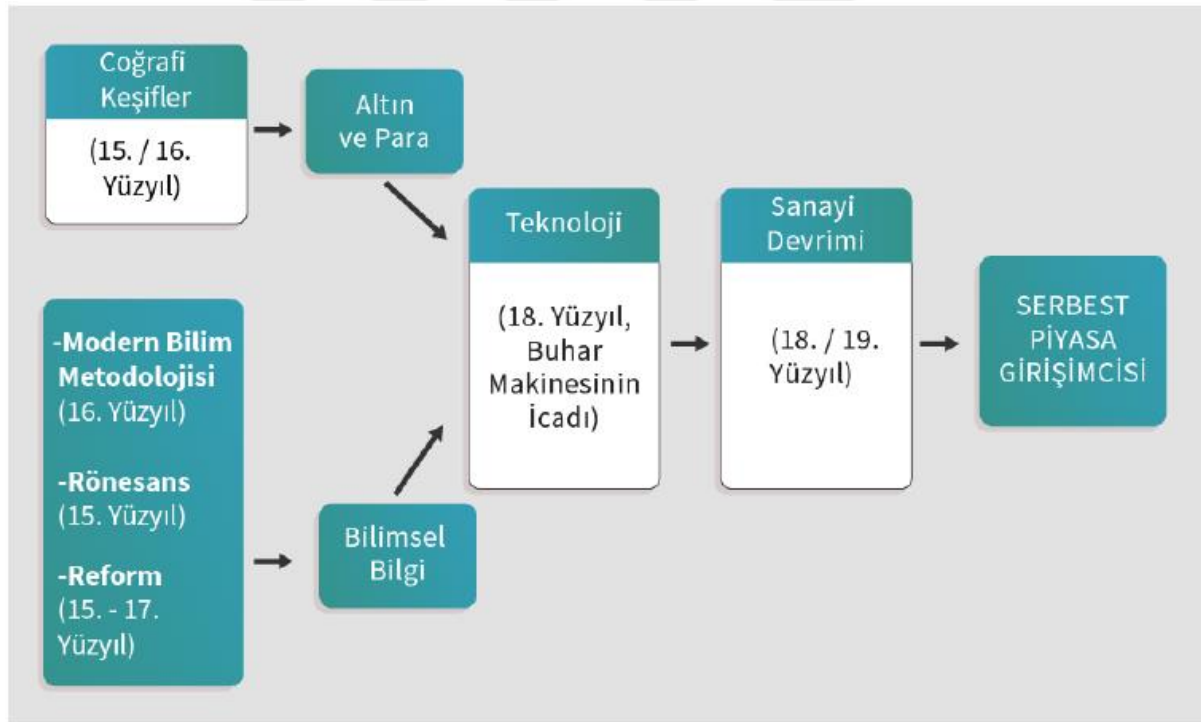
Tarihsel süreç içerisinde avcılık faaliyetlerinden sonra insanoğlu tarım çağına geçiş yaparak bu dönemde tarımsal faaliyetlere ağırlık vermiştir. Bu sayede yaşanan değişim neticesinde üretimsel faaliyetlerde bir artış yaşanmıştır. İnsanlar bu dönem içerisinde fazla bir üretim gerçekleştirerek elde olan ürünlerin farklı pazarlarda takas usulü ile ya da değerli madenler, paralar ya da para benzeri kıymetli eşyalarla değiştirilmesi ticari düşünce sistemi içerisinde ilk girişimcilik faaliyetlerinin ortaya çıkmasında etkili olmuştur (Durukan, 2006: 26).

Girişimciliğe yönelik ilk etkileşimler Orta Çağ'da kendisini göstermeye başlamıştır. Bu dönem içerisinde girişimci kavramı en genel ifade ile büyük proje üreten bireyleri ifade etmek için kullanılmıştır. Bu tarz projeleri üstlenen bireyler genel olarak risk almayan fakat daha çok eldeki kaynakları en iyi şekilde üreten kişiler olarak tanımlanmıştır (Bayrakdar, 2011: 248).

18. yüzyılda yaşanan değişimle birlikte dünya genelinde ortaya çıkan değişim olgusu tarımsal faaliyetlere dayalı ekonomiden sıyrılarak yerini sanayi ve makine üretimine bırakmıştır. Bu durum başta İngiltere olmak üzere bütün dünyayı etkilemiştir. Bu gelişme neticesinde özel kurumlar devletin keyfi uygulamalarından kurtularak daha çok serbest piyasa ekonomisi ile hareket etmeye başlamış ve girişimcilik faaliyetleri hız kazanmıştır (Ağaoğulları ve Yalçınkaya, 2013: 141).

Girişimcilik faaliyetlerinin geçmişi incelendiğinde araştırmacılar girişimciliği iki dönem hâlinde ele almıştır. Bu iki dönem arasındaki farkta genel yapı itibari ile sanayi devrimi esas alınmıştır. Başka bir ifade ile girişimcilik olgusu sanayi devrimi öncesi ve sonrası olarak ayrılmıştır. Buradan da anlaşılabacağı üzere girişimciliğin tarihsel değişimi açısından sanayi devrimi bir dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir (Çakmak, 2003: 61-77).

Şekil 2.1.'de girişimciliğin tarihsel sürecine etki eden durumlar gösterilmiştir:

Şekil 2.1. Girişimcilik Faaliyetlerinin Tarihi Süreci (Ercan ve Gökdeniz, 2009:62)

2.2.2. Girişimciliğin Türkiye Açısından Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de girişimcilik faaliyetleri Osmanlı dönemine kadar dayanmaktadır. Osmanlı devletinin çok uluslu bir yapıda olması girişimciliğin farklı milletlerde farklı şekillerde ortaya çıkmasına neden olmuş ve girişimciler Yahudi, Rum, İtalyan, Türk vatandaşlardan olmuştur. Girişimcilikte önemli bir dönüm noktası olarak ele alınan Sanayi devriminden sonra Batı ile kurulan sıkı ilişkiler neticesinde girişimciler banker, ithalatçı ve tüccar olarak farklı sınıflandırmalara tabi tutulmuştur (Arıkan, 2004, s.14).

Kurtuluş Savaşı ile birlikte bağımsızlığın kazanılması ve sonraki süreçte Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte 1923 yılında yapılan İzmir İktisat Kongresi ile girişimcilik faaliyetleri çeşitlenerek gelişmeye devam etmiştir. Ulusal anlamda girişimcilerin yaratılmaya çalışılması da bu durumu destekler niteliktedir (Güney, 2008: 18). Özellikle 1950’li yıllarda sanayileşmede özel sektörler desteklenmiş ve yeni işletmelerin kurulması için bazı teşvikler verilerek girişimcilik faaliyetleri özendirilmeye çalışılmıştır. Bu dönemde devlet desteklemeleri birer politika hâline gelmiştir (Aşkın vd., 2011: 67).

1960’larda girişimcilik faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik kanunlar hazırlanmış ve iktisadi devlet teşekküllerinin kurulması kararlaştırılmıştır. Aynı zamanda 1960 ve 1970’li yıllar da girişimciliğin ülkemizde ilerleme gösterdiği en önemli dönemler olarak söylenebilir (Durukan, 2007). Bu dönem Türkiye’de tarımsal alanda sanayileşmenin başladığı ve bireysel işlerin kurulduğu dönem olarak ifade edilebilir (Aşkın vd., 2011).

1970’lerde girişimcilik faaliyetleri ile ilgilenen bireyler yurt içinde ve dışında eğitimler alarak geleneksel mal üretimi için ülkelerini kalkındırmaya çalışmışlardır (Doğan, 2015). Fakat bu dönem içerisinde yapılan yatırımlar sağlam alt yapı çalışmalarına ağırlık verilmesi ve ileriye dönük yönetim anlayışının benimsenmesi uygun kuramsal yapının oluşturulmasını engellemiştir (Aşkın, Nehir ve Vural, 2011). 1971 yılında TUSİAD’ın kurulmasıyla birlikte girişimcilik faaliyetleri açısından önemli bir gelişme yaşanmıştır. Türk iş dünyası için oldukça önemli bir konuma sahip olan TUSİAD girişimciliğe dönük iş ahlakına dayalı evrensel ilkelerin benimsenmesine, toplumsal huzurun sağlanmasına ve eğitim kalitesinin artmasına oldukça katkı sağlamıştır (www.tusiad.org.tr). Bu durum aynı zamanda girişimcilik noktasında girişimciliğin ayrı bir değer kazanmasına neden olmuştur.

Türkiye’de ve dünyada 1980’li yıllar ve sonrasında yapısal değişimlerin yaşandığı ve girişimcilik adına önemli adımların atıldığı dönemdir. Türkiye’de 24 Ocak 1980 kararlarıyla birlikte başlamış olan bu durum, Türkiye’nin ithalat anlayışını terk ederek daha çok serbest piyasa ekonomisine yönelik stratejiler benimsemesi ile olmuştur (Güney, 2008: 21). Bu dönemde alınan kararlarla birlikte Türkiye dışa dönük sanayileşme ve liberalleşmeye dayalı ekonomik politikalarının benimsenmesinin önünü açmıştır.

Bu kararlarla birlikte Türkiye’nin gelişmişlik düzeyinde bir artış sağlama, ihracata dayalı gelir düzeyini arttırma ve gelişmiş ülke seviyesine ulaşma gibi özel amaçlar yer almaktadır (Öztürk ve Özyakışır, 2005). Yaşanan bu gelişme aynı zamanda girişimciliğin gelişimi için dönüm noktası olarak belirtilebilir (Güney, 2008).

Rekabetin giderek artması ve serbest piyasa ekonomisinde yaşanan gelişmeler neticesinde girişimcilik bireyler açısından iyileştirici bir rol üstlenmektedir. Girişimci görünüşünde de tek amacı kâr elde etmek olmayıp aynı zamanda yeterli düzeyde bir eğitim alan kişilerden sıyrılarak değişime ve gelişime açık, yüksek eğitim alan ve müşteri memnuniyetini düşünen bireyler oluşturmak olarak gelişme göstermektedir (Doğan, 2015).

2000’li yıllarda yaşanan ekonomik krizle birlikte Türkiye’de ekonomik dengenin sağlanabilmesi için farklı çalışmalar yapılmış, 2007 ve 2013 yılları arasında 9. Kalkınma Planı’nda girişimcilikle alakalı önemli kararlar alınması sağlanmıştır. Bu kararlar (Girişimcilik Raporu, 2015):

- Girişimcilik politikalarının desteklenmesi,
- Girişimciliğe dayalı programların desteklenmesi ve istihdam yaratılması,
- Mesleki alanlarda danışmanlık hizmetlerinin yürütülmesi,
- Mesleki eğitim kurlarının verilmesi bu kararlar arasında yer almaktadır.

9. Kalkınma Planı ile birlikte girişimci bireylerin oluşturulmasına dönük olarak teşvikler artmış ve ülke ekonomisine katkı sağlaması amaçlanmıştır. Girişimcilik konusunda yaşanan değişimler ve gelişmeler hem özel hem de devlet desteği ile yeni teknolojilerin ve gelişmelerin desteklenmesi amacı ile hâlen devam etmektedir (Girişimcilik Raporu, 2015). Bu nedenle günümüzde girişimciliği destekleyen ve farklı fikirlerin üretilmesine yönelik çok sayıda devlet destekli ve özete teşebbüsler kurulmuş ve girişimciliğe farklı bir boyut kazandırmaya çalışılmıştır.

Türkiye’de 10. Kalkınma Planı’yla birlikte girişimcilik politikalarında alınan kararlar eski planlarda olduğu gibi desteklenmiş ve önemli kararlar alınmıştır. Bu planla birlikte bireylerde girişimcilik kültürünün oluşturulması, eğitimlerin her aşamada girişimciliğe yönelik hem örgün hem de yaygın eğitimlerin verilmesi amaçlanmış ve verilen eğitimin kalitesini arttırmaya yönelik çeşitli politikaların izlenmesi kararlaştırılmıştır. Aynı zamanda 10. Kalkınma Planı ile birlikte girişimciliğin gelişmesine yardımcı olan kurum ve kuruluşlara yönelik iş birliklerinin artırılması hedeflenmiştir. Ayrıca bu dönemde mesleki kuruluşlarla birlikte hem ekonomiye hem de girişimciliğe destek olmak için yeniden yapılandırılması sağlanmıştır (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2013). Yapılan bu çalışmalarla birlikte Türkiye’de girişimciliğe verilen değer gözükmemekte ve girişimcilik faaliyetlerini artırmaya yönelik politikaların desteklendiği görülmektedir.

2.3. Girişimcilik Türleri

İçinde bulunduğumuz dönemde yaşanan gelişmeler doğrultusunda sürekli olarak farklılaşan ekonomik piyasa aynı zamanda girişimciliğin de çeşitlenmesine neden olmuştur. Bu durumlar doğrultusunda sermaye sahipliği, çevrenin ve iş alanının faaliyetleri yapılan tanımlarda etkili olmuştur (Tekin, 2009: 3).

Alan yazınında yer etmiş olan girişimcilik türleri şu şekildedir:

- Fırsat girişimciliği,
- Yaratıcı girişimciliği,
- Orijinal girişimciliği,
- Kurumsal girişimciliği,
- İç girişimcilik,
- Çevreci girişimci olarak belirtilmiştir.

2.3.1. İç Girişimcilik

Bu girişimcilik türünde örgüt içerisinde çalışan her birey girişimci gibi düşünmeli ve faaliyet gösterirken bu doğrultuda hareket etmesi ve girişimci özelliğine sahip olması beklenmektedir. Aynı zamanda bu bireylerin bu özelliklerini örgüt içerisinde kullanması beklenmektedir (Akpınar, 2009: 13). İç girişimcilik çalışmaları genel olarak işletmenin misyon ve vizyonu doğrultusunda hareket etmenin yanı sıra bu durumu değiştirme şeklinde ya da yeni süreçleri ve örgüt kültürüne etkisinin yapılan kısmı şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bu açıdan ele alındığında üst yönetim kademesinin iç girişimciliğin desteklenmesi bu girişimcilik türü için oldukça önemlidir (Kozak ve Yılmaz, 2010).

2.3.2. Fırsat Girişimciliği

İçinde bulunduğu pazar ya da potansiyel pazarda yer alan değişimlerin ortaya çıkardığı fırsatları görerek bu nedenle doğabilecek potansiyellerin farkında olmaları ve hedefte yer alan pazarlarda mal satmak ya da ürün sunmak amacı ile ortaya çıkan girişimcilik türüne fırsat girişimciliği denilmektedir (Kaya, 2007: 69). Bu girişimcilik türünden yararlanabilmenin ilk şartı, pazarda oluşabilecek fırsatları değerlendirmek ve kâr edebilmek için gerekli düzeyde bilgiye ulaşılmasıdır (Tekin, 1999: 2).

2.3.3. Yaratıcı Girişimcilik

Herkesten farklı olarak başka bir fikirle birlikte pazar içerisinde yer eden mal ve hizmetlerin tasarımından tutup kalitesine kadar her alanda yeni bir fikir geliştirerek yeni bir mahsulün pazarda sunulması ile ifade edilmektedir (Alpugan, 1998: 62). Yaratıcı girişimcilik ile birlikte yeni pazarda yeni ürünlere istek oluşturan ya da mevcut ürünlerde var olan talepleri, ürünlerin kalitesinde ya da tasarımında farklılığa giderek ortaya çıkabilmektedir.

2.3.4. Orijinal Girişimcilik

Girişimci bireylerin kendi iç dünyalarında kurmuş oldukları hayaller doğrultusunda yapmış oldukları faaliyetleri ve bu amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilen eylemleri kapsayan girişimcilik türü olarak tanımlanmaktadır (Tunç, 2007, 83). Orijinal girişimcilerin geleceğe yönelik bir yapısı bulunmaktadır. Bu yapıda olan bireylerin yaratıcı, yenilikçi ve keşfedici özellikleri bulunmaktadır (Çevik, 2006, 80).

2.3.5. Kurumsal Girişimcilik

Kurumsal girişimcilik en genel ifadeyle performans ve büyüme amacıyla iş çevresinde bulunan fırsatları değerlendirmek suretiyle risk alma, yenilikçi ve farklı rekabet koşullarına bağlı olarak örgütler düzeyinde bulunan eylemlerin tamamını içermektedir (Lumpkin ve Dess, 1996). Başka bir tanımda ise kurumsal girişimcilik bir işletmenin karar alma tarzı, yöntemi ve uygulamasına dönük sergilenen stratejik bir oryantasyon olarak ifade edilebilir (Bulut, 2007). Aynı zamanda kurumsal girişimcilikte inovasyon, risk alabilme ve proaktif düşünme eğilimlerin toplamı olarak belirtilebilir.

2.4. Girişimciliğin Önemi

Bir şeyin önemli olup olmadığına karar vermenin farklı yolları bulunmaktadır. Bu yollardan birisi de o şeye gösterilen taleple ilişkilendirilmektedir. Bu düşünce doğrultusunda girişimcilik olgusunun önemli olup olmadığını belirlemek çok da zor bir durum değildir. Bunun en önemli nedeni de girişimcilik kavramının neredeyse bütün örgütler tarafından sorgulanması ve açıklanmaya çalışılmasıdır. Sorgulanma süreci geçmişten günümüze kadar geçen sürede hızlı bir şekilde artış göstererek devam etmiştir. Bu nedenle girişimciliğin önemi gün geçtikçe artmakta ve artarak devam edeceği söylenmektedir.

Bilginin değeri gün geçtikçe artmaktadır ve günümüzde önem kazanmaktadır. Teknoloji ve bilim alanında yaşanan gelişmeler, toplumların genel yapısında meydana gelen hızlı değişimlerin bir parçası hâline gelen girişimcilik ekonomik değerler ve toplumsal önem açısından giderek önemli hâle gelmesine neden olmuştur. Bu süreç içerisinde girişimcilik hem bireye hem de bireysel yeteneğe bağlı olarak ön planda kendisine bir yer edinmiştir (Arslan, 2002: 2).

Girişimcilik ile alakalı araştırmalar incelendiğinde girişimcilik faaliyetlerinin her sektörde oldukça önemli bir konuma sahip olduğu tespit edilmiştir. Özellikle ekonomik boyutu ile karşımıza çıktığı söylenebilir. Girişimcilik ekonomide üretimin olmazsa olmaz durumların başında gelmektedir. Günümüzde toprağın, emeğin ve sermayenin yeterli olması sağlıklı üretimin temel unsurlarını oluşturmayıp bunlarla birlikte girişimcilik ruhu ile beslenmesi ve girişimciliği bir kaynak olarak görmesiyle sağlıklı bir üretim modeli ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle girişimcilik faaliyetleri günümüzde üretimin en temel unsurları arasında yer almaktadır. Bunun en önemli nedeni de girişimcilik üretim süreci içerisinde yer alan bütün paydaşları bir bütün olarak ele alan ve değerlendiren ana unsurdur (Küçükaltan,2009: 21). Küreselleşmenin artması, teknolojik yenilikler, sınırların öneminin azalması, iletişimsel süreçlerin gelişmesi aynı zamanda temel üretim faktörleri arasında yer alan girişimciliğin de önem kazanmasına neden olmuştur (Karabey ve Bingöl, 2010: 10).

Bireylerin sergilemiş olduğu her türlü girişimcilik faaliyetleri ülkelerin ekonomik gelişimi açısından oldukça önemlidir. Bir ülkenin gelişebilmesi için girişimcilerin teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu sayede girişimcilik faaliyetleri ülke ekonomisinin kalkınmasında kilit rol üstlenmektedir. Bu durumu sağlamak için de ülke politikalarının girişimciliği özendirecek teşviklerde bulunması gerekmektedir (Korkmaz,2000: 211-212).

Ülkelerin gelişmesi ve kalkınması aynı zamanda değişen yaşam koşullarına uyum sağlama yeteneklerine, büyüyen ekonomilere katkı sağlayacak olan girişimcilik faaliyetlerinin ülke açısından ne derecede önemli olduğu görülmektedir (Durukan, 2006: 29). Girişimcilik kavramının ne kadar önemli olduğunu fark eden ülkeler girişimcilik ile ilgili gelişmeleri yakından takip ederek ülke genelinde yayılmasını sağlayan toplumlar girişimciliği önemsemeyen toplumlara nazaran ekonomik açıdan bir adım öndedir. Girişimciliğin farkında olan ülkelerin gelişmesi ve hızlı bir şekilde büyümesi kaçınılmaz bir gerçektir. Ülkeler içlerinde bulunan girişimciler sayesinde bu durumlara gelmişlerdir.

Girişimci ruhlu bireyler fırsatların farkına varır ve bu durumu olumlu yönde değerlendirmeye çalışır. Girişimciler bu fırsatları değerlendirerek pazarlanabilir fikirler üretebilir. Bu fikirleri uygulayabilmek için rekabet koşullarında ortaya çıkabilecek riskleri göz ardı etmezler ve çaba göstererek kendilerine ödül sağlamaya çalışırlar (Karabulut, 2009: 332).

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de girişimciliğin ülke ekonomisine katkısının olduğu bilinmektedir. Bu olgu bilimsel anlamda farklı açılarda ele alınarak incelenmesi bir zorunluluk hâline gelmiştir. Aynı zamanda ekonomik açıdan değerinin giderek artması Türkiye’de de girişimcilik alanında çalışmaların yapılmasına neden olmuştur (Öktem vd., 2007: 49)

Dünya genelinde girişimciliğin oldukça önemli olmasının en temel nedeni ülkelerin gelişmesinde oldukça önemli bir konuma sahip olmasıdır. Girişimcilik bir ülkenin kalkınmasına, siyasi gücünü, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri artırmakta ve dünya genelinde ülkeler arasındaki rekabetlerde önemli bir avantaj oluşturmaktadır. Bununla birlikte ülke içerisinde yayılan girişimcilik faaliyetleri bölgeler arasındaki gelişmişlik düzeylerini ortadan kaldırırken, ülke genelinin bir bütün olarak gelmesine yardımcı olmaktadır. Bir ülkenin girişimcilik alanında göstermiş olduğu her türlü gelişme o ülkenin bir değeri olarak değerlendirilirken ekonomik açıdan bir hazine olarak görülmektedir (İrmiş ve Barutçu, 2012:1-2). Bu durumun farkında olan devletler girişimcilikle alakalı farklı çalışmalar yaparak bu durumu kendilerine bir görev olarak bilmişlerdir.

Günümüzde girişimciliğin bütün devlet kurumlarında teşvik edici bir yapıda olması bu kavramın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda devletler girişimcilik alanında ortaya çıkan engelleri kaldırarak bu durumla mücadele ederek iş dünyasında farklılık yaratacak kurum ve kuruluşları girişimcilik açısından destekliyor, altyapı yardımlarında bulunuyorsa bu girişimciliğin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir (Yurtseven, 2007: 64). Çetindamar (2003: 2) girişimciliğin bireysel ve toplumsal açıdan önemini şu şekilde belirtmiştir:

- Girişimcilik işsizlik sorunlarına bir çözüm olarak değerlendirildiği gibi ekonomik büyümenin de olmazsa olmaz bir parçasıdır.
- Girişimci düşük üretkenlik alanlarından yüksek üretkenlik alanlarına ilerlemenin baş mimarı olarak gösterilebilir. Çünkü girişimci üretim kaynaklarının doğru bir biçimde kullanılmasını sağlar. Aynı zamanda girişimci kullanılan üretim araçları ve mevcut girdileri farklı şekillerde kullanarak üretimi arttırmayı hedefler.
- Girişimciler mevcut düşünce sisteminin yanı sıra yeni düşüncelerin oluşturulması, uygulanması ve yayılmasını sağlar. Aynı zamanda ekonomik büyümeyi artırıcı faaliyetlerde bulunur.

2.4.1. Sosyal Bilgiler ve Girişimcilik

İlköğretimin 1. ve 2. kademesinde bulunan Sosyal Bilgiler dersi aynı zamanda hayat bilgisi dersinin daha özetlenmiş hâli olarak ifade edilebilir (Özmen, 2011: 61-81). Sosyal bilgiler dersi genel olarak üç aşamada anlaşılan bir yapısı bulunmaktadır. Bunlar vatandaşlık aktarımı, sosyal bilimler ve yansıtıcı inceleme olarak ele alınmaktadır (Barr vd., 1978).

MEB (2005) Sosyal Bilgiler dersini “bireyin sosyalleşmesine yardımcı olabilmek için, sosyolojik, antropolojik, felsefi, siyasi, tarihi, ve coğrafi gibi sosyal bilimler ile vatandaşlık konularını yansıtan; öğrenme alanlarını bir ünite hâlinde bir araya getiren; bireyi hem sosyal hem de fiziki çevresi ile olan etkileşimini, geçmiş, günümüz ve gelecek bağlamında ele alan bir anlayışla oluşan” bir ders olarak tanımlamıştır.

Sosyal bilgiler öğretim programı; Atatürk ilke ve inkılâplarını benimsemiş, 21. Yüzyılın çağdaş, demokratik değerlerini insanlara benimseten, yaşadığı çevreye uyum sağlamasına yardımcıolan, duyarlı, iyi niyetli, bilgi ve tecrübelerine göre yorumlayıp sosyal ve kültürel bağlam içerisinde oluşturan, sosyal becerileri gelişmiş, hak ve sorumlulukların farkında olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını yetiştirmeyi hedeflemektedir (MEB, 2005a, s. 43; 2005b, s. 45).

Sosyal bilgiler öğretimini yansıtıcı inceleme yaklaşımına göre ele alındığında temel amacı iyi bir vatandaş yetiştirmek, bireylerin toplumsal ve bireysel problemler karşısında doğru, akılcı ve düşünerek karar almalarına yardımcı olmaktır. Aynı zamanda bireylerin gündelik hayatlarında karşılaşılabilecekleri sosyal, politik ve bireysel sorunların çözümü hakkında doğru karar alabilmelerine yardımcı olmaları amaçlanmaktadır (Özmen, 2011: 61-81).

(MEB, 2005c) Yeni Sosyal Bilgiler Programı incelendiğinde 4. Sınıftan başlayarak 7. Sınıfa kadar 9 öğrenme alanı oluşturulmuştur. Bu programda geçiş programlarından bağımsız olarak her üniteye baskın olan bir beceri ve değer kazandırılmaya çalışılmıştır. Öğrencilere kazandırılması hedeflenen baskın becerilerden birisi de girişimcilik becerisidir. Sosyal bilgiler öğretim programında üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanları içerisinde girişimcilik becerisi kazandırmaya yönelik kazanımlar yer almaktadır.

2.4.2. İlk ve Ortaokul Programlarında Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi

Öğrencilere farklı bilgi, beceri ve tutumların kazandırılması açısından her derste olduğu gibi Sosyal Bilgiler dersi de üzerinde durulması gereken önemli konulardan birisidir. Öğrenciler sosyal bilgiler dersi ile başta kendisi olmak üzere çevresini, içinde yaşadığı toplumu öğrenmesi ve etkili bir vatandaşlık becerisi kazanabilmek için önemli görülmektedir. Geçmişten günümüze kadar geçen süreç içerisinde Sosyal Bilgiler dersi ile etkin birey yetiştirmek ve vatandaşlık bilinci oluşturmak için bir takım niteliklerin kazandırılması beklenmektedir. Türkiye’de Sosyal Bilgiler dersi genel olarak 4. Sınıfta başlamakta ve 5, 6 ve 7. Sınıflarda haftalık olarak 3 saat şeklinde işlenmektedir. Bu dersle birlikte etkili ve sorumlu vatandaşlar yetiştirilmek hedeflenmektedir. Ders içeriği olarak disiplinler arası yaklaşım doğrultusunda öğrencilerin kendilerini ve çevrelerini tanımaları amaçlanmış ve bu alandaki konulara ağırlık verilmiştir.

Sosyal Bilgiler dersinde öğrenme öğretme sürecinde konular yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda incelenmiş ve amaçlara ulaşma noktasında süreç değerlendirme ön planda tutulmuştur (MEB, 2005).

İnsan ve toplum Sosyal Bilgiler dersinin temelini oluşturmaktadır. Bu açıdan toplumsal yaşamın düzenlenmesi noktasında sosyal bilgiler dersine oldukça fazla görev düşmektedir. Sosyal Bilgiler dersiyle birlikte öğrencilere küresel, dünya, demokratik toplum, kültürel farklılıklara yönelik bilgi ve beceriler kazandırmak suretiyle öğrencilerin topluma uyum sağlamaları desteklenmektedir (Maxim, 2006: 28).

Öztürk (2006: 21-50) Sosyal Bilgiler dersinin doğrudan vatandaşlıkla ilişkili bir ders olmasından dolayı gündelik yaşamla arasında kuvvetli bir bağ olduğunu vurgulamıştır. Aynı zamanda Sönmez (2010) ise Sosyal Bilgiler dersinin çocuğun gündelik hayatı açısından oldukça önemli olduğunu belirtmiştir. Bu durumda ise gündelik yaşamda yer alan olguların bütünlük göstermesi ve ilköğretim çağında bulunan çocukların karşılaştığı sorunları bir bütünlük içerisinde çözmeye çalışmasına dayandırmaktadır.

Sosyal Bilgiler dersi genel olarak insan ve toplum ilişkilerini inceleyen ve günlük toplumsal yaşam üzerinde duran konular ve olaylara ağırlık veren bir ders olarak görülmektedir. Bu nedenle Sosyal Bilgiler dersinde öğrenciye aile, toplum ve okul yaşamını bir bütün olarak ele almasını ve etkili vatandaş olma ile alakalı özellikleri öğrenciye kazandırmaya çalışmaktadır. Sosyal Bilgiler dersi ile öğrenciler kendilerinin farkına varma, toplum içerisindeki yerini bilme, trafik kurallarına uyma, okulda kantinde nasıl sıraya girmesini bilme gibi yaşamın her alanında yer alan becerileri öğretmeye çalışmaktadır.

Bu sayede öğrenciler Sosyal Bilgiler dersi aracılığı ile yaşamlarında kendileri ile karşı karşıya gelmekte ve içinde bulundukları durumlara karşı çok boyutlu çözüm önerileri üretebilmektedir (Gelen, 2002).

Burz ve Marshall'a (1998)'de ilköğretim çağında bulunan öğrencilerin yaşam şekillerini çeşitlendirmenin aynı zamanda analiz yapma yeteneklerini ve farklı durumlar karşısında karşılaştırma yapabilme becerilerinin gelişmesine olanak sağlamaktadır. Bu dönemde bulunan çocuklardan beklenen ise daha çok vatandaşlık haklarını gerçek bir durum ya da olay karşısında eyleme dönüştürme, bu eylemler yerel, ulusal ve evrensel etkilerini açıklamaları olarak ifade edilebilir. Aynı zamanda öğrencilerin bu durumun farkında olması toplum yararına olacak şekilde görev ve sorumluluklarını yerine getirmeleri, güncel olaylar karşısında katılım ya da planlama yapmaları beklenmektedir. Bu beklentiler aynı zamanda girişimci birer birey olarak yetiştirmeleri amacı da güdülmektedir.

Sosyal Bilgiler dersiyle birlikte öğrencilerin içinde bulundukları dünya ve topluma karşı bakış açılarını değiştirmeleri, görev ve sorumluluklarının farkına varmaları ve bu hakları kullanmaları, çevrelerinde gözlem yaparak olaylar ve durumlar hakkında duyarlılık geliştirmeleri ve bunun sonucunda da etkili vatandaşlar olarak yetiştirilmesi sağlanmaktadır. Başka bir ifade ile Sosyal Bilgiler dersinin toplumu oluşturan bireylerin etkisiyle birlikte yaşanan toplumun değiştirilmesi ve geliştirilmesine dönük toplumsal bir gücü bulunmaktadır (Deveci ve Selanik Ay, 2014).

2.5. Girişimciliği Etkileyen Faktörler

Girişimciliğin gün geçtikçe değer kazanması sonucunda bireyleri girişimciliğe yönlendiren faktörlerin neler olduğunun tespit edilmesi de oldukça önemlidir. Girişimcilik faaliyetleri kamu-özel sektör ayrımı yapmaksızın bütün alanlarda etkisini gösteren gün geçtikçe de yaygınlaşan bir durumdur. Bu durumun örgüt içerisine yerleşmesindeki en temel etken bireysel performansın artmasıdır. Bu nedenle girişimcilik niyetinin artmasında etkili olan unsurların belirlenmesi oldukça önemlidir.

Girişimciliğe neden olan unsurların neler olduğunun belirlenmesi oldukça önemlidir. Girişimciliğin kontrol altına alınmasıyla birlikte örgütler kendi girişimci kişilerini oluşturacakları şartlar sağlayabilir ve bu kişileri diğer bireylerden ayırt edebilir (Kalkan, 2011: 203). Dünya Girişimcilik Platformuna göre girişimciliği etkileyen faktörler genel olarak ülke altyapısına ve girişimcilik alt yapısına bağlı olarak şekillendiğini belirtmiştir.

Ekonomik açıklık, devlet etkisi, finansal sektörlerin etkililiği, teknoloji kullanım oranı, fiziki alt yapı, yönetim becerisi, iş gücü pazarı, yasalar, ekonomik gelişmeler, sosyal ve politik durumlar bir ülkenin alt yapısını oluşturmaktadır. Girişimciliğin alt yapısını ise devlet politikası, ticari gelişmeler, programları, finans, iç pazarın gelişmiş olması, eğitim, Ar-Ge ve fiziksel alt yapı oluşturmaktadır (Börü, 2006: 19).

Bireylerde görülmekte olan girişimcilik özellikleri genetik olabileceği gibi aile, çevre, eğitim durumu, aylık gelir düzeyi gibi unsurlar da bireylerde görülen girişimcilik özelliklerinin gelişmesinde etkili bir rol üstlenebilmektedir (Arslan,2002: 3). Girişimciliği etkileyen diğer faktörler ise toplumsal ve kültürel faktörlerdir. Girişimciliğe katkı sağlayan ve etkileyen çoğu faktör çevrenin girişimciliği desteklemesi sonucunda ortaya çıkmaktadır.

Girişimcilik aynı zamanda sosyal ve toplumsal karaktere sahip bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle de sosyal olaylardan etkilenir ya da etkiler. Girişimci bireylerin toplum içerisinde yer edinebilmesi, girişimci değerlerin ve davranışların onaylanması, hatta bu durumların teşviki sayesinde toplum içerisinde kolayca yer edinebilmektedir (Shane, 2002: 448).

Girişimciliği etkileyen bazı faktörler bulunmaktadır. Bu faktörler;

- Sermaye bulmada yaşanan sorunlar,
- Kuruluş maliyetlerinin fazla olması,
- Çalışma çevresinde yer alan riskler,
- Yasal kısıtlamalar,
- Girişimcilik eğitiminin yetersiz seviyede olması,
- Girişimci imajının bilinmesi,
- İnsan kaynaklarından kaynaklı sorunlar ve kısıtlamalardır (Wickham,2006: 103).

Hisrich'e göre girişimciliğe etki eden unsurlar aşağıdaki gibidir (Bozkurt, 2007: 96):

Ailesel Faktörler: Girişimcilik ile alakalı yapılmış çalışmaların büyük bir kısmında aile çevresi, doğum sırası, ailenin işi ve sosyal statüsü girişimcilik ile ilişkilendirilmiştir. Bireyin doğup, büyüdüğü ailenin girişimci ruha sahip olması anne ve babanın kendilerine ait işlerine sahip bireyler olması girişimciliğe tesir eden faktörler arasında yer almaktadır. Yapılan araştırmalar gösteriyor ki kendi işine sahip anne ve babaların çocukları için girişimciliğin tetikleyici bir özelliği bulunmaktadır.

Eğitim: Girişimcilik noktasında yaşanan sorunların önüne geçmek için eğitim oldukça etkilidir. Girişimcilikte resmî eğitim gerekli olmamasına karşın bu işte başarılı olabilmek için eğitim her zaman karşımıza çıkmaktadır. Kadın ve erkek farketmeksizin girişimciliğin desteklenmesi adına bu alanda eğitim verilmesi gerekmektedir. Bu eğitimde özellikle finans, stratejik planlama, pazarlama ve yönetim alanlarına ağırlık verilmelidir. Aynı zamanda girişimcilikte iletişim kadar, yazma ve konuşma da oldukça önemlidir.

Kişisel Değerler: Kişisel değerlere dönük olarak çok sayıda araştırma yapılmış olsa da bunların büyük bir kısmı genel nüfus ve yönetici arasındaki farklılıklara yönelik olmuştur. Bu durum girişimcileri etkili yönetici ya da liderden ayıramamıştır. Kişisel değerler doğrultusunda bireylere her zaman sıfırdan başlıyor algısının yerleştirilmesi de çok uygun değildir.

Yaş: Girişimci bireylerin yaşları ile girişimcilik özellikleri arasındaki ilişkiyi inceleyen çoğu çalışmada ilişkinin olduğu açık bir şekilde tespit edilmiştir. Genellikle 22-55 yaş aralığı bireylerin girişimciliği daha çok düşündüğü ve kariyer planlamasında başlama dönemi olduğu aralık olarak belirtilebilir. Bu yaş aralığı dışında da girişimciliğe başlamak mümkün olsa da girişimcilikte başarılı olabilmek için üst düzey enerji ve bir takım finansal desteğe ihtiyaç duyulmaktadır.

İş Tecrübesi: Bireylerin yaptıkları işte uzman olmaları işin başarısı için bir gerekliliktir. Bu nedenle işe başlayabilmek için iş tecrübesi oldukça önemlidir. Finans, dağıtım kanallarının geliştirilmesi, üstün ürün ve hizmetin sunulması, pazar alanlarının keşfedilmesi gibi alanlarda bireysel tecrübeler işin kolaylaştırılması açısından oldukça önemlidir.

Rol Modelleri: Rol modeller girişimciliğin başarıya ulaşması için gerekli olan bir diğer unsurdur. Bu bağlamda genel olarak rol modeller; aile, kardeş ya da başarıya ulaşmış diğer akrabalar hatta ulusal ve uluslararası alanda başarıya ulaşmış girişimciler olabilmektedir. Rol modeller genellikle işe başlamadan ya da çalışma esnasında diğer girişimcilere destek roller üstlenmektedir.

2.5.1. Girişimci Kişiliğin Oluşmasında Etkili Olan Faktörler

Girişimcilik sosyal ve kültürel açıdan insan hayatı için oldukça önemlidir. Bu nedenle işsizliğin giderilmesi, ekonomik kalkınmanın sağlanması ve hızlandırılmasında, toplumsal yapıda yenilikçi hareketlerin gelişmesinde temel bir faktördür. Bu nedenle girişimci özelliklere sahip bireylerin topluma kazandırılması hem ülke hem de toplum açısından büyük önem arz etmektedir. Girişimciliğin ortaya çıkmasında etkili olan unsurların hangisinin daha etkili olduğunu tespit etmek geçmişten günümüze kadar hep tartışılmıştır. Girişimciliğin ortaya çıkmasında kişilik özelliklerinin ön planda olduğunu savunanlar daha çok bireylerin psikolojik özelliklerine vurgu yapmıştır. Bu bağlamda bireylerde başarıma gereksinimi, risk alma ve kontrol odağına sahip olma düzeyleri üzerinde yoğunlaşmışlardır. (Ören ve Bıçkes, 2011: 67-76).

Girişimciliği etkileyen faktörleri Wanger ve Sternberg (2004) dört ana başlık altında toplamıştır (Çavuş vd., 2013):

Tablo 2.1.
Girişimciliğe Etkisi Olan Unsurlar

Girişimciliği etkileyen bireysel özellikleri; cinsiyeti, medeni hâli, eğitimi ve iş tecrübesi

Girişimciliği etkileyen psikolojik özellikler; başarıma arzusu, risk alabilme, girişken olabilme, bağımsızlık

Girişimciliği etkileyen davranış özellikleri; çalışma arzusu, stratejik planlama yapabilme

Girişimciliği etkileyen beceriler; iş ile alakalı teknik bilgiler, sosyal bilgi düzeyi, insan ilişkileri, yaratıcı düşünme yenilikçi olma özelliği

Yukarıda bahsi geçen faktörlerin girişimcilik üzerinde olumlu ya da olumsuz bazı etkileri bulunmaktadır. Girişimcilik faaliyetleri genel olarak olumlu ve olumsuz durumların kesişmesi sonucunda ortaya çıkmaktadır (İlhan, 2003: 61-79). Girişimci kişiliğin oluşmasında etkili olan faktörler bulunmaktadır. Arkadaş ve aile yapısı, ailenin girişimci özelliğe sahip olması veya olmaması, kişisel özellikler, rol modeller, yaş, çalışma hayatı, eğitim durumu gibi durumlar girişimci kişilik özelliklerinin oluşmasında etkili olabilmektedir. Bu faktörler dört grupta incelenmektedir. Bunlar (Doğan, 2013: 53);

Genetik Faktörler: Girişimci bireylere doğuştan gelen ve kişilik özelliklerini etkileyen faktörlerdir.

Bireysel Faktörler: Bu faktörler genel olarak bireyin yaşam ve bilgi birikimi neticesinde ortaya çıkmaktadır. Birey yaşadığı olumlu tecrübeler neticesinde kişilik özellikleri gelişirken, olumsuz yaşantı sonrasında girişimci özelliği zayıflayabilir.

Demografik Faktörler: Bireylerin demografik özellikleri girişimcilik açısından oldukça önemli bir etkisi bulunmaktadır. Bireyin yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu, gelir düzeyi vb. gibi durumlar girişimciliğe etki edebilmektedir. Girişimcilik ile ilgili yapılan araştırmalarda yaşın girişimciliğe etki ettiği, genç bireylerin yaşlılara nazaran daha çok risk alabildikleri, yenilikçi ve enerjik oldukları tespit edilirken kendilerini tecrübesiz hissettikleri belirtilmiştir.

Çevresel Faktörler: Aile ve yakın çevre bireyin girişimciliği üzerinde belirleyici bir özelliği bulunmaktadır. Örneğin çevresinde bulunan bireylerin büyük bir kısmının okumuş ve kamu sektöründe çalışıyor olması bireyin girişimcilik eğilimini azaltırken, çevresinde ticaret ile uğraşan kişiler bulunan bireyler de ise girişimcilik ruhu daha yüksek olacaktır.

2.5.2. Başarılı Bir Girişimcinin Özellikleri

Girişimcilik ile alakalı yapılan çalışmalar incelendiğinde girişimcilik kavramına yönelik yapılan tanımlamalarda ortak bir mutabakata varılamamıştır. Aslında doğru olan da budur. Zira herhangi bir kavrama net bir tanım yapılmadan o kavrama yönelik ortaya çıkması beklenen detaylarını ortaya koymak çok doğru olmaz. Bu nedenle girişimci bireylerin özellikleri hakkında bilgi verirken genel olarak girişimcilik niteliğine sahip olan bireylerin ve onları diğerlerinden ayıran yönleri ele alınmaktadır.

Girişimci bireylerin özelliklerini belirlemeye yönelik çok sayıda araştırma yapılmıştır. Çoğu araştırmada “Girişimci bireylerin özellikleri neler olabilir?” sorusuna cevap aranmıştır.

Bu alanda araştırma yapan her araştırmacı çalışma neticesinde girişimci bireylerin ağır basan özelliklerine vurgu yapmıştır. Girişimci bireylerin özelliklerini Kuratgo (1995) aşağıdaki tabloda özetlemiştir.

Tablo 2.2.
Girişimci Bireylerin Özellikleri

Çalışmayı Yapan	Başarılı Girişimcinin Özellikler
Mill	Gerek gördüğünde risk alabilir
Weber	Kamu yararını gözeterek hareket eder
Schumpeter	Yeniliklerde öncülük eder
Sutton	Devamlı olarak sorumluluk alma isteği
Hartman	Otoritede kaynak konumunda olma
McClelland	Risk alabilmek için güdülenmiş
Davids	Kendine güven duygusu gelişmiştir
Pickle	İnsan ilişkilerinde yetenekli
Litzingir	Bağımsız hareket edebilen ve liderlik edebilen
Schrange	Doğru algılama yeteneği gelişmiş, motivasyon gücüne sahip
Palmar	Riskleri ölçebilme
Winter	İhtiyaç duyacağı gücü kendinde bulabilme
Borland	İçsel güç odağı gelişmiş
Liles	Başarıya açlık
Gasso	Kişisel değerlere dönük olarak hareket etme
Timmons	Kontrol odağı gelişmiş, yenilikçi ve yaratıcı düşünebilen
Brockhaus	Risk alabilen
Sexton	İşini yaparken enerjik olma ya da hırslı olma
Mescon-Montanari	Başarı ve özerkliği seven
Welsh-White	Orta düzeyde risk alabilme
Dunkelberg-Cooper	Büyüme odaklı ve bağımsızlı seven
Welsh-Young	Özgüven sahibi ve yenilikleri seven

Kaynak: Kuratgo'dan akt. (Kuvan, 2008: 56)

Tablo 2.2'de görüldüğü gibi girişimci bireyler genel olarak risk almaktan çekinmeyen değişime ve gelişime öncülük eden kişiler olarak atfedilmiştir. Bu nedenle girişimci bireylerin olduğu yerlerde genel olarak bir hareketlilikten bahsedilebilir.

TUGİAD (1993) tarafından yayınlanan girişimci bireylerin genel özellikleri ile ilgili çalışmada girişimci bireylerde bulunması gereken özellikler aşağıdaki gibidir (TUGİAD, 1993: 61):

- ✓ Yeni fikirlere açık olmak,
- ✓ Ana dili dışında diğer dilleri öğrenmeye açık olmak,
- ✓ Sürekli olarak araştırma yapmak,
- ✓ Yenilikçi bir çevreye sahip olmak,
- ✓ Üretici bir ruha sahip olmak,
- ✓ Ürün ve hizmet anlayışını benimsemek,

- ✓ İletişim kurallarını iyi bir şekilde bilmek,
- ✓ Katılımcı yönetim uygulamalarına öncelik tanımak,
- ✓ Gireceği pazarı bilmek,
- ✓ Gerekli gördüğü durumlarda riskleri üstlenebilmek,
- ✓ Lider ruhlu olmak,
- ✓ Durumları analiz edebilme yeteneğine sahip olmak,
- ✓ Bencil olmamak,
- ✓ Aldığı kararlarda kararlı davranmak,
- ✓ Gereken düzeyde bilgi birikimine sahip olmak,
- ✓ Bireysellikten ziyade takım odaklı çalışmalara ağırlık vermek,
- ✓ Teknolojik gelişmeleri yakından takip etmek,
- ✓ Değişime uyum sağlamak ve rekabet koşullarında ayakta kalmak gibi özellikleri bulunmaktadır.

Yukarıda sıralanan özellikler girişimci bireylerin özelliklerini belirleme noktasında bizlere yol göstermesi açısından oldukça önemlidir. Girişimci bireylerin özelliklerini bilmek öncelikli olarak potansiyel girişimcilere bu özellikleri kazandırmak ve onları bu alanda eğitme, girişimciliğin geliştirilmesi açısından oldukça önemlidir (Bozkurt, 2007: 108).

Girişimci olmak için birtakım özellikler sergilenmesi gerekmektedir. Girişimcilik birtakım özellikleri gerektirdiği gibi bu özelliklerin pekiştirilmesi için bazı becerilere sahip olunması gerekir. Hisrich (1973) girişimci kişilerde olması gereken özellikler yanında olması gereken bazı becerileri şu şekilde sıralamıştır (Kuvan, 2008: 56):

- Sabırlı olmak,
- Yeniklere açık olmak,
- Değişim sürecini yönetebilmek,
- Değişime karşı uyum sağlayabilir olmak,
- Risk alabilmek,
- Vizyon sahibi olabilme ve içsel kontrol disiplinine sahip olmaktır.

Girişimci bireylerin en temel özelliklerinden birisi de başka bireylerin karmaşık, zor ya da çelişkili gördüğü durumlarda süreci fırsata çevirme yeteneğine sahip olmasıdır. Bu da girişimci bireyleri diğerlerinden ayıran önemli bir özelliktir. Girişimciler başkalarının zorlandığı durumlarda ya da çözemediği sorunlarda farklı kaynakları kullanarak durumu çözmeye çalışır. Çünkü girişimci ruha sahip bireyler daha önce kullanılmayan ya da akla gelmeyen yöntem,

teknik ve kaynakları kullanmaya çalışır. Zorluklar karşısında öngörülü olur ve planlamaları bu doğrultuda gerçekleştirir. Girişimcilerin analitik düşünme becerisi genişir (Yalçıntaş, 2010: 95).

2.6. Kişilik ve Girişimci Kişilik Özellikleri

Kişilik bireylerin çevreleri ile olan ilişkilerin belirlenmesinde, diğer bireylerden ayırt etmeye yarayan özelliklerin bütünü olarak ifade edilebilir (Tok, Seçer, Davran, Çobanoğlu ve Özalp, 2014). Girişimci bireylere gündelik hayatlarında yol gösteren en önemli faktörlerden birisi de kişiliktir. Bireyin kişilik özellikleri girişimcilik yönü ile bireyleri birbirinden ayırt ettiği söylenebilir (Uygun, Mete ve Güner, 2012: 148-156). Girişimci bireyler genellikle çevresinde ihtiyaç durumlarını belirlemek için çaba gösteren ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda eksiklikleri gideren, üreten, yaratıcı ve risk alabilen kişidir (Müftüoğlu, 2000).

Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramına göre girişimcilik bireylerde 3-6 yaş aralığında gelişim göstermeye başlamaktadır. Bu dönem aynı zamanda girişimciliğe karşı suçluluk evresi olarak da bilinmektedir. Bu dönem içerisinde çocuklar çevrelerini merak eder ve sürekli iletişim halindedir. Çocuklarda merak ve araştırma duygusu bu dönemde ön plana çıkmaktadır. Bu dönemde yer alan çocuklar zaman zaman cesaretlendirilmeli, desteklenmeli ve hatalarına karşı olarak aile bireyleri saygılı olması gerekmektedir. Çocukların bağımsız hareket edebilecekleri ve istediklerini ifade edebilecekleri ortamların oluşturulması bu dönem için oldukça önemlidir. Bu şartlar sağlandığında bireylerde bulunan girişimcilik becerileri çocukluktan itibaren desteklenmiş olur (Şahin, 2007). Bunun sonucunda da girişimci bireylerin sahip olması gereken özellikler çoğu araştırmacı için merak edilmiştir. Bu da araştırmacıları bu alana yönlendirmiştir. Bu çalışmalardan bazıları şu şekildedir:

Kinay'a (2006) göre girişimci bireylerin sahip olması gereken özellikler yenilikçi, yaratıcı düşünebilen, risk almayı seven, liderlik özelliklerine sahip, planlama yapabilen, fırsatları değerlendiren bireyler olarak sıralanmıştır. Avşar (2007) ise girişimci bireylerin kişilik özelliklerini belirtirken bireysel olarak risk almayı seven, başarıma arzusu gelişmiş, belirsizlikle baş etmesini bilen ve iyi ilişkiler kurma olarak vurgulamıştır.

Belirsizliğe karşı toleranslı olma: Belirsizlik var olan herhangi bir bilginin karşılaşılan bir durumu açıklamakta yetersiz kalması olarak belirtilmiştir (Özden, Temurlenk ve Başar, 2008). Schere (1982) Girişimciler için belirsizliğe karşı toleranslı olmanın oldukça önemli bir özellik olduğu belirtmiştir.

Liderlik: Lider olarak atfedilen bireyleri yöneticilerden ayıran temel özellikler yenilikçi, geliştirici ve içinde bulunduğu grubun duygusal olarak kabul edildiği kişiler olarak belirtilmektedir (Marangoz, 2012). Atasoy (2012) girişimci bireylerin liderlik özelliğini taşıdığını belirtmiştir.

Kontrol odağı: Kontrol odağı bireylerin çevresiyle alakalı durumları kendisine ya da dış etkenlere bağlamasıdır. Kontrol odağı ile alakalı olarak girişimcilere yönelik yapılan çalışmalarda; girişimci ruhu olan bireylerin olmayan bireylere nazaran daha çok içsel kontrol odağına sahip olduklarını belirtmiştir (Brockhaus ve Rupkey, 1978; Jennings ve Zeithaml, 1983).

Fırsatları görme: Kamusal alanlarda çalışmaktan ziyade daha çok kendi işini kurmak isteyen bireyler başka bireylerin görmediği fırsatları görerek bu fırsatları iş fikrine dönüştürebilen özelliğe sahip olması gerektiğini belirtmiştir (Küçük, 2005).

Değişime uyum sağlama: Toplumda değişimi gerçekleştiren bireyler arasında girişimciler de yer almaktadır (Arıkan, 2013).

Karar verme: Uygulama esnasında alternatifleri seçme ve değerlendirme süreci olarak ifade edilmektedir (Nutt, 1976). Girişimci bireyler kendi kararlarını verirken tek başına hareket ettikleri gözlemlenmiştir (Aytaç ve İlhan, 2007)

Başarı ihtiyacı: Girişimcilerin davranışlarını etkileyen en önemli unsurlardan birisi de başarı ihtiyacı teorisi. Buna bağlı olarak başarı duygusu yüksek olan bireyler başarıya ulaşmak adına daha istekli hareket eder, bu durumda girişimciliğe katkı sağladığı söylenebilir (McClelland, 1961).

Yaratıcı olma: Bir kavram olarak yaratıcılık; özgün bir düşünce veya fikir üretebilme yeteneğidir. Yenilikçilik ise üretilen fikir veya düşünceden faydalanarak müşterileri memnun edici yeni kaynakların bulunması olarak tanımlanmıştır (Marangoz, 2012). Yenilikçilik ve yaratıcılık olgusu girişimciliğin odak noktasını oluşturmaktadır. (Marangoz, 2012).

Takım çalışması: Ortak bir amaç doğrultusunda karşılıklı ilişkilerin var olduğu çalışma grubu ya da birimi olarak tanımlanır (Luca ve Tarricone, 2001). Girişimci özelliği bulunan bireylerin takım çalışmasına uygun olarak hareket ettikleri ve yatkın oldukları bilinmektedir (Erarslan, 2011).

Kendine güven: Uygulamaya dönük olarak yapılan araştırmalar incelendiğinde girişimcilerin diğerlerine göre daha fazla kendine güvendiklerini belirtmişlerdir (Ho ve Koh, 1992).

Etkili iletişim: Girişimci bireylerin etkili bir şekilde iletişim kurdukları ve bu özelliğin bireyler açısından oldukça önemli olduğuna vurgu yapılmıştır (Kaya, 2007).

Bağımsız hareket edebilme: Girişimci bireyler tek başına hareket etmekten çekinmez, başkalarının desteklerinden ya da ihtiyaçlarından bağımsız olarak hareket etmekten hoşlanırlar (Yıldırım, Demirel ve İçerli, 2011).

Yenilikçi olma: Var olan durumlara yenisi ekleme ya da yeni bir ürün veya hizmet ortaya koymak olarak görülen yenilikçilik girişimciliğin en temel noktası olarak değerlendirilmektedir (Thomas ve Mueller, 2000). Girişimci ruhu olan bireylerin olmayanlara nazaran daha anlamlı bir biçimde yenilikçilik eğilimi gösterdikleri bilinmektedir (Kangasharju ve Hyrsky, 1998).

Sorumluluk alma: Girişimcilik ruhu olan bireyler görevler karşısında yetki ve sorumluluk almaktan çekinmezler (Erarslan, 2011).

2.7. Girişimcilik ve Eğitim

Girişimcilik ile alakalı sorulan en temel soruların başında “ Girişimci olunur mu yoksa doğulur mu?” sorusudur. Böylesi bir sorunun sorulmasının nedeni ise girişimcilik özelliklerinin doğuştan gelen bir durum olarak vurgulanması fakat bu özelliklerin gün yüzüne çıkabilmesi için dışsal faktörlerin de etkileyeceği gerçeğidir. Bireylerin girişimci olma ya da olmama noktasındaki kararlarını etkileyen bu faktörler; aile desteği, maddi olanaklar, devlet politikaları ve eğitim (Arıkan, 2002) gibi psikolojik, sosyal ve ekonomik faktörler olarak belirtilmektedir. Buna bağlı olarak eğitimin özellikle de üniversitelerde verilen girişimcilik eğitiminin girişimciliğe olan bakış açısını etkileme noktasında önemli olduğu düşünülmektedir. Girişimcilik alanında verilen eğitimler, girişimciliğin kariyer olarak algılanmasına neden olarak küçük çaplı işletmelerin gelişimine pozitif yönde destek vermektedir (Henderson ve Robertson, 2000).

Aynı zamanda girişimcilik eğitimleri ile girişimci adaylarına eğitim aracılığı ile kararlılık, başarıma arzusu, hedeflere odaklanma, fırsatları görme gibi bir takım özellikler öğretilbilir (Arıkan, 2002). Verilen eğitimler aynı zamanda girişimci potansiyelinin ortaya çıkmasını ya da kullanılmasını destekleyebilir.

Girişimcilik eğitimi ile birlikte girişimcilere ve girişimcilik potansiyeli olanlara girişimciliğin desteklenmesi ve başarılı olabilmesi için bu duygunun benimsenmesi, bilinçli bir sistemin oluşturulması ve bazı becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu kapsam doğrultusunda girişimciliğin süreci ve başarısının yanı sıra verilen eğitimlerde daha önceden başarılı olmuş girişimcilere eğitimci olarak yer verilerek bu kişilerin deneyimleri ve tecrübeleri aktarılabilir (Ağca, 2007).

Girişimcilik eğitiminin daha önce de belirtildiği gibi bireylere ve işletmelere olumlu yönde katkı sağlamasının yanı sıra ülke genelinde olumlu etkileri oldukça önemlidir. Girişimcilik ülkelerin kalkınmasında, istihdamının gelişmesinde ve yenilikçi faaliyetlerin benimsenmesi açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle Avrupa Birliği girişimciliğin desteklenmesine yönelik bazı politikalar geliştirmiştir. Aynı zamanda AB bu politikaları gerçekleştirmek için bazı faaliyetlerde bulunmanın yanı sıra AB üyesi olan ya da aday konumunda olan ülkelerdeki gelişmeleri düzenli aralıklarla incelemekte ve ülkelere bu durumlara yönelik raporlar isteyebilmektedir.

AB üyelik sürecinde olan Türkiye açısından ise AB politikaları ve girişimcilik faaliyetleri oldukça önemli görülmektedir. Girişimin geliştirilmesi amacı ile yapılan Çok Yıllı Programa 2001 yılında Türkiye de üye olmuştur. Bu gelişmeden sonra Türkiye'nin farklı bölgelerinde girişimcilik faaliyetlerini desteklemek amacı ile AB merkezleri açılmıştır (Tanrısever, 2004; akt. Ağca, 2007).

Eğitim bir ülkenin gelişimi açısından da oldukça önemli bir faktördür. Bir ülkenin rekabet koşullarında ayakta kalabilmesi, hem toplumsal hem de ekonomik yönden gelişim göstererek bu gelişimin süreklilik hali kazanabilmesi için iyi eğitim almış bir nüfusa ihtiyacı vardır (Altan, 2014: 1).

Bilgi toplumunda, toplumun gereksinimlerinin karşılanması ve çağdaş gelişmelerin yaşanabilmesi için en değerli kurum eğitim kurumları olan okullardır. Bu nedenle toplumların gelişmişlik seviyesi yine eğitim sisteminin etkililiği ile mümkündür (Bayrak ve Terzi, 2004: 11). Kısacası eğitim kurumları hem toplumsal hem de ülke için oldukça önemli bir gelişim aracı olarak görülmektedir.

Eğitim kurumları bilgi toplumlarının var olduğu ve çağdaş bireylerin yetiştirilmek istendiği toplumlarda kendisine yetebilen, araştırma yapan, sorgulayan ve karşılaştıkları sorunlara çözüm üretebilen yenilikçi bireyleri yetiştirmeyi kendisine bir görev bilmiştir. Günümüzdeki eğitim sisteminin temel anlayışı bireylerin bu özelliklerini ön plana çıkartan anlayışlarla sürekli olarak revize edilmektedir (Akyürek ve Şahin, 2013: 52).

Türkiye’de uygulamada olan mevcut eğitim sistemi bazı sorunları getirmekte ve özellikle ders geçmeyi hedefleyen, benzer becerileri kazandırmaya çalışan, yaratıcılık ve yenilikçi becerileri önemsemeyen daha çok durum odaklı yaklaşımlar üzerine hareket eden ve öğrencilerin birer robot olarak algılandıkları bir sistem olarak görülmektedir (Altan, 2014: 3).

Böylesi bir sistem günümüz koşullarında bilgi toplumunun bireylere vermiş olduğu gücü, pratik zekânın önemsendiği bir sistem olmadığından dolayı içinde bulunduğumuz çağda çağdaş medeniyetler seviyesinde yer alan ülkelerle rekabet etme ve onlarla yarışma noktasında Türkiye’yi güçsüz bırakmaktadır.

Bugün ve yarının dünyasında artık sıradan bireylerin olduğu düşünce yapısından sıyrılarak yeni fırsatları arayan, fırsatları bulduklarında değişime odaklanan bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle eğitim kurumları farklı düşünce yapısına sahip bireyleri yetiştirecek, öğrencilerin farklı yaşantılar edinebilmeleri için çeşitli fırsat oluşturacak ve eğitim alanında sorumluluğu olan bütün paydaşlar aracılığı anlamlandıracakları ortamlar hazırlanması gerekmektedir (Altan, 2014: 4).

Girişimcilik ile eğitim sistemleri üzerine günümüzde çok sayıda çalışma yapılmış ve eğitim-girişimcilik arasındaki ilişki incelenmiştir. Bunun en önemli nedeni de eğitimin girişimcilik üzerinde etkili olup olmadığının merak edilmesidir. Bu nedenle girişimcilikle alakalı olarak çok sayıda soru sorulmuştur. Bu sorulardan dikkat çeken en önemli sorulardan birisi de Güney (2008: 70)’e göre “Girişimcilik doğulur mu, yoksa olunur mu?” sorusu olmuştur. Böylesi bir sorunun sorulması girişimciliğin doğuştan gelen özelliklerine vurgu yapılmasıdır.

Bahsi geçen bu özellikler; girişkenlik, liderlik, risk üstlenme isteği, yenilikçi düşünce ve insan ilişkileri noktasında gereken becerilere sahip olunmasıdır. Böylesi bir ikilemin oluşmasında bu özelliklerin doğuştan gelebileceği gibi dışsal faktörlerden de etkilenmesi olarak söylenebilir. Girişimciliğin bir disiplin olarak tanımlanmasıyla birlikte girişimciliğin doğuştan geldiğini savunanların zaman içerisinde görüşlerinde farklılıklar meydana gelmiştir.

Bununla birlikte girişimciliğin öğrenilemeyecek bir mit olarak görülmesi aşılarak girişimcilik alanında eğitimlerin yapılabilmesine yönelik görüşler önem kazanmaya başlamıştır. Çünkü girişimcilik eğitimi almayan bireylerin öz yeterliliklerinin farkında olmadığı durumlar gözlemlenebilir. Bu farkındalığın sağlanabilmesi ve keşfedilmesi için bireylere bu konularda girişimcilik eğitimlerinin verilmesi oldukça önemli bir durumdur (Tağraf ve Halis, 2008: 92).

2.7.1. Girişimcilik Eğitiminin Önemi

Küreselleşmenin etkisiyle birlikte yaşanan rekabet ve insan ilişkilerinde insana farklı değerler yüklenmeye başlamıştır. Yaşanan değişimler neticesinde girişimcilik alanında çeşitli eğitimlerin verilmesine genel olarak ihtiyaç vardır (İbicioğlu vd., 2010: 71).

Eğitim sisteminde yaşanan değişim ile birlikte girişimcilik arzusu olan bireylerin kendilerini fark etmeleri, gelişim göstermeleri ve girişimcilik yeteneği olamayan bireylerde bile kısmen de olsa bu yeteneğin kazandırılması hedeflenmektedir. Sonuç olarak girişimcilik eğitimi bireylerde girişimcilik bilinci oluşturmak için oldukça önemlidir (Güreşçi, 2014: 34).

Eğitimin girişimcilik alanında önemli olduğunun farkına varan ülkeler girişimcilik ile alakalı çalışmalar yürüterek alt yapısını geliştirmeye, girişimciliğin önünde engel oluşturacak her türlü olumsuzluğu ortadan kaldırmak için çaba harcamaktadır. Sezer (2013)'e göre girişimciliğin öneminin farkında olan ülkelerde bulunan yükseköğretim kurumlarının tamamında girişimcilik eğitimi verilmektedir. Türkiye’de ise girişimcilik eğitimi genel olarak iki ya da üç ders saati olmanın yanı sıra geleneksel işlemecilik dersinin yeniden düzenlenmiş hali olarak verilmenin ötesine geçememiştir.

Türkiye’de girişimciliğin daha önemli konuma gelebilmesi için öncelikli olarak girişimcilik eğitimlerinin yaygınlaştırılması ve bireylerin girişimcilik faaliyetlerine özendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca girişimciliğin hem toplumsal hem de ekonomik öneminin özellikle vurgulanması gerekmektedir. Bunların yapılabilmesi içinde eğitime büyük bir görev düşmektedir (İbicioğlu vd.,2010). Girişimciliğe katkı sağlayan en önemli kurumların başında üniversiteler olduğu düşünüldüğünde, yükseköğretim kurumlarına da oldukça fazla görev düşmektedir. Arslan (2002)'e göre bireylerin yetiştirilmesinde ve özellikle üniversitelerden birer potansiyel girişimci olarak mezun edilmesi gerektiği açık bir şekilde ifade edilmiştir.

2.8. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çalışmanın bu bölümünde girişimcilik ve bireylerin kişilik özellikleri ile alakalı yapılan güncel çalışmalara yer verilmiştir.

2.8.1. Güncel Çalışmalar

Hachana vd., (2018) tarafından Tunus'taki girişimci kişilere uygulanan araştırmada, girişim başarısı üzerinde 5 kişilik özelliğinin etken olup olmadığı ve cinsiyetin girişimcilik üzerindeki etkisi incelenmiştir. Yapılan çalışmanın bulgularına göre, girişimci kişilik özellikleri ile yapılan işin başarısı arasında pozitif duygusal denge, dürüstlük, deneyime açıklık ile karakterize olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda girişimcilik başarısının cinsiyet ile kişilik arasındaki ilişkiyi değiştirdiği saptanmıştır.

Türkoğlu ve arkadaşları (2017) yaptıkları bu çalışmanın amacı ön lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimine tesir eden girişimci kişilik özelliklerine sahip olup olmadığını saptamaktır. Aynı zamanda öğrencilerin girişimci kişilik özellikleri ile sosyo-demografik özellikleri arasındaki bağı ortaya koymaktır. Elde edilen veriler analiz edilerek değerlendirme yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin girişimci kişilik özelliklerinin orta seviyede olduğu saptanmıştır. Meslek Yüksekokulunda öğrenim görmekte olan öğrencilerin girişimci kişilik özellikleri ile sosyo-demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Yüksel ve arkadaşları (2015) yaptıkları bu çalışmada esas gaye Isparta Meslek Yüksekokulu işletme yönetimi bölümünde öğrenim görmekte olan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile girişimci kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmaktır. Bu sebeple çalışmada ileri sürülen varsayımları ölçmek maksadıyla anket uygulaması yapılmıştır. Bulgular gereğince araştırmaya iştirak eden Meslek Yüksekokulu işletme yönetimi bölümümü öğrencilerinin girişimci kişilik özellikleri duyarlılık, fırsatçılık ve yenilikçilik, şeklinde bulunmuştur. Girişimci kişilik özellikleri arasında strese karşı dayanma negatif seviyede çıkmıştır. Bununla birlikte araştırmaya katılan öğrencilerin girişimcilik özellikleri ile cinsiyet değişkeni ve aile meslekleri arasındaki anlamlı bir ilişkiye saptanmıştır.

Akkaya ve arkadaşlarının (2014) yaptıkları bu çalışmanın hedefi, ilerleyen yıllarda girişimci olmak isteyen üniversite öğrencileri ile girişimci olmayı düşünmeyen bireyler arasında kişilik özellikleri itibarıyla ayırım olup olmadığını saptamaktır. Bu gaye ile girişimci kişilik özellikleri ve girişimci-girişimcilik kavramları üzerinde durularak, daha sonra anket tekniğiyle üniversite öğrenim görmekte olan öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkisi irdelenmiş ve araştırmanın verileri analiz edilerek yorumlama yapılmıştır.

Aksay & İplik (2014) yaptıkları çalışmada Türkiye kontekstinde girişimcilik eğilimi ölçeği değerlendirilmiştir. Yapılan araştırma bulgularında Cliff Johnson ile Dr. Sally Caird tarafından geliştirilen girişimci eğilim ölçeğinin Türkiye uygulaması sonucunda güvenilirlik ve geçerlilik noktasında güçsüz olduğu saptanmıştır.

Uluyol (2013) tarafından yapılan araştırmanın asıl amacı girişimcilik dersi alan üniversite öğrencilerin eğilimlerini ölçmektir. Araştırma Gölbaşı Meslek Yüksekokulunda girişimcilik dersi alan öğrenciler üzerinde uygulanmıştır. Araştırma sonucuna göre girişimcilik dersi alan üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin pozitif oranda yüksek çıktığı fakat girişimcilik dersini almayan üniversite öğrencilerinin eğilimleri arasında anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.

Parlak (2013) yaptığı çalışmasında sosyal ve içsel zekâ ile girişimci kişilik özellikleri arasında yer alan bağ saptanmaya çalışılmıştır. Araştırmada Tarama modelinden yararlanılmış ve 2011-2012 yılında İstanbul'un Kadıköy ilçesinde bulunmakta olan dört dershanede üniversiteye hazırlık kursuna gitmekte olan ortaöğretim son sınıf öğrencilerinden den oluşan 448 içsel ve sosyal zekâ seviyeleri, girişimci kişilik özellikleri belirlenmiştir. Hakan Kuvan tarafından geliştirilen veri toplama aracı olarak Girişimcilik Özellikleri Ölçeği ve Özden'in geliştirdiği Çoklu Zekâ Envanteri kullanıldığı görülmektedir. Araştırma neticesinde ise, girişimci kişilik özellikleri ile içsel ve sosyal zekâ arasında olumlu ve anlamlı bir ilişkiye saptanmıştır.

Bacanak (2013) ilköğretim 6, 7, 8. Sınıf fen bilimleri dersinin öğrencilerin girişimcilik becerilerine olan etkisini incelediği çalışmasında fen bilgisi öğretmenlerin görüşlerine başvurmuştur. Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin girişimcilik noktasında yeteri kadar beceriye sahip olmadıkları, bu nedenle de öğrencilerinde girişimcilik becerisi kazandırılması noktasında yetersiz kaldıklarını tespit etmiştir. Aynı zamanda yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda öğrencilere girişimcilik becerisinin kazandırılabilceği öğretmenlerin ortak görüşü olarak tespit edilmiştir.

Bozkurt ve Erdurur (2013) yaptıkları çalışmalarının temel hedefi girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimine katkı sunup sunulmadığını ve bu katkının oranını ortaya çıkarmaktır. Araştırma sonuçlarına göre kendine güven faktörü haricinde diğer girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik etkenine faktör olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda girişimcilik eğilimi ve diğer girişimci kişilik özellikleri arasında pozitif bir ilişkinin olduğu da görülmüştür.

Uygun ve arkadaşları (2012) yaptıkları çalışmada girişimci adayları ile girişimci kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada üniversite öğrencilerinden oluşan örneklem grubu üzerinde çalışmışlardır. Araştırma sonucuna göre girişimcilik özelliklerinin büyük kentlerde yaşayan bireylerin, batılı bölgelerde yetişenlerin ve iş tecrübesi olanların diğerlerine göre yüksek olduğunu tespit edilmiştir. Aynı çalışmada kişilik özellikleri (özgüven, risk alma) ile girişimcilik arasında anlamlı bir ilişkinin bulunduğu saptanmıştır.

Konaklıoğlu ve Kızanlıkl (2011)"nın çalışmasını Sosyal Bilimler ve Sağlık Bilimleri alanında eğitim alan 416 üniversite öğrencisine uygulamışlardır. Yaptıkları çalışmalarının gayeleri girişimcilik eğiliminin sosyo-demografik özelliklere göre farklılığın olup olmadığını ve girişimcilik eğilimi ile proaktif kişilik özelliği arasında ilişkinin tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile proaktif kişilik özellikleri arasında doğru yönlü, aynı zamanda orta seviyede bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Doğaner ve Altunoğlu (2010) yaptıkları bu çalışmanın temel amacı girişimcilik eğitimi alan üniversite öğrencilerinin, başka bölümlerde okuyan öğrencilere göre girişimcilik eğilimlerine tesir eden etmenleri ortaya çıkarmaktır. Yapılan çalışmanın örneklemini Adnan Menderes Üniversitesi İşletme Bölümünde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Girişimciliğin eğitim durumu, cinsiyet, girişimcide bulunması gereken özelliklerin bulunup bulunmaması kişilik özelliklerinden etkilenebileceği görülmüştür. Çalışmaya toplamda 229 öğrenci katılmış ve yapılan analizler doğrultusunda kız öğrencilerin erkek öğrencilere nazaran girişimcilik eğilimlerinin az olduğu saptanmıştır. Ancak araştırmaya katılan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile eğitim seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki görülmüştür.

Yüzüak (2010), yaptığı çalışmanın amacı girişimcilik eğilimine tesir eden etkenler ve girişimcilik eğitimin girişimcilik eğilimi ilkelerine ulaşmaktır. Çalışma Çanakkale 18 Mart Üniversitesi'nde okumakta olan 502 kız öğrenciye ilişkin uygulanmıştır. Çalışma neticesinde, öğrencilerin meslek tercihlerinde ailede girişimci birilerinin olması, annenin eğitim seviyesi ve girişimcilik üzerine eğitim görülmesi tesir ettiği neticesine varılmıştır.

Johnston, Andersen, Pitts ve Saunders (2010) bilgi ve iletişim teknolojileri dalında girişimci olarak yer almak için çalışan öğrencilerin kişilikleri ve girişimcilik becerileri arasındaki ilişkileri irdeledikleri çalışmalarında, dış dünyaya ve çevresine yönelme hali ile girişimcilik arasında bir ilişki saptanmıştır. Girişimciliğin temelinde yatan, etrafı ile sürekli etkileşimi zorunlu kılması, yenilikçi ve risk almaktan çekinmeyen olması, dışadönük kişilik özelliği ile girişimciliği birbirine harmoni kıldığı saptanmıştır.

Yılmaz ve Sünbül (2009) öğretmen adaylarının girişimcilik düzeyleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında 474 öğretmen adayına anket uygulamış ve araştırma sonucunda katılımcıların cinsiyetleri ile girişimcilik düzeyleri arasında manidar farklılığın bulunmadığı saptanmıştır.

Dutoğlu ve Tuncel (2008)"in çalışmalarının hedefi öğretmen adaylarının duygusal zekâ seviyeleri ile eleştirel düşünme becerileri arasındaki bağı ortaya koymaktır. Bu doğrultuda 2006-2007 yılı bahar döneminde Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesinin son sınıfında okumakta olan 374 aday öğretmen araştırma kapsamına alınmıştır. Aday öğretmenlerin eleştirel düşünme eğilimleri ölçeği alt ölçeklerinde "Kısmen Katılıyorum" ve "Katılıyorum" seçeneklerinde yoğunlaştıkları, duygusal zekâ anketinde ise "Çoğu Zaman Bana Uygun" seçeneğini daha çok seçtikleri ifade edilmektedir. Araştırma verilerinin analizleri doğrultusunda aday öğretmenlerin duygusal zekâ düzeyleri ile eleştirel düşünme becerileri arasında orta seviyede anlamlı bir ilişki görülmüştür.

Cansız (2007) yaptığı araştırmanın temel amacı Süleyman Demirel Üniversitesi'nde okumakta olan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini belirlemektir. Bu maksatla 400 öğrenciye anket uygulanmıştır. Öğrenim görmekte olan öğrencilerin gelecekte girişimci kişiliğe sahip olabilecekleri fakat uyum noksanlığı sebebiyle bu taraflarını ortaya koyamadıklarını, erkek öğrencilerin maddi kazanç, kız öğrencilerin ise duygusal manada girişimcilik eğilimi belirttikleri, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre yenilik ve yaratıcılık bakımından daha az özelliklere sahip oldukları neticesine saptanmıştır.

Örücü ve arkadaşları (2007) yaptıkları bu çalışmada üniversitenin farklı fakültelerinin son sınıfında öğrenim görmekte olan öğrencilerinin girişimcilik hususlarını ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Çalışma neticesinde ise uygulamaya katılan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile ailesel faktörlerle etkileşimin olduğu saptanmıştır.

Linan ve Chen (2006) bu çalışmalarında Tayvan ve İspanya ülkeleri olmak üzere girişimci olma eğilimini mukayese etmiştir. Yapılan bu çalışmada yapısal eşitlik modelinin uygulanmıştır ve demografik etkenlerin her iki ülkede farklı olduğu saptanmıştır. Yapılan araştırmanın neticesinde, bilişsel sürecin kültürel ve sosyal yönlerden etkilenmediğini görülmüştür. Aynı zamanda zihinsel süreçte sosyal normlar temel etmen olarak saptanmış, öz yeterlilik algılarına ve kişisel çekiciliğe etkisi olduğu saptanmıştır.

Wang ve Wong (2004) yaptıkları çalışmada girişimciliğe ilişkin öğrencilerin ilgi ve düşüncelerini tespit etmeye çalışmıştır. Yapılan araştırma sonucuna göre öğrencilerin girişimcilik ilgilerinin yüksek olmasına rağmen öğrencilerin bu konuda eksik bilgilere sahip oldukları bu nedenle de risk alma noktasında korktukları bu durumda girişimcilik noktasında sorunlara neden olduğu tespit edilmiştir. Aynı çalışmada katılımcıların cinsiyetleri ve eğitim durumlarının girişimcilik ilgisini etkilediği tespit edilmiştir.

Lüthje & Franke (2004) yaptıkları bu çalışmalarında işletme bölümünde öğrenim görmekte olan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini Viyana Ekonomi Üniversitesi ve Münih Üniversitesi Massachusetts Institute of Technology (MIT) neticeleriyle mukayese ederek analiz edilmiştir. Yapılan araştırmanın neticesinde Viyana ve Münih öğrencilerinin MIT öğrencilerine oranla girişimcilik eğilimlerinin negatif olması alınan eğitimin seviyesiyle olduğu öngörülmüştür. Aynı zamanda girişimci olma eğilimi ve kişilik özellikleri arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.

Arslan (2002) Haliç üniversitende öğrenim gören öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada bireylerin girişimcilik eğilimlerine etkisi olan unsurları araştırmıştır. Yapılan araştırma neticesinde ise özellikle öğrencilerin anne ve baba eğitim durumlarının yüksek olanların kendi işini oluşturma arzusunun ve girişimcilik eğilimlerinin daha yüksek olduğunu saptanmıştır.

Koh (1996) yaptığı çalışmada öğrencilerin girişimci kişilik özelliklerini tespit etmeye çalışmıştır. Yapılan araştırma sonucuna göre risk alma eğilimi, belirsizliklere tahammül (sabır) ve yenilikçi özelliklerinin girişimci ruha sahip olan bireylerde girişimci ruhu olmayanlara nazaran daha fazla olduğunu tespit etmiştir.

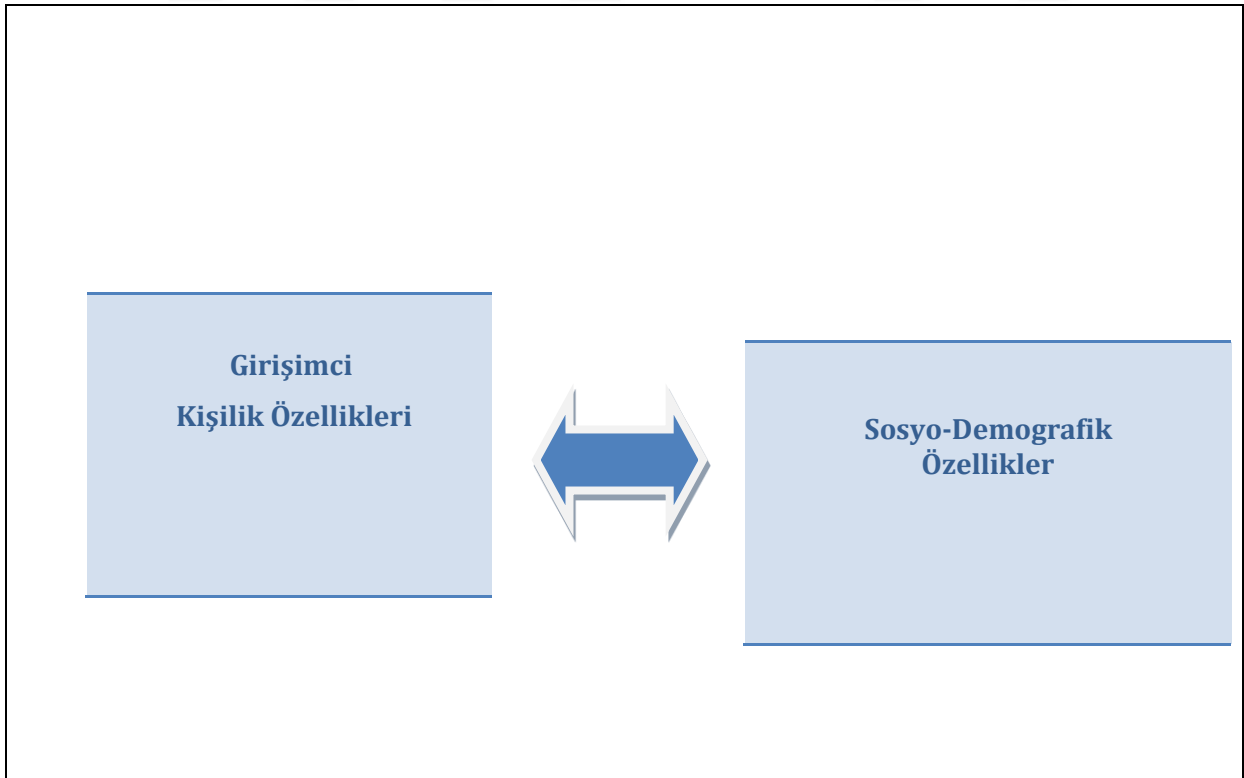
3. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, evren ve örneklimi, veri toplama aracı ve süreci ile verilerin analizlerine yönelik bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının girişimci kişilik özelliklerini incelemek amacıyla yapılan araştırmada veri toplamak için nicel araştırma yöntemlerinden çevrimiçi anket kullanılmıştır. Girişimci kişilik özelliklerinin incelenmesinin yanında yaş aralığı, cinsiyet, medeni hal, baba mesleği, ailenin aylık geliri, ve mezun olunan lise türü gibi değişkenler açısından da farklılıkların tespiti için analizler yapılmıştır.

Kullanılan ölçek Google Formlar uygulamasına anket olarak yüklenmiş ve alınan izinler doğrultusunda gönüllülük esasına dayalı olarak Adana, Konya, Kütahya, Samsun, İstanbul, Erzurum, Antalya, Niğde, Sivas, Denizli, Muğla, Bolu, Aksaray, Trabzon, Aydın, Ankara ve İzmir’de bulunan üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan 3. ve 4. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümü lisans öğrencilerinden gönüllülük esasına dayalı olarak araştırmaya katkıda bulunmaları istenmiştir. Şekil 3.1’de araştırmanın modeli sunulmuştur.

Şekil 3.1. Araştırma Modeli

3.2. Araştırma Soruları ve Hipotezleri

Araştırma hipotezi, değişkenler arasındaki alakayı kestirmektir. Araştırma sorusunda ise yönü belirlenmiş bir kestirim yoktur. Bundan dolayı araştırma sorusu soru boyutunda bulunmaktadır. Buna göre araştırmacı ilk olarak genel problemi vermekte daha sonra ise problemin gidişatına göre hipotezlerini meydana getirmektedir (Gliner, Morgan ve Leech, 2015: 38).

Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının girişimci kişilik özellikleri incelemesi yapılmıştır. Yapılan araştırma bir soru ile belirtilmiştir. Araştırma sorusu aşağıda gösterilmiştir.

1. Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının girişimci kişilik özellikleri ile sosyo-demografik özellikleri arasında bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Alt Boyutları

1. Başarma ihtiyacı
2. Kontrol odağı
3. Risk alabilme eğilimi
4. Belirsizliğe karşı tolerans
5. Kendine güven
6. Yenilikçilik

Uygulanan anket sorularına göre Öğretmen adaylarında yukarıda belirtilen girişimci kişilik özelliklerine ait alt boyutlarının göstergesi şu şekildedir: 4, 3, 16, 19, 32, 11, 33, 5 ve 28. sorular başarma ihtiyacını, 20, 8, 15, 14. sorular kontrol odağını, 6, 17, 12, 27, 21, 9 ve 1. sorular risk alma eğilimini, 23, 35, 24, 18, 31, 30, 29, 26 ve 34. sorular belirsizliğe karşı toleransı, 36, 25, 10 ve 22. sorular kendine güven, 7,13 ve 2. sorular ise yenilikçilik özelliklerini ortaya çıkarmaktadır (Bozkurt, 2013: 67).

Araştırma soruları, literatür incelemeleri, aynı zamanda yapılan araştırmanın amacı göz önünde bulundurularak, yapılan araştırmanın hipotezleri aşağıda verilmiştir.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Girişimci Kişilik Özellikleri ile Sosyo-demografik Özellikleri İlişkisi

H1: Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının girişimci kişilik özellikleri ile sosyo-demografik özellikleri arasında bir ilişki vardır.

H1_a: Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Başarma ihtiyacı algıları ile sosyo-demografik özellikleri arasında bir ilişki vardır.

H1_b: Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Kontrol odağı algıları ile sosyo-demografik özellikleri arasında bir ilişki vardır.

H1_c: Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Risk alabilme eğilimi algıları ile sosyo-demografik özellikleri arasında bir ilişki vardır.

H1_d: Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Belirsizliğe karşı tolerans algıları ile sosyo-demografik özellikleri arasında bir ilişki vardır.

H1_e: Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Kendine güven algıları ile sosyo-demografik özellikleri arasında bir ilişki vardır.

H1_f: Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Yenilikçilik algıları ile sosyo-demografik özellikleri arasında bir ilişki vardır.

3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Evren araştırmanın genellemek istediği elemanları içeren bir kavramdır. Aynı zamanda yapılan bir araştırmanın sonuçlarının genellenebilirliği arttıkça araştırma o oranda değer kazanmaktadır (Karasar, 2014: 109-110). Yapılan araştırmanın evrenini Türkiye’de bulunan üniversitelerin eğitim fakültelerinin Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümünde öğrenim görmekte olan öğretmen adayları oluşturmaktadır. Bütün öğretmen adaylarına ulaşmanın güç olması nedeniyle örnekleme işlemine başvurulmuştur.

Araştırmanın örneklemini, Adana, Konya, Kütahya, Samsun, İstanbul, Erzurum, Antalya, Niğde, Sivas, Denizli, Muğla, Bolu, Aksaray, Trabzon, Aydın, Ankara ve İzmir’de bulunan üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan 3. ve 4. Sınıf Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adayları oluşturmaktadır.

Çoğu bilimsel araştırmada evrenin tamamına ulaşmak maliyet ve zaman açısından oldukça zordur. Bu olumsuz durum nedeniyle araştırmalarda evreni en iyi şekilde temsil eden bir alt grup belirlenir. Buna örneklem grubu denilmektedir (Şimşek, 2012: 110).

Yapılan araştırmada 285 katılımcıdan veri elde edilmiştir. Araştırmanın evreninden %95 güven aralığında % 5'lik kabul edilebilir hata payıyla 285 katılımcıdan elde edilen verilerin istatistiki analiz sürecine dahil edilmesi örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu sonucuna varılmıştır.

3.4. Katılımcıların Sosyo - Demografik Özellikler

Tablo 3.1'de yapılan araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının sosyo-demografik özellikleri incelenmektedir. Bu bağlamda Öğretmen adaylarının yaşı, cinsiyeti, medeni hali, baba mesleği, hangi yabancı dili bildiği, ailesinin aylık geliri ve mezun olduğu lise türü sorgulanmıştır. Tablo 3.1'de gösterilmiştir.

Tablo 3.1.
Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler	Sayı	%
Yaşınız		
18-25	269	94,4
26-30	7	2,5
31-35	3	1,1
36-40	3	1,1
41-45	2	0,7
46+	1	0,4
Cinsiyet		
Erkek	72	25,3
Kadın	213	74,7
Medeni Hal		
Bekâr	274	96,1
Evli	11	3,9
Baba Mesleği		
Girişimci/İşadamı/Esnaf	52	18,2
İşçi/Memur/Emekli	173	60,7

Tablo 3.1. devamı

Çiftçi	34	11,9
Diğer	26	9,1
Ailenin Aylık Geliri		
1000-2500	112	39,3
2500-4000	110	38,6
4000-6000	46	16,1
6000+	17	6,0
Mezun Olunan Lise Türü		
Düz Lise	37	13,0
Anadolu Lisesi	132	46,3
Fen Lisesi	6	2,1
Meslek Lisesi	56	19,6
Sosyal Bilimler Lisesi	1	0,4
İmam Hatip Lisesi	29	10,2
Diğer	24	8,4

Araştırmanın katılımcıları Adana, Konya, Kütahya, Samsun, İstanbul, Erzurum, Antalya, Niğde, Sivas, Denizli, Muğla, Bolu, Aksaray, Trabzon, Aydın, Ankara ve İzmir’de bulunan üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan 3. ve 4. Sınıf Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümü lisans öğrencileri olup, araştırmaya 285 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %94,4’ ü 18-25 yaş aralığında, % 2,5 ‘i 26-30 yaş aralığında, %1,1’i 31-35 yaş aralığında, %1,1’i 36-40 yaş aralığında, %0,7’si 41-45 yaş aralığında, %0,4’ü ise 46 ve üzeri yaş aralığında yer almaktadır.

Çalışmanın analizi incelendiğinde 213 erkek öğrenci, katılımcıların % 74,7 ‘sini oluşturmaktadır. 72 Kadın öğrenci ise katılımcıların % 25,3 ‘lük dilimini oluşturmaktadır.

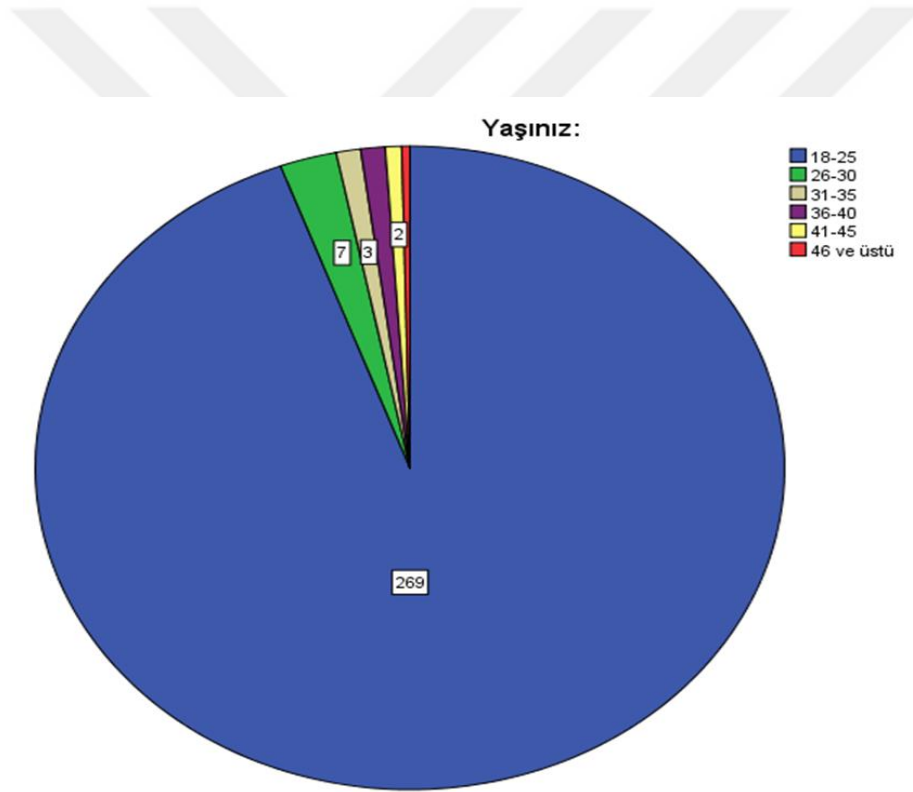
Katılımcıların Medeni Halleri incelendiğinde 274 kişinin bekâr ve toplamda %96,1’lik dilimi oluşturmaktadır. 11 kişinin ise evli olduğu görülmekte ve %3,9’luk kısmı oluşturmaktadır.

Yapılan araştırmada katılımcıların baba mesleğinin %18,2’ si (52) Girişimci/İş adamı/Esnaf, %60,7’si (173) İşçi/Memur/Emekli, %11,9’u (34) Çiftçi ve %9,1’lik kısmının (26) Diğer meslek dallarında çalıştığını görmekteyiz.

Katılımcılardan elde edilen verilere göre % 66,7’lik kısmı (190) İngilizce, %2,1’lik kısmı (6) Almanca ve %31,2 ‘lik kısmı (89) ise diğer dilleri bildikleri ortaya koyulmuştur.

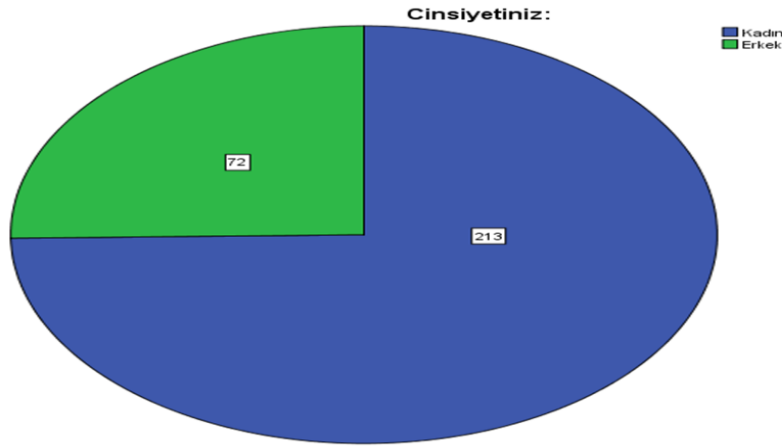
Yapılan araştırmaya göre öğretmen adaylarının ailelerinin aylık gelir durumu tespit edilmiş ve 39,3'nün (112) 1000-2500 aralığında gelirinin olduğu, %38,6'sının (110) 2500-4000 aralığında gelirinin olduğu, %16,1'inin (46) 4000-6000 aralığında gelirinin olduğunu, %6'sının (17) 6000 ve üzeri gelirinin olduğu saptanmıştır.

Öğretmen adaylarının Mezun oldukları lise türleri incelenmiş ve %13'ü (37) Düz Lise, %46,3'ü (132) Anadolu Lisesi, %2,1'i (6) Fen Lisesi, %19,6'sı (56) Meslek Lisesi, % 0,4'ü (1) Sosyal Bilimler Lisesi, % 10,2 'si (29) İmam Hatip Lisesi, %8,4'ü (24) Diğer Lise türlerinden mezun oldukları görülmektedir.

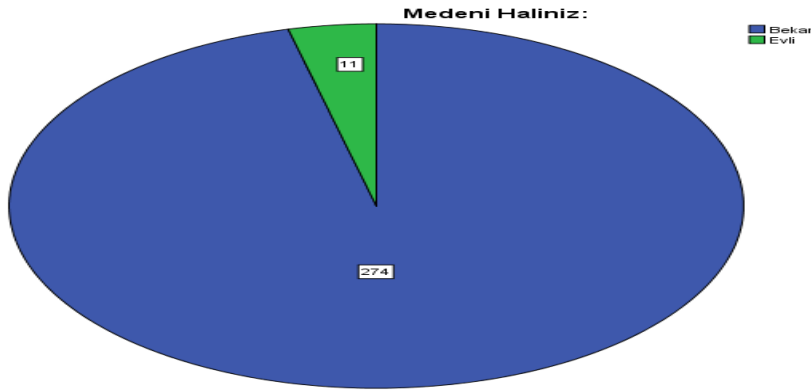
Şekil 3.2. Katılımcıların Yaş Düzeyleri

Şekil 3.2. incelendiğinde Sosyal Bilimler Öğretmen adaylarının 269'u 18-25 yaş aralığında olduğu tespit edilmiş ve en yüksek orana karşılık geldiği görülmektedir. 1 öğretmen adayının ise 46 ve üstü yaş grubunda olduğu ve en düşük yaş oranını kapsadığı görülmektedir.

Şekil 3.3. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı

Şekil 3.3. en yüksek orana karşılık geldiği saptanmıştır. 72 öğretmen adayının ise erkek olduğu görülmüş ve kadın öğretmen adaylarına göre oranının daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Şekil 3.4. Katılımcıların Medeni Hal Dağılımı

Şekil 3.4. incelendiğinde Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının 274'ünün bekar olduğu tespit edilmiş ve en yüksek orana karşılık geldiği belirlenmiştir. 11 öğretmen adayının ise evli olduğu görülmüş ve bekar öğretmen adaylarına göre oranının daha düşük olduğu belirlenmiştir.

3.5. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak, genellenebilir ve daha nesnel sonuçlar elde etmek için anket kullanılmıştır. Anketin katılımcılara ulaştırılması “Google Formlar” üzerinden oluşturulan anket formunun Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarına ulaştırılması ile mümkün olmuştur.

Yapılan araştırmanın anketi iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarından sırayla yaş aralığı, cinsiyet, medeni hali, baba mesleği, hangi yabancı dili iyi düzeyde bildiği, ailenin aylık geliri ve mezun olunan lise türü hakkında bilgi istenmiştir. Aynı zamanda “Girişimci olmak istiyor musunuz?” “Size göre, girişimci olmak için neler gereklidir?” ve “Size göre girişimci olmanın önündeki engeller nelerdir?” sorularına yanıt vermeleri istenmiştir.

İkinci bölümde Koh(1996) tarafından geliştirilen beşli Likert ölçeği yapısında tasarlanan ve katılımcıların girişimci kişilik özelliklerini incelemeye yönelik ölçmeyi amaçlayan 36 soruluk “Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeği” (EK-2) kullanılmıştır. Ölçekte yer alan “1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum” ifadelerini katılımcıların değerlendirmeleri istenmiştir.

3.5.1. Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeği

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının girişimci kişilik özelliklerini incelemek amacı ile daha önceden geçerliği ve güvenilirliği kanıtlanmış ölçeklerden olan ve Koh (1996) tarafından geliştirilen “Girişimci Kişilik Özellikleri” ölçeğinden faydalanılmıştır. Ölçek 5’li Likert tipte ölçek olup “Kesinlikle Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde 1’den 5’e doğru kodlanmıştır.

Yapılan araştırmada Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarına Koh’un (1996) uygulamış olduğu, aynı zamanda Bozkurt tarafından 2005 yılında dilimize uyarlanan ölçektir. Araştırma ölçeğinde 6 farklı kişilik özelliğini belirlemek maksadıyla oluşturulmuştur. Likert tipi ve Öz bildirime dayalı 36 maddeden oluşan ölçme aracıdır.

3.5.2. Nitel Veriler

Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarına uygulanan ankette sosyo-demografik özellikler bölümünde açık uçlu sorular ile nitel veriler toplanmıştır. Burada ki amaç, Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının nitel verilerinden elde edilen girişimci kişilik özelliklerine yönelik verilerin doğrulamak ve karşılaştırmaktır. Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının açık uçlu sorulara verdiği yanıtlar kelime işlemci yazılımıyla analizi yapılmıştır. Böylelikle nitel verilerden çıkan sonuçlarla Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının girişimci kişilik özelliklerine yönelik düşüncelerini saptamak istenmiştir. Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarına uygulanan ankette açık uçlu sorular aşağıda gösterilmiştir.

- 1-) Girişimci olmak istiyor musunuz?
- 2-) Size göre, girişimci olmak için neler gereklidir?
- 3-) Size göre girişimci olmanın önündeki engeller nelerdir?

3.6. Analiz Öncesi Verilerin Taranması

Araştırmanın verileri, Adana, Konya, Kütahya, Samsun, İstanbul, Erzurum, Antalya, Niğde, Sivas, Denizli, Muğla, Bolu, Aksaray, Trabzon, Aydın, Ankara ve İzmir’de bulunan üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan 3. ve 4. Sınıf Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adaylarından elde edilmiştir. Araştırma sürecine Sosyal Bilgiler öğretmen adayları dâhil edilmiştir ve elde edilen verilerin geçerli ve güvenilir olmasını belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma süreci ise 285 katılımcı ile sonuçlandırılmıştır.

3.7. Verilerin Toplanması

Anket yolu ile verilerin toplanması noktasında uygulanacak olan Girişimcilik Kişilik Ölçeği araştırmanın örnekleminde yer alan üniversitelerin rektörlüklerinden alınan izinler doğrultusunda öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Uygulama 2020-2021 eğitim öğretim yılının güz dönemini kapsamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adayları çevrimiçi platformda ortalama 10-15 dakika sürede anket sorularını cevaplamıştır.

3.8. Geçerlik Analizi

Geçerlik, ölçme aracının ölçmeyi hedeflediği hususu, farklı bir özellik ile karıştırmadan, hakikati ölçebilme derecesidir. Geçerlik, bir ölçme aracının kullanıldığı hedefe hizmet etme derecesi olduğundan, ölçme araçlarından elde edilecek ölçümler hangi amaçla kullanılacaksa ölçme geçerliği de o amaca, uygulandığı gruba ve uygulama şekline göre değişmektedir. Ölçeklerin geçerlik sevipleri, geçerlik katsayısının hesaplanmasıyla ortaya çıkmaktadır. Geçerlik katsayısı, ölçekten edinilen değerlerle ölçeğin kullanım hedefi gereğince saptanan ölçüt veya ölçüler arasındaki ilişki katsayısıdır. -1.00 ile +1.00 arasında değer almaktadır. İlişki katsayısı arttıkça ölçek hedefine ulaşmaktadır (İlker, 2004: 211-216).

Tablo 3.2.
Girişimci Kişilik Ölçeği KMO ve Barlett Testi Sonuçları

Açıklanan Toplam Varyans (%)	46,914
Başarma İhtiyacı	16,161
Kontrol Odağı	7,447
Risk Alma	6,722
Belirsizliğe Tolerans	5,693
Kendine Güven	5,625
Yenilikçilik	5,265
K-M-O	,813
Yaklaşık Kİ-Kare	3147,133
Barlett Küresellik Testi	df: 630; p: ,000

Tablo 3.2'ye göre girişimci kişilik ölçeğinin Kasier-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) değeri ,813 olarak saptanmıştır ve anlamlı bulunmuştur. Barlett küresellik testi yaklaşık ki-kare değeri ise 3147,133 ve serbestlik derecesi 630 olarak bulunmuştur ($p = ,000$). Girişimci kişilik ölçeğinin alt boyutlarından başarma ihtiyacı boyutu toplam varyansın 16,161'ini, Kontrol odağı boyutu toplam varyansın 7,447'sini, Risk alma boyutu toplam varyansın 6,722'sini, Belirsizliğe tolerans toplam varyansın 5,693'ünü, Kendine güven boyutu toplam varyansın 5,625'ini, Yenilikçilik boyutu toplam varyansın 5,265'ini oluşturmaktadır.

Buna göre girişimci kişilik ölçeğine ilişkin faktör analizi sonuçları, istatistiki analizler için uygun olduğunun sonucuna varılmaktadır. Girişimci kişilik ölçeğinin toplam varyansı % 46,914'nü açıklamaktadır.

Faktör analiz yöntemi ne olursa olsun açıklanan varyans tablosu da önemli bir tablodur. Ortaya konulan varyansın toplam varyans üzerinden yarısını geçiyor olması faktör analizinin önemli bir kriteridir. Çünkü oluşturulan faktör yapısı toplam değişken varyansının yarısından azını açıklıyor ise temsil yeteneğinden bahsetmek doğru olmaz (Dicle ve Kılınç, 2007: 355-362). Bu bakımdan girişimci kişilik özellikleri ölçeği tek boyut olarak ele alınmış ve analiz sürecine tabi tutulmuştur. Ancak ölçek boyutlarına ilişkin sonuçlar da sunulmuştur.

3.9. Güvenirlilik Analizi

Güvenirlilik, ölçme neticesinin hatalardan arınmış olma düzeyi veya ölçme aracının ölçmek istediği değişkeni ne derecede istikrarlı ölçtüğünün göstergesidir (Tavşancıl, 2002). Bir ölçme aracıyla aynı şartlarda yinelenen ölçümlerde edinilen ölçüm değerlerinin kararlılığının bir neticesidir. Güvenirlilik yalnızca ölçme aracına ilişkin bir özellik değildir. Ölçme aracı ve aracın neticelerine ait bir özelliktir (İlker, 2004: 211-216).

Tablo 3.3.
Girişimci Kişilik Ölçeği Güvenirlilik Analizi

Cronbach's Alpha	Standartlaştırılmış Maddelere Dayalı Cronbach's Alpha	Değişken Sayısı
,646	,670	36

Tablo 3.3.'deki veriler değerlendirildiğinde 36 değişkenden oluşan girişimci kişilik ölçeğinin Cronbach's Alpha değeri ,646 olarak tespit edilmiştir. Standartlaştırılmış Maddelere Dayalı Cronbach's Alpha değeri ise ,670 oranında belirlenmiştir. Buna göre girişimci kişilik ölçeğinin oldukça güvenilir olduğu ve istatistiki analizlere uygun olarak değerlendirildikleri sonucuna ulaşılmıştır.

3.10. İstatistiki Analizler

Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının girişimci kişilik özelliklerinin incelenmesi araştırmasında nitel ve nicel veriler kullanıldı. Yapılan araştırma sonucunda ortaya koyulan veriler incelenmek gayesiyle, 36 maddeden oluşan ölçek formu gönüllü olarak araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarına uygulanmıştır. SPSS 20. Yazılımı ile istatistiki analizlere ulaşılmıştır. Veri toplama formunda bulunan nitel verilerin analizi için kelime işlemci yazılımından yararlanılmıştır. Hipotezlerin test edilmesi amacıyla Anova testi, korelasyon testi ve bağımsız örneklem t-testi, Kruskal Wallis-H testi, Mann-Whitney u testi uygulanmıştır.

Aynı zamanda öğretmen adaylarının sermayenin yanında özgüvenin, girişimci olmanın temelinde yattığını vurgulamışlardır. Sermaye ne kadar önemli ise bir o kadarda özgüvenin olması gerektiği çıkarımında bulunabiliriz. Katılımcılar bunun yanında girişimci olmak için cesaretli olmanın gerekli olduğunu söylemişlerdir. Aynı zamanda zeka, kuvvetli iletişim, liderlik, risk alma, yaratıcılık, sabır, inanç ve özveri gibi özelliklerinde girişimci olmak için gerekli olduğu cevaplarını vermişlerdir. Buradan şunu anlıyoruz ki girişimci olmak için bireyin her yönden kendini geliştirmesi bunun yanı sıra maddi anlamda birikimi olması gerekmektedir.

Şekil 4.3. Açık Uçlu Sorularda En Sık Kullanılan Kelimeler

Şekil 4.3’de Açık uçlu sorulardan elde edilen verilere göre katılımcılara veri toplama formunda yöneltilen “Size göre girişimci olmanın önündeki engeller nelerdir?” sorusuna verilen en sık kullanılan kelimeler kapsamında katılımcıların 33’ü maddiyat, 32’si sermaye, 21’i para, 20’si ekonomik etkenler vb. cevaplar verdikleri tespit edilmiştir. Bunların dışında öğretmen adayları özgüven eksikliği, çevre, aile vb. cevaplarda vermiştir.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının verdikleri cevaplar doğrultusunda girişimci olmanın önünde yatan en temel engelin ekonomik anlamda eksikliğin olduğunu görmekteyiz. Belli bir birikim olmadan girişimci olunmayacağını öğretmen adayları vurgulamışlardır. Katılımcıların bir kısmı girişimciliğe karşı ön yargının, aile ve toplum baskısının, herkesin girişimci olamayacağı düşüncesinin, korku ve kaygıların, sosyal çevrenin, utangaçlığın, girişimcilik konusunda bilgisizliğin engellerden bazılarının olduğu yanıtını vermiştir. Katılımcılardan gelen dönütler ışığında sermaye birikiminin olmadığı için kredi çekme düşüncesi içinde oldukları ancak kredi faiz oranlarının çok yüksek olduğundan yakındıklarını söyleyebiliriz. Bununla birlikte girişimci olmanın engellerinden birinin de devlet desteğinin az olmasından kaynaklandığını söylemişlerdir. Öğretmen adaylarının cevaplarından yola çıkarak girişimci olmanın önündeki engellerinden dolayı girişimci olma ve olmama konusunda ki düşüncelerini de şekillendirdikleri çıkarımında bulunabiliriz.

4.2. Sosyo-Demografik Özelliklere Göre Çapraz Tablo Analizi

Tablo 4.1.
Mezun Olduğu Lise Türü ile Baba Mesleği Düzeyi Çapraz Tablolar Analizi

	Babanızın Mesleği			
	Girişimci/İşadamı/Es naf	İşçi/Memur/Emekli	Çiftçi	Diğer
Düz Lise	8	21	5	3
Anadolu Lisesi	21	86	16	9
Fen Lisesi	1	5	0	0
Meslek Lisesi	11	33	5	7
Sosyal Bilimler Lisesi	1	0	0	0
İmam Hatip Lisesi	3	17	5	4
Diğer	7	11	3	3
Mezun Olduğunuz Lise türü				

Tablo 4.1 'de veriler dikkate alındığında öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türü ile baba mesleği arasındaki ilişki incelenmiştir. Düz lise mezununu türünde 21 katılımcının baba mesleği İşçi/Memur/Emekli, 3 katılımcının baba mesleği diğer meslek gruplarında olduğu saptanmıştır. Anadolu Lisesi türünde 86 katılımcının baba mesleği İşçi/Memur/Emekli, 9 katılımcının baba mesleği diğer meslek gruplarında olduğu saptanmıştır. Fen Lisesi türünde 5 katılımcının baba mesleği İşçi/Memur/Emekli, Çiftçi ve diğer meslek dallarında baba mesleği olan katılımı tespit edilememiştir. Meslek Lisesi türünde 33 katılımcının baba mesleği İşçi/Memur/Emekli, 5 katılımcının baba mesleği çiftçi olduğu tespit edilmiştir. Sosyal Bilimler Lisesi türünde 1 katılımcının baba mesleği Girişimci/İşadamı/Esnaf olduğu görülmektedir. İmam Hatip Lisesi türünde 17 katılımcının baba mesleği İşçi/Memur/Emekli olduğu, 3 katılımcının baba mesleği Girişimci/İşadamı/Esnaf olduğu saptanmıştır. Diğer lise türlerinde 11 katılımcının baba mesleği İşçi/Memur/Emekli olduğu, 3 katılımcının baba mesleği çiftçi ve 3 katılımcının baba mesleği diğer gruplarda olduğu tespit edilmiştir.

4.3. Ölçeklerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Girişimci Kişilik özellikleri ölçeğinin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4.4'de verilmiştir.

Tablo 4.2.
Girişimci Kişilik Ölçeğinin Ortalama ve Std. Sapma Değerleri

Ölçek değişkenleri	Ortalama	Std. Sapma
Benim için iş güvenliği önemlidir.	4,53	,850
Başkasının gözetimi olmadığı zamanlarda daha başarılı olurum.	4,21	,888
Başarabilme yeteneğim konusunda kendime güvenirim.	4,12	,952
Her zaman mevcut yöntemlerden daha iyi yöntemlerin var olduğuna inanırım.	4,07	,888
İşin sürekli ve güvenli olması benim için kardan daha önemlidir.	4,05	,935
Zekâm ve kapasitem sayesinde karşılaştığım zorluklarla baş edebilirim.	4,02	,803
Karar ve eylemlerimin olumu veya olumsuz sonuçlarına razı olurum.	3,97	,890
Bir şeylerin olmasını beklemek ya da seyretmek yerine ben kendim bir şeyler yaparım.	3,97	,923
Rekabeti severim çünkü rekabet daha fazla çalışmamı sağlar.	3,95	1,092
Bir şeyi onu yapmış olmak için değil mükemmel yapmış olmak için yaparım	3,93	1,003
Başarı oranı %60 ve daha fazla ise riski göze alabilirim.	3,86	,861
Amirlerimin birbiri ile çakışan iş talimatları vermesi beni rahatsız eder.	3,86	,985
Yaşamımdaki olayların sonuçlarını şans ve kötü kader değil ben etkilerim.	3,78	,985
Bana göre iyi iş neyin nasıl yapılacağını açık talimatlarla ifade edildiği işidir.	3,77	1,129
Hisselerinin kar edeceğini bildiğim bir ortaklığa yatırım yapmaktan çekinmem	3,66	1,133
Hakkında bir şey bilmediğim görevi üzerime almaktan çekinirim.	3,65	1,197

Tablo 4.2. devamı

Başarılı olduğumu hissetmezsem yüksek ücretli de olsa o işi yapmaktan hoşlanmam.	3,64	1,187
Belirsizliğin olduğu durumlarda karar almayı ve önderlik etmeyi severim.	3,55	1,170
Sadece rahat yaşamama yetecek kadar para kazanmak istiyorum.	3,54	1,341
Yaptığım işte yükselmek için büyük risk almaya gönüllüyüm.	3,49	1,050
Diğer insanlar çevrede olağan dışı bir şeyle görmediği halde işle ilgili fırsatları algılayabilirim.	3,47	,929
Yetenekli, hırslı ve çalışkan olsam da param olmadığı sürece iş kuramam.	3,42	1,263
Kendi çabalarımın ürünü değilse olayların sonuçları beni memnun etmez.	3,06	1,225
Hassasiyetle takip etmeye çalıştığım bir iş programım var.	3,02	1,188
İnsanların şanssızlıkları yaptıkları hatalardan kaynaklanır.	2,88	1,196
Çözumsuz korkularım ve zayıflıklarım var.	2,82	1,304
Yeni, ilginç, hatta çılgın fikirler üretmekte zorlanırım.	2,69	1,099
İşlerin yapılma şeklini değiştirmekten kaçınırım.	2,66	1,169
Ücret iyi olduğu sürece rutin ve sıkıcı işlerde çalışmaktan kaçınmam	2,66	1,270
İnsanların mutsuz durumları kötü şanslardan kaynaklanır.	2,63	1,237
İnsanları işe alırken beceri esasına göre değil bağlılıklarına göre alırım.	2,59	1,124
Yeterince kar ediyorsam işle ilgili belirsiz koşullarda çalışmaktan rahatsız olmam	2,58	1,233
Yeni ve alışılmamış durumlarla baş edebileceğimden şüpheliyim.	2,56	1,058
Çoğunluğun görüşüne karşı kendi görüşümü savunmakta zorlanırım.	2,29	1,154
Başarının kişisel çabadan çok şansın ve kaderin bir sonucu olduğunu düşünürüm.	2,28	1,151
Düzensiz şartlarda çalışmaktan zevk alırım.	2,04	1,207

Tablo 4.2.'de Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarına uygulanan girişimci kişilik ölçeğinin ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Tablo incelendiğinde en yüksek ortalamaya sahip olan maddeleri "Benim için iş güvenliği önemlidir. (ort. 4,53)" ve "Başkasının gözetimi olmadığı zamanlarda daha başarılı olurum. (ort. 4,21)" çıkarken en düşük ortalamayı ise "Düzensiz şartlarda çalışmaktan zevk alırım. (ort. 2,04)" ve "Başarının kişisel çabadan çok şansın ve kaderin bir sonucu olduğunu düşünürüm. (ort. 2,28)" maddeleri oluşturmaktadır.

Koh'un (1996) Hong Kong'da tezsiz yüksek lisans öğrencilerine uygulamış olduğu ve Bozkurt tarafından 2005 yılında dilimize uyarlanan ölçeğin alt boyutlarının analizi aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.3.

Girişimci Kişilik Ölçeğinin Alt Boyutu Başarma İhtiyacı Ortalama ve Std. Sapma Değerleri

Başarma İhtiyacı	Ortalama	Std. Sapma
Yaptığım işte yükselmek için büyük risk almaya gönüllüyüm.	3,49	1,050
Diğer insanlar çevrede olağan dışı bir şeyle görmediği halde işle ilgili fırsatları algılayabilirim.	3,47	,929
Karar ve eylemlerimin olumlu veya olumsuz sonuçlarına razı olurum.	3,97	,890
Hakkında bir şey bilmediğim görevi üzerime almaktan çekinirim.	3,65	1,197
Yeni ilginç hatta çılgın fikirler üretmekte zorlanırım.	2,69	1,099
İşin sürekli ve güvenli olması benim için kardan daha önemlidir.	4,05	,935
Bir şeylerin olmasını beklemek ya da seyretmek yerine ben kendim bir şeyler yaparım.	3,97	,923
Çözumsuz korkularım ve zayıflıklarım var.	2,82	1,304
Zekâm ve kapasitem sayesinde karşılaştığım zorluklarla baş edebilirim.	4,02	,803

Tablo 4.3. incelendiğinde girişimci kişilik özellikleri ölçeğinin alt boyutlarından başarma ihtiyacı maddeleri olan “İşin sürekli ve güvenli olması benim için kardan daha önemlidir. (ort. 4,05)” ve “Zekâm ve kapasitem sayesinde karşılaştığım zorluklarla baş edebilirim. (ort. 4,02)” oranı yüksek çıkarken, girişimci kişilik özellikleri ölçeğinin alt boyutlarından başarma ihtiyacı maddeleri olan “Yeni ilginç hatta çılgın fikirler üretmekte zorlanırım. (ort. 2,69)” ve “Çözumsuz korkularım ve zayıflıklarım var. (ort. 2,82)” oranının düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 4.4.

Girişimci Kişilik Ölçeğinin Alt Boyutu Kontrol Odağı Ortalama ve Std. Sapma Değerleri

Kontrol Odağı	Ortalama	Std. Sapma
Rekabeti severim çünkü rekabet daha fazla çalışmamı sağlar.	3,95	1,092
Başarabilme yeteneğim konusunda kendime güvenirim.	4,12	,952
Düzensiz şartlarda çalışmaktan zevk alırım.	2,04	1,207
Başarılı olduğumu hissetmezsem yüksek ücretlide olsa o işi yapmaktan hoşlanmam.	3,64	1,187

Tablo 4.4. incelendiğinde girişimci kişilik özellikleri ölçeğinin alt boyutlarından kontrol odağı maddeleri olan “Başarabilme yeteneğim konusunda kendime güvenirim. (ort. 4,12)” ve “Rekabeti severim çünkü rekabet daha fazla çalışmamı sağlar. (ort. 3,95)” oranı yüksek çıkarken, girişimci kişilik özellikleri ölçeğinin alt boyutlarından kontrol odağı maddeleri olan “Düzensiz şartlarda çalışmaktan zevk alırım. (ort. 2,04)” ve “Başarılı olduğumu hissetmezsem

yüksek ücretli de olsa o işi yapmaktan hoşlanmam. (ort. 3,64)” oranının düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 4.5.

Girişimci Kişilik Ölçeğinin Alt Boyutu Risk Alma Eğilimi Ortalama ve Std. Sapma Değerleri

Risk Alma Eğilimi	Ortalama	Std. Sapma
İnsanların şanssızlıkları yaptıkları hatalardan kaynaklanır.	2,88	1,196
Hisselerinin kar edeceğini bildiğim bir ortaklığa yatırım yapmaktan çekinmem.	3,66	1,133
Kendi çalışmalarımın ürünü değilse olayların sonuçları beni memnun etmez.	3,06	1,225
Benim için iş güvenliği önemlidir.	4,53	,850
Sadece rahat yaşamama yetecek kadar para kazanmak istiyorum.	3,54	1,341
Başarının kişisel çabadan çok şansın ve kaderin bir sonucu olduğunu düşünürüm.	2,28	1,151

Tablo 4.5. incelendiğinde girişimci kişilik özellikleri ölçeğinin alt boyutlarından risk alma eğilimi maddeleri olan “Benim için iş güvenliği önemlidir. (ort. 4,53)” ve “Hisselerinin kar edeceğini bildiğim bir ortaklığa yatırım yapmaktan çekinmem. (ort. 3,66)” oranı yüksek çıkarken, girişimci kişilik özellikleri ölçeğinin alt boyutlarından risk alma eğilimi maddeleri olan “Başarının kişisel çabadan çok şansın ve kaderin bir sonucu olduğunu düşünürüm. (ort. 2,28)” ve “İnsanların şanssızlıkları yaptıkları hatalardan kaynaklanır. (ort. 2,88)” oranının düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 4.6.

Girişimci Kişilik Ölçeğinin Alt Boyutu Belirsizliğe Karşı Toleransı Ortalama ve Std. Sapma Değerleri

Belirsizliğe Karşı Toleransı	Ortalama	Std. Sapma
İnsanları işe alırken beceri esasına göre değil bağlılıklarına göre alırım.	2,59	1,124
Ücret iyi olduğu sürece rutin ve sıkıcı işlerde çalışmaktan kaçınmam.	2,66	1,270
Bana göre iyi iş neyin nasıl yapılacağının açık talimatlarla ifade edildiği iştir.	3,77	1,129
Yaşamımdaki olayların sonuçlarını şans ve kötü kader değil ben etkilerim.	3,78	,985
Yeni ve alışılmamış durumlarla baş edebileceğimden şüpheliyim.	2,56	1,058
Her zaman mevcut yöntemlerden daha iyi yöntemlerin var olduğuna inanırım.	4,07	,888

Tablo 4.6. devamı

Bir şeyi onu yapmış olmak için değil mükemmel yapmış olmak için yaparım.	3,93	1,003
Yetenekli, hırslı ve çalışkan olsam da param olmadığı sürece iş kuramam.	3,42	1,263
Belirsizliğin olduğu durumlarda karar almayı ve önderlik etmeyi severim.	3,55	1,170

Tablo 4.6. incelendiğinde girişimci kişilik özellikleri ölçeğinin alt boyutlarından belirsizliğe karşı toleransı maddeleri olan “Her zaman mevcut yöntemlerden daha iyi yöntemlerin var olduğuna inanırım. (ort. 4,07)” ve “Bir şeyi onu yapmış olmak için değil mükemmel yapmış olmak için yaparım. (ort. 3,93)” oranı yüksek çıkarken, girişimci kişilik özellikleri ölçeğinin alt boyutlarından belirsizliğe karşı toleransı maddeleri olan “Yeni ve alışılmamış durumlarla baş edebileceğimden şüpheliyim. (ort. 2,56)” ve “İnsanları işe alırken beceri esasına göre değil bağlılıklarına göre alırım. (ort. 2,59)” oranının düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 4.7.

Girişimci Kişilik Ölçeğinin Alt boyutu Kendine Güven Ortalama ve Std. Sapma Değerleri

Kendine güven	Ortalama	Std. Sapma
İnsanların mutsuz durumları kötü şanslardan kaynaklanır.	2,63	1,237
Yeterince kar ediyorsam işle ilgili belirsiz koşullarda çalışmaktan rahatsız olmam.	2,58	1,233
Hassasiyetle takip etmeye çalıştığım bir iş programım var.	3,02	1,188
Çoğunluğun görüşüne karşı kendi görüşümü savunmakta zorlanırım.	2,29	1,154

Tablo 4.7. incelendiğinde girişimci kişilik özellikleri ölçeğinin alt boyutlarından kendine güven maddeleri olan “Hassasiyetle takip etmeye çalıştığım bir iş programım var. (ort. 3,02)” ve “İnsanların mutsuz durumları kötü şanslardan kaynaklanır. (ort. 2,63)” oranı yüksek çıkarken, girişimci kişilik özellikleri ölçeğinin alt boyutlarından kendine güven maddeleri olan “Çoğunluğun görüşüne karşı kendi görüşümü savunmakta zorlanırım. (ort. 2,29)” ve “Yeterince kar ediyorsam işle ilgili belirsiz koşullarda çalışmaktan rahatsız olmam. (ort. 2,58)” oranının düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 4.8.

Girişimci Kişilik Ölçeğinin Alt Boyutu Yenilikçilik Ortalama ve Std. Sapma Değerleri

Yenilikçilik	Ortalama	Std. Sapma
İşlerin yapılma şeklini değiştirmekten kaçınırım.	2,66	1,169
Başarı oranı %60 ve daha fazla ise riski göze alabilirim.	3,86	,861
Başkasının gözetimi olmadığı zamanlarda daha başarılı olurum.	4,21	,888

Tablo 4.8. incelendiğinde girişimci kişilik özellikleri ölçeğinin alt boyutlarından yenilikçilik maddeleri olan “Başkasının gözetimi olmadığı zamanlarda daha başarılı olurum. (ort. 4,21)” oranı yüksek çıkarken, girişimci kişilik özellikleri ölçeğinin alt boyutlarından yenilikçilik maddeleri olan “İşlerin yapılma şeklini değiştirmekten kaçınırım. (ort. 2,66)” oranının düşük olduğu görülmektedir.

4.4. Değişkenlerin Sosyo-Demografik Özelliklere Farklılıkların Analizi

Yapılan araştırmada kullanılan girişimci kişilik ölçeği ile Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının sosyo-demografik özellikleri arasındaki farklılıkların tespitine yönelik varyans analizi yapılmıştır. Yapılan analizler neticesinde parametrik test şartlarını sağlayan durumlarda parametrik test (Bağımsız T Testi), parametrik test şartlarını sağlamayan durumlarda ise non-parametrik testler (Kruskal Wallis-H Testi – Mann-Whitney U Testi) uygulanmıştır. Sosyo-demografik değişkenler içinden yaş değişkenine uygulanan Kruskal Wallis-H Testi sonuçları Tablo 4.9’da verilmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yaşları ile girişimci kişilik ölçeğine ait tüm alt boyutlar arasındaki istatistiki olarak anlamlı bir farklılaşmanın olup olmadığı ortaya konulmak istenmiştir.

Tablo 4.9.

Ölçek boyutları ile yaş değişkeni arasındaki farklılıkların analizi (Kruskal Wallis-H Testi)

	Yaş	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Fark
	Aralığı						
Başarma İhtiyacı	18-25	269	144,06	5	4,83	,437	-
	26-30	7	167,21				
	31-35	3	91,00				
	36-40	3	93,17				
	41-45	2	122,25				
	46 ve üstü	1	35,00				
Kontrol Odağı	18-25	269	141,30	5	7,57	,181	-
	26-30	7	152,07				
	31-35	3	212,00				
	36-40	3	239,50				
	41-45	2	132,00				
	46 ve üstü	1	61,50				
Risk Alma	18-25	269	142,92	5	3,77	,584	-
	26-30	7	180,29				
	31-35	3	119,83				
	36-40	3	133,00				
	41-45	2	130,25				
	46 ve üstü	1	27,50				
Belirsizliğe Tolerans	18-25	269	143,80	5	4,66	,459	-
	26-30	7	175,07				
	31-35	3	103,00				
	36-40	3	85,33				
	41-45	2	113,00				
	46 ve üstü	1	56,50				
Kendine Güven	18-25	269	141,56	5	3,17	,673	-
	26-30	7	182,14				
	31-35	3	181,17				
	36-40	3	133,67				
	41-45	2	123,00				
	46 ve üstü	1	210,00				

Tablo 4.9. devamı	18-25	269	143,43	5	2,29	,808	-
	26-30	7	145,71				
Yenilikçilik	31-35	3	110,00				
	36-40	3	157,00				
	41-45	2	155,25				
	46 ve üstü	1	40,00				
Toplam	18-25	269	141,83	5	5,52	,356	-
	26-30	7	198,71				
	31-35	3	145,83				
	36-40	3	166,17				
	41-45	2	123,50				
	46 ve üstü	1	29,00				

Tablo 4.9'da yer alan verilere bakıldığında Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının sosyo-demografik özelliklerinden yaş değişkeni ile girişimci kişilik ölçeği incelendiğinde başarıma ihtiyacı, kontrol odağı, risk alma, belirsizliğe tolerans, kendine güven, yenilikçilik eğilimi ile anlamlı bir farklılık yoktur. Girişimci kişiliğe genel olarak bakıldığında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.10'da Ölçek boyutları ile baba mesleği arasındaki istatistiki farklara ilişkin veriler sunulmaktadır.

Tablo 4.10.

Ölçek Boyutları ile Baba Mesleği Değişkeni Arasındaki Farklılıkların Analizleri (Kruskal Wallis-H Testi)

	Baba Mes.	n	Sıra Ort.	sd	x ²	p	Fark
Başarma İhtiyacı	Girişimci/İşadami/Esnaf	52	118,65	3	6,20	,102	-
	İşçi/Memur/Emekli	173	149,57				
	Çiftçi	34	151,47				
	Diğer	26	136,88				
Kontrol Odağı	Girişimci/İşadami/Esnaf	52	144,07	3	4,20	,241	-
	İşçi/Memur/Emekli	173	138,41				
	Çiftçi	34	141,40				
	Diğer	26	173,48				

Tablo 4.10. devamı	Girişimci/İşadami/Esnaf	52	132,18	3	6,20	,102	-
	İşçi/Memur/Emekli	173	142,03				
	Çiftçi	34	136,76				
	Diğer	26	179,21				
Risk Alma	Girişimci/İşadami/Esnaf	52	130,04	3	1,99	,575	-
	İşçi/Memur/Emekli	173	144,09				
	Çiftçi	34	148,47				
	Diğer	26	154,52				
Belirsizliğe Tolerans	Girişimci/İşadami/Esnaf	52	134,12	3	2,08	,556	-
	İşçi/Memur/Emekli	173	141,42				
	Çiftçi	34	157,34				
	Diğer	26	152,56				
Kendine Güven	Girişimci/İşadami/Esnaf	52	126,60	3	3,04	,385	-
	İşçi/Memur/Emekli	173	147,86				
	Çiftçi	34	138,60				
	Diğer	26	149,19				
Yenilikçilik	Girişimci/İşadami/Esnaf	52	120,71	3	6,96	,073	-
	İşçi/Memur/Emekli	173	145,72				
	Çiftçi	34	141,99				
	Diğer	26	170,83				
Toplam	Girişimci/İşadami/Esnaf	52	120,71	3	6,96	,073	-
	İşçi/Memur/Emekli	173	145,72				
	Çiftçi	34	141,99				
	Diğer	26	170,83				

Tablo 4.10'da yer alan verilere bakıldığında Kruskal Wallis-H Testi sonucuna göre Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının sosyo-demografik özelliklerinden baba mesleği değişkeni ile alt boyutlar arasındaki ilişki incelendiğinde başarıma ihtiyacı eğilimi ile anlamlı bir farklılık yoktur. Kontrol odağı eğilimi ile anlamlı bir farklılık yoktur. Risk alma eğilimi ile anlamlı bir farklılık yoktur. Belirsizliğe tolerans eğilimi ile anlamlı bir farklılık yoktur. Kendine güven eğilimi ile anlamlı bir farklılık yoktur. Yenilikçilik eğilimi ile anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 4.11'de Ölçek boyutları ile Aile geliri arasındaki istatistiki farklara ilişkin veriler sunulmaktadır.

Tablo 4.11.

Ölçek Boyutları ile Aile geliri arasındaki farklılıkların analizleri (Kruskal Wallis-H Testi)

	Aile Gelir	n	Sıra Ort.	sd	x ²	p	Fark
Başarma İhtiyacı	1000-2500	112	143,52	3	2,28	,515	-
	2500-4000	110	138,32				
	4000-6000	46	157,76				
	6000 ve üzeri	17	129,91				
Kontrol Odağı	1000-2500	112	144,01	3	3,04	,384	-
	2500-4000	110	137,82				
	4000-6000	46	159,28				
	6000 ve üzeri	17	125,76				
Risk Alma	1000-2500	112	146,40	3	2,45	,484	-
	2500-4000	110	134,13				
	4000-6000	46	150,15				
	6000 ve üzeri	17	158,65				
Belirsizliğe Tolerans	1000-2500	112	144,90	3	,866	,834	-
	2500-4000	110	138,84				
	4000-6000	46	150,77				
	6000 ve üzeri	17	136,35				
Kendine Güven	1000-2500	112	149,05	3	1,08	,781	-
	2500-4000	110	138,72				
	4000-6000	46	138,10				
	6000 ve üzeri	17	144,12				
Yenilikçilik	1000-2500	112	149,34	3	1,96	,582	-
	2500-4000	110	134,83				
	4000-6000	46	147,25				
	6000 ve üzeri	17	142,59				
Toplam	1000-2500	112	148,55	3	2,81	,422	-
	2500-4000	110	133,49				
	4000-6000	46	153,80				
	6000 ve üzeri	17	138,71				

Tablo 4.11’de yer alan verilere bakıldığında Kruskal Wallis-H Testi sonucuna göre Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının sosyo-demografik özelliklerinden aile geliri ile alt boyutlar arasındaki ilişki incelendiğinde başarma ihtiyacı, kontrol odağı, risk alma, belirsizliğe tolerans, Kendine güven, yenilikçilik eğilimi arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. İstatistiki olarak ölçek boyutları ile aile geliri değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı yargısına ulaşılmıştır.

Tablo 4.12’de Ölçek boyutları ile mezun olunan lise türü arasındaki istatistiki farklara ilişkin veriler sunulmaktadır.

Tablo 4.12.

Ölçek Boyutları ile mezun olunan lise türü arasındaki farklılıkların analizleri(Kruskal Wallis-H Testi)

	Aile Gelir	n	Sıra Ort.	sd	x ²	p	Fark
Başarma İhtiyacı	Düz Lise	37	130,78	6	5,26	,510	-
	Anadolu Lisesi	132	138,76				
	Fen Lisesi	6	170,50				
	Meslek Lisesi	56	143,31				
	Sosyal Bilimler Lisesi	1	58,00				
	İmam Hatip Lisesi	29	160,19				
	Diğer	24	160,31				
Kontrol Odağı	Düz Lise	37	134,20	6	5,10	,530	-
	Anadolu Lisesi	132	138,39				
	Fen Lisesi	6	194,42				
	Meslek Lisesi	56	146,20				
	Sosyal Bilimler Lisesi	1	61,50				
	İmam Hatip Lisesi	29	152,83				
	Diğer	24	153,13				
Risk Alma	Düz Lise	37	139,07	6	9,77	,134	-
	Anadolu Lisesi	132	136,16				
	Fen Lisesi	6	175,75				
	Meslek Lisesi	56	137,62				
	Sosyal Bilimler Lisesi	1	27,50				
	İmam Hatip Lisesi	29	177,55				
	Diğer	24	154,10				
Belirsizliğe Tolerans	Düz Lise	37	118,76	6	12,10	,060	-
	Anadolu Lisesi	132	137,95				
	Fen Lisesi	6	167,25				
	Meslek Lisesi	56	138,57				
	Sosyal Bilimler Lisesi	1	169,50				
	İmam Hatip Lisesi	29	176,69				
	Diğer	24	170,60				

Tablo 4.12.	Düz Lise	37	177,51	6	10,92	,091	-
devamı	Anadolu Lisesi	132	129,47				
	Fen Lisesi	6	157,50				
Kendine Güven	Meslek Lisesi	56	147,88				
	Sosyal Bilimler Lisesi	1	123,50				
	İmam Hatip Lisesi	29	150,60				
	Diğer	24	140,83				
Yenilikçilik	Düz Lise	37	111,66	6	10,19	,117	-
	Anadolu Lisesi	132	148,10				
	Fen Lisesi	6	125,75				
	Meslek Lisesi	56	136,39				
	Sosyal Bilimler Lisesi	1	224,00				
	İmam Hatip Lisesi	29	163,55				
	Diğer	24	154,77				
Toplam	Düz Lise	37	135,74	6	10,54	,104	-
	Anadolu Lisesi	132	133,43				
	Fen Lisesi	6	177,83				
	Meslek Lisesi	56	140,99				
	Sosyal Bilimler Lisesi	1	80,00				
	İmam Hatip Lisesi	29	178,88				
	Diğer	24	162,08				

Tablo 4.12’de yer alan verilere bakıldığında Kruskal Wallis-H Testi sonucuna göre Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının sosyo-demografik özelliklerinden mezun olunan lise türü ile alt boyutlar arasındaki ilişki incelendiğinde başarıma ihtiyacı, kontrol odağı, risk alma, belirsizliğe tolerans, kendine güven, yenilikçilik eğilimi arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 4.13’de Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının sosyo-demografik özelliklerinden cinsiyet değişkeni ile girişimci kişilik ölçeği alt boyutları arasındaki istatistiki farklılıklar t-testi ile ortaya koyulmuştur. Buna göre t-testi yargılarından mukayese yapılan gruplara ilişkin frekans dağılımı, ortalama, standart sapma ve standart hata verileri Tablo 4.13’de verilmiştir.

Tablo 4.13.

Cinsiyet Değişkeni ve Girişimci Kişilik Özelliği Ölçeğine İlişkin Grup İstatistikleri

Boyut	Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata
Başarma İhtiyacı	Kadın	213	3,4288	,35514	,02433
	Erkek	72	3,3549	,36763	,04333
Kontrol Odağı	Kadın	213	3,4096	,55243	,03785
	Erkek	72	3,5104	,63970	,07539
Risk Alma	Kadın	213	3,3216	,46014	,03153
	Erkek	72	3,3356	,61380	,07234
	Kadın	213	3,3511	,44814	,03071
Belirsizliğe Tolerans	Erkek	72	3,4244	,45310	,05340
	Kadın	213	2,5646	,66650	,04567
Kendine Güven	Erkek	72	2,8194	,59520	,07015
	Kadın	213	3,6275	,50783	,03480
Yenilikçilik	Erkek	72	3,4259	,63350	,07466
Girişimci Kişilik	Kadın	213	3,2839	,27543	,01887
Genel	Erkek	72	3,3118	,33849	,03989

Tablo 4.13’de veriler incelendiğinde 213 kadın katılımcının, 72 erkek katılımcının olduğunu görülmektedir. Başarı ihtiyacı alt boyutu ortalamasının kadın katılımcılarda (3,4288), kontrol odağı alt boyutu ortalamasının erkek katılımcılarda (3,5104), risk alma alt boyutu ortalamasının erkek katılımcılarda (3,3356), belirsizliğe tolerans alt boyutu ortalamasının erkek katılımcılarda (3,4244), kendine güven alt boyutu ortalamasının erkek katılımcılarda (2,8194), yenilikçilik ortalamasının kadın katılımcılarda (3,6275), girişimci kişiliğin genel olarak erkek katılımcılarda (3, 3118) yüksek olduğu saptanmıştır.

Ölçeğe ilişkin bağımsız grup t-testi analiz sonuçları Tablo 4.14.’de sunulmuştur.

Tablo 4.14.

Cinsiyet Değişkeni ve Girişimci Kişilik Özelliği Ölçeğine İlişkin Grup İstatistikleri (T Testi)

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Başarma İhtiyacı	Kadın	,610	,436	1,512	283	,132	,07386
	Erkek			1,486	118,895	,140	,07386
Kontrol Odağı	Kadın	1,210	,272	-1,285	283	,200	-,10079
	Erkek			-1,195	108,989	,235	-,10079
Risk Alma	Kadın	10,320	,001	-,205	283	,838	-,01405
	Erkek			-,178	99,337	,859	-,01405
Belirsizliğe tolerans	Kadın	,113	,736	-1,197	283	,232	-,07331
	Erkek			-1,190	121,277	,236	-,07331
Kendine Güven	Kadın	,546	,461	-2,879	283	,004	-,25489
	Erkek			-3,045	135,775	,003	-,25489

Tablo 4.14.
devamı

	Kadın	9,731	,002	2,728	283	,007	,20162
Yenilikçilik	Erkek			2,448	103,559	,016	,20162
Girişimci	Kadın	3,485	,063	-,700	283	,484	-,02793
Genel	Erkek			-,633	104,583	,528	-,02793

Tablo 4.14’de Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının sosyo-demografik özelliklerinden cinsiyet değişkeni ile girişimci kişilik ölçeği alt boyutları arasındaki istatistiki farklılıklar t-testi ile ortaya koyulmuştur. Buna göre t-testi yargılarından mukayese yapılan gruplara ilişkin frekans dağılımı, ortalama, standart sapma ve standart hata verileri gösterilmiştir. Cinsiyet değişkeni ile girişimci kişilik ölçeği alt boyutlarından kendine güven ve yenilikçilik arasında istatistiki olarak anlamlı farklılıklardan söz etmek mümkündür.

Tablo 4.15.

Ölçek Boyutları ile Medeni Hal Değişkenine ilişkin grup istatistikleri

Boyut	Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata
Başarı İhtiyacı	Bekar	274	3,4047	,36182	,02186
	Evli	11	3,5455	,26036	,07850
Kontrol Odağı	Bekar	274	3,4370	,57886	,03497
	Evli	11	3,3864	,52872	,15942
Risk Alma	Bekar	274	3,3181	,50544	,03053
	Evli	11	3,5000	,39441	,11892
	Bekar	274	3,3743	,45290	,02736
Belirsizliğe Tolerans	Evli	11	3,2525	,35864	,10813
	Bekar	274	2,6359	,66126	,03995
Kendine Güven	Evli	11	2,4545	,55698	,16794
	Bekar	274	3,5718	,55094	,03328
Yenilikçilik	Evli	11	3,6970	,48200	,14533
Girişimci Kişilik	Bekar	274	3,3681	,30286	,01830
Genel	Evli	11	3,3838	,18832	,05678

Tablo 4.15’de veriler incelendiğinde, başarı ihtiyacı alt boyutu ortalamasının evli katılımcılarda (3,5455), kontrol odağı alt boyutu ortalamasının bekar katılımcılarda (3,4370), risk alma alt boyutu ortalamasının evli katılımcılarda (3,5000), belirsizliğe tolerans alt boyutu ortalamasının bekar katılımcılarda (3,3743),

kendine güven alt boyutu ortalamasının bekar katılımcılarda (2,6359), yenilikçilik ortalamasının evli katılımcılarda (3,6970), girişimci kişiliğin genel olarak evli katılımcılarda (3,3838) yüksek olduğu saptanmıştır.

Ölçeğe ilişkin bağımsız grup t-testi analiz sonuçları Tablo 4.16.'da sunulmuştur.

Tablo 4.16.

Ölçek Boyutları ile Medeni Hal Değişkenine ilişkin grup istatistikleri (Mann Whitney U Testi)

	Medeni H.	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Başarma	Bekar	274	141,68	38820,5	1145,50	,175
İhtiyacı	Evli	11	175,86	1934,5		
Kontrol	Bekar	274	143,45	39304,0	1385,00	,646
Odağı	Evli	11	131,91	1451,0		
Risk Alma	Bekar	274	141,79	38851,5	1176,50	,215
	Evli	11	173,05	1903,5		
Belirsizliğe tolerans	Bekar	274	144,00	39456,0	1233,00	,305
	Evli	11	118,09	1299,0		
Kendine Güven	Bekar	274	144,19	39509,0	1180,00	,219
	Evli	11	113,27	1246,0		
Yenilikçilik	Bekar	274	142,30	38991,0	1316,00	,466
	Evli	11	160,36	1764,0		
Girişimci	Bekar	274	142,72	39104,0	1429,00	,771
Genel	Evli	11	150,09	1651,0		

Tablo 4.16'da Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının sosyo-demografik özelliklerinden medeni hal değişkeni ile girişimci kişilik ölçeği alt boyutları arasındaki istatistiki farklılıklar Mann Whitney U Testi ile ortaya koyulmuştur. Buna göre Mann Whitney U Testi yargılarından mukayese yapılan gruplara ilişkin frekans dağılımı, ortalama, standart sapma ve standart hata verileri gösterilmiştir. Buna göre değişkenler arasında anlamlı bir istatistiki farklılığa rastlanmamıştır.

4.5. Değişkenler Arası Korelasyon Analizleri

Tablo 4.17. incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarıma ihtiyacı, kontrol odağı, risk alma, belirsizliğe tolerans, kendine güven, yenilikçilik ve girişimci kişilik genel arasındaki ilişkiler sorgulanmaktadır.

Tablo 4.17.
Korelasyon Analizleri

		Başarma İhtiyacı	Kontrol Odağı	Risk Alma	Belirsizliğe Tolerans	Kendine Güven	Yenilikçilik	Girişimci Kişilik Genel
Başarma İhtiyacı	Pearson Correlation	1						
	Sig. (2-tailed)							
	N	285						
Kontrol Odağı	Pearson Correlation	,171**	1					
	Sig. (2-tailed)	,004						
	N	285	285					
Risk Alma	Pearson Correlation	,397**	,178**	1				
	Sig. (2-tailed)	,000	,003					
	N	285	285	285				
Belirsizliğe Tolerans	Pearson Correlation	,453**	,336**	,381**	1			
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000				
	N	285	285	285	285			
Kendine Güven	Pearson Correlation	,165**	-,075	,245**	,204**	1		
	Sig. (2-tailed)	,005	,208	,000	,001			
	N	285	285	285	285	285		
Yenilikçilik	Pearson Correlation	,198**	,150*	,251**	,118*	-,078	1	
	Sig. (2-tailed)	,001	,011	,000	,047	,187		
	N	285	285	285	285	285	285	
Girişimci Kişilik Genel	Pearson Correlation	,683**	,512**	,680**	,798**	,364**	,356**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	,000	,000	
	N	285	285	285	285	285	285	285

**Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlıdır. * Korelasyon 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 4.17’de girişimci kişilik özellikleri ölçeğinin alt boyutlarının birbiri ile olan ilişkilerinin korelasyon analizi sonuçları sunulmuştur. Tablo 4.17’de verilen korelasyon katsayıları, alt boyut değişkenleri arasındaki ilişkilerin bir anlamda test edilmesi amacıyla da kullanılabilir.

Buradan hareketle, katılımcıların kendine güven algıları ve kontrol odağı algısı boyutları arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($r=-,075$; Sig:,208). Benzer şekilde yenilikçilik ve kendine güven boyutları arasında da istatistiki olarak anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($r=-,078$; Sig:,187).

Katılımcıların Başarma ihtiyacı algısı ile ve kontrol odağı algısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,171$; Sig:,004). Katılımcıların risk alma algısı ile başarıma ihtiyacı algısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,379$; Sig:,000). Katılımcıların risk alma algısı ile kontrol odağı algısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,178$; Sig:,003). Katılımcıların belirsizliğe tolerans ile başarıma ihtiyacı algısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,453$; Sig:,000). Katılımcıların belirsizliğe tolerans ile kontrol odağı algısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,336$; Sig:,000). Katılımcıların belirsizliğe tolerans ile risk alma algısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,381$; Sig:,000).

Katılımcıların kendine güven ile başarıma ihtiyacı algısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,165$; Sig:,005). Katılımcıların kendine güven ile risk alma algısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,245$; Sig:,000). Katılımcıların kendine güven ile belirsizliğe tolerans algısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,204$; Sig:,001). Katılımcıların yenilikçilik ile başarıma ihtiyacı algısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,198$; Sig:,001). Katılımcıların yenilikçilik ile kontrol odağı algısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,150$; Sig:,011). Katılımcıların yenilikçilik ile risk alma algısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,251$; Sig:,000). Katılımcıların yenilikçilik ile belirsizliğe tolerans algısı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,118$; Sig:,047).

5. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın bulgularına yönelik olarak sonuçlara ve buna bağlı olarak önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Değerlendirme

Girişimci kişilerin genel özelliklerine bakıldığında yeniliklere açık, risk alabilen, cesaretli, belirsiz ortamlarda dahi fırsatları görebilme yeteneğine sahip, öz güveni yüksek, yetenekli ve yaratıcı kişiler oldukları görülmektedir. Ülkelerin ekonomik ve sosyal açısından kalkınması, uluslararası piyasalarda söz sahibi olabilmesi için girişimci sayısının artırılması önem arz etmektedir. Kalkınmanın tabana yayılması ve bölgesel gelişmişlik farklarının ortadan kaldırılabilmesi için girişimciliğin her bölgede gelişmişlik düzeyine göre desteklenmesi yararlı olacaktır.

Bu çalışma Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim görmekte olan 3. ve 4. sınıf öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adayları Adana, Aksaray, Ankara Antalya, Aydın, Bolu, Denizli, Erzurum, İstanbul, İzmir, Konya, Kütahya, Muğla, Niğde, Samsun, Sivas ve Trabzon'da bulunan üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğrenim görmektedir. Araştırma, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının girişimci kişilik özelliklerini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Çalışmada üniversitelerin seçilmesi, aslında gençlerin girişim konusunda düşüncelerinin ve girişimci kişilik özelliklerine sahip olup olmadıklarının araştırılması noktasında önem arz etmiştir. Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarına uygulanan ölçekle öğrencilerin girişimci kişilik özellikleri istatistiki olarak analiz edilmiştir.

Yapılan çalışmada nitel veriler sürece dahil edilmiş, Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarına veri toplama formunda açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda öğretmen adaylarının girişimci olmak istedikleri, girişimci olmak için sermayenin önemli bir yere sahip olduğunun ve girişimci olmanın önündeki engellerin başında maddiyatın geldiği saptanmıştır.

Yapılan araştırmanın varsayımları göz önünde bulundurulduğunda kullanılan ölçekte yer alan sorulara öğretmen adaylarının objektif bir şekilde cevap verdikleri varsayılmıştır. Araştırmada kullanılan örneklemin bütün evreni temsil ettiği ve araştırmanın ön yargılı düşünmeden daha çok bilimsel ahlak ve etik çerçevesinde yapıldığı varsayılmıştır.

Elde edinilen veriler sonucunda Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının sosyo-demografik özellikleri incelendiğinde cinsiyet değişkenine bakıldığında kadın katılımcılarının oranının daha yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcılarının genelinin 18-25 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Medeni hal değişkenine göre öğretmen adaylarının çoğunluğunun bekar olduğu gözlemlenmiştir.

Baba mesleği değişkenine bakıldığında İşçi/Memur/Emekli oranının yüksek olduğu saptanmıştır. Ailelerinin aylık gelir düzeyine bakıldığında 1000-2500 aralığında olduğu görülmüştür ve öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türünde Anadolu Lisesi mezunu oranının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre çapraz tablo analizine bakıldığında Öğretmen adaylarının mezun olduğu lise türü ile baba mesleği arasındaki ilişki incelenmiştir. Baba mesleği İşçi/Memur/Emekli oranın yüksek olduğu katılımcıların Anadolu lise mezunu olduğu, baba mesleği Girişimci/İşadamı/Esnaf oranının yüksek olduğu katılımcıların Anadolu lisesi mezunu olduğu, baba mesleği Çiftçi oranının yüksek olduğu katılımcıların Anadolu lisesi mezunu olduğu ve baba mesleği diğer meslek dallarında oranının yüksek olduğu katılımcıların Anadolu lisesi mezunu olduğu saptanmıştır.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının anket formunda yer alan açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar doğrultusunda çoğunluğun girişimci olmak isteği, girişimci olmak için sermayenin gerekli olduğunun ve girişimci olmanın önünde yatan temel etkenin başında maddiyatın geldiğini görmekteyiz.

Öğretmen adaylarına uygulanan girişimci kişilik özellikleri ölçeğine verdikleri cevaplar doğrultusunda ortalama ve standart sapma değerleri bulunmuştur. Ölçekte yer alan sorulardan “Benim için iş güvenliği önemlidir.” ve “Başkasının gözetimi olmadığı zamanlarda daha başarılı olurum.” maddelerinin ortalamalarının en yüksek çıktığı görülmektedir. “Düzensiz şartlarda çalışmaktan zevk alırım.” ve “Başarının kişisel çabadan çok şansın ve kaderin bir sonucu olduğunu düşünürüm.” maddelerinin ise ortalama değerlerinin en düşük çıktığı saptanmıştır.

Veriler incelendiğinde ölçek boyutları ile yaş değişkeni arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Öğretmen adaylarının 18-25 yaş aralığında oranı yüksek çıkmıştır. Ölçek boyutları ile baba mesleği değişkeni arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Öğretmen adaylarının baba mesleği olarak İşçi/Memur/Emekli oranı daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Ölçek boyutları ile aile geliri arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Öğretmen adaylarının aile gelirinin 1000-2500 TL arasında olduğu saptanmıştır. Ölçek boyutları ile mezun olunan lise türü arasında istatistiki olarak bir fark bulunamamıştır. Öğretmen adaylarının Anadolu lisesinden mezun olan oranın yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının sosyo-demografik özellikleri dikkate alındığında yaş, cinsiyet, medeni hal, baba mesleği, aile aylık geliri, mezun olunan lise türü ile girişimci kişilik ölçeği alt boyutları ile arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılaşma söz konusu değildir.

Yapılan araştırmada ölçek boyutları ile cinsiyet değişkenine ilişkin grup istatistiklerine bakıldığında en yüksek ortalamanın yenilikçilik alt boyutunda kadın katılımcılarda olduğu, en az ortalamanın ise kendine güven alt boyutunda kadın katılımcılarda olduğu saptanmıştır. Ölçek boyutları ile medeni hal değişkenine ilişkin grup istatistiklerine bakıldığında en yüksek ortalamanın yenilikçilik alt boyutunda evli katılımcılarda olduğu en az ortalamanın ise kendine güven alt boyutunda evli katılımcılarda olduğu belirlenmiştir.

Cansız (2007) yaptığı çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre yenilik ve yaratıcılık bakımından daha az özelliklere sahip oldukları neticesine saptanmıştır. Bizim çalışmamızda kadın katılımcıların yenilikçi ve yaratıcılık bakımından erkek katılımcılara göre daha fazla özelliklere sahip olduğu görülmüştür.

Örücü ve arkadaşları (2007) yaptıkları çalışmada katılan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile ailesel faktörlerle etkileşimin olduğu saptanmıştır. Bizim çalışmamızda da baba mesleği ve ailenin aylık gelirinin katılımcıların girişimci kişilik özellikleri üzerinde etkisinin olduğunu görmekteyiz.

Yılmaz ve Sünbül'ün (2009) yaptıkları araştırma sonucunda katılımcıların cinsiyetleri ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı farklılığın bulunmadığı saptanmıştır. Bizim çalışmamızda da Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyetleri ile girişimci kişilik özellikleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı saptanmıştır.

Türkoğlu ve arkadaşları (2017) yaptıkları araştırmada öğrencilerin girişimci kişilik özellikleri ile sosyo-demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bizim çalışmamızda da Sosyal bilgiler Öğretmen adaylarının girişimci kişilik özellikleri ile sosyo-demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki görülmüştür.

Çalışmamız ve yapılan başka çalışmalara bakıldığında, benzerlikler ve farklılıklar bulunmaktadır. Yapılan araştırmaların büyük çoğunluğu araştırmamızın sonuçlarını destekleyici niteliktedir. Çalışmamızla, yapılan diğer çalışmaların farklılığının nedeni olarak, araştırmalara katılan katılımcıların farklı üniversitelerde ve branşlarda olduklarından kaynaklanabilir.

“Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının girişimci kişilik özelliklerinin incelenmesi” isimli çalışmamız gelecekte bu konuyla ilgili yapılacak araştırmacılara, literatüre katkıda bulunabileceği düşünülmektedir.

5.2. Öneriler

Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının girişimci kişilik özelliklerini incelemek amacıyla yapılan araştırmanın sonuçları değerlendirildiğinde sosyo-demografik özellikler ile girişimci kişilik özellikleri arasında pozitif yönlü ilişki görülmüştür. Araştırma kapsamında analizler yapılan araştırma belirlenen üniversitelerde öğrenim gören Sosyal Bilgiler Öğretmen adayları ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma tüm Türkiye’deki diğer dallarda öğrenim görmekte olan öğretmen adayları ile tekrarlanabilir. Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının girişimci farkındalıklarını arttırmak ve uygulama boyutunda etkinliğini arttırmak için üniversitelerde, geniş nitelikli girişimcilik dersi uygulaması yapılabilir.

Günümüzde gerçekleştirilmekte olan girişimcilik eğitimi, geniş kapsamlı etkinlikler içeren yapıda üniversitelerde öğretim programlarına konulabilir. Üniversiteler içerisinde girişimcilik faaliyetleri için kulüpler kurulabilir, öğrencilerde farkındalıkları yükseltilebilir. Yapılan araştırmadan farklı yöntem ve tekniklerle desteklenebilir, farklı verilerin bulunması sağlanabilir.

KAYNAKLAR

- [1]. Ağaoğulları, M.A., Yalçinkaya, A. (2013). *Siyasi Düşünceler Tarihi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- [2]. Ağca, V. (2007). "Avrupa Birliğinin Girişimcilik Politikası ve Türkiye'ye Yansımaları" (s. 169-194) içinde *Türkiye'de İşletmecilikte Yeni Perspektifler*. (Ed.). Kurt, M. ve Bayraktaroğlu, S., Ankara: Gazi Kitabevi.
- [3]. Akkaya, T., Yıldız, E., Akın, Y. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Girişimci Kişilik Özelliklerinin Değerlendirilmesi Yalova Meslek Yüksekokulu Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (8).
- [4]. Aksay, B., & İplik, E. (2014). Girişimcilik Eğilimi Ölçeğinin (GET 2) Türkiye Bağlamında Değerlendirilmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(2), 199-210.
- [5]. Akpınar, S. (2009). *Girişimciliğin Temel Bilgileri*. 1.Basım. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- [6]. Akyürek, Ç. ve Şahin, Ç. (2013). İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 17(57), ss. 51-68.
- [7]. Akyüz, Ö. (Ed.). (2011). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara: Tuna Yayınları.
- [8]. Alpugan, O. (1998). *Küçük İşletmeler Kavramı, Kuruluşu ve Yönetimi*, 3.Basım. Ankara: Özgün Matbaacılık.
- [9]. Altan, M. Z. (2014). *Türkiye'nin Eğitim Çıkmazı: Girişimci Öğretim, Girişimci Öğretmen*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- [10]. Arıkan, S. (2002). *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- [11]. Arıkan, S. (2004). *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- [12]. Arıkan, C. (2013). *Kadın girişimcilikte başarı ve başarıyı etkileyen faktörler: Bursa örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- [13]. Arslan, K. (2002). Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler Ve Girişimcilik Eğilimleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6(1), 1-11.
- [14]. Aşkın, A., Nehir, S. ve Vural, S.Ö.(2011). Tarihsel Süreçte Girişimcilik Kavramı ve Gelişimi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 6 (2), 55-72.
- [15]. Atasoy, T. (2012). Kendinizin patronu olmak: Girişimcilik, Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- [16]. Aydın, E. ve Çakar, U. (2014). *Ekogirişimcilik ve Yaratıcılık İlişkisi: Geri Dönüşüm Sektörü Üzerinde Bir Araştırma*, 80.
- [17]. Aykan, E. (2002). *Girişimciliğin Değişen Yüzü: Ekogirişimcilik*, Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17 (3), 195-212.
- [18]. Aytaç, Ö. ve İlhan, S. (2007). Girişimcilik Ve Girişimci Kültür: Sosyolojik bir perspektif. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 101-120.
- [19]. Bacanak, A. (2013). Fen ve teknoloji dersinin öğrencilerde girişimcilik becerisinin gelişimine etkisi üzerine öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 609-629.
- [20]. Balaban, Ö. ve Özdemir, Y. (2008). Girişimcilik eğitimin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3 (2), 133-148.
- [21]. Barr, R., Barth, J. L. and Shermish, S.S. (1978). *The nature of social studies*, CA, ETC Publications.
- [22]. Başar, M., Ürper, Y., Tosunoğlu, B., T., (2013). *Girişimcilik*. Eskişehir: Açık Öğretim Fakültesi Yayını.
- [23]. Bayrak, C. ve Terzi, Ç. (2004). Okul Yöneticilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Okullara Yansımaları. *İnönü Üniversitesi XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*.

- [24]. Bayrakdar, S. (2011). Avrupa Birliği mesleki eğitim programlarında girişimcilik eğitimlerinin ekonomik kalkınmadaki önemi. *C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12 (1), 245-264.
- [25]. Bozkurt, Ö. (2007). Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1 (2), 93-111.
- [26]. Bozkurt, Ö. Ç. (2011). *Dünyada ve Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi: Başarılı Girişimciler Ve Öğretim Üyelerinden Öneriler*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- [27]. Bozkurt, Ö. Ç., Kalkan, A., Koyuncu, O., Alparslan, A. M. (2012). Türkiye’de girişimciliğin gelişimi: Girişimciler üzerinde nitel bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(15), 229-247.
- [28]. Bozkurt, Ö. Ve Erdurur, K. (2013). *Girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimindeki etkisi: Potansiyel girişimciler üzerinde bir araştırma*.
- [29]. Börü, D. (2006). *Girişimcilik Eğilimi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- [30]. Candan, H. (2011). Osmanlı’dan Günümüze Türk Topraklarında Girişimcilik Serüvenine Dair Bir Değerlendirme. *KSÜ İİBF Dergisi*, 6 (2), 157-174.
- [31]. Cansız, E. (2007). *Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Isparta.
- [32]. CASSON, M. (2005). Entrepreneurship and the Theory of the Firm. *Journal of Economics Behaviour & Organization*, 58, 327-348.
- [33]. COULTER, M. (2001). *Entrepreneurship in Action*. Prentice Hall Inc., New Jersey.
- [34]. Çakmak, O. (2003). Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi. *Piyasa Dergisi*, 8, 61- 77.
- [35]. Çarıkçı, H. G., Koyuncu, O. (2010). Bireyci-toplumcu kültür ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 1-18.
- [36]. Çavuş, G., Karadeniz, G., Cumaliyeva, D. (2013). Girişimci adayları girişimcilik özellikleri. *Uluslararası Girişimcilik Kongresi*, Almatı, Kazakistan.
- [37]. Çevik, E. (2006). *Girişimcilerin, Girişimcilik Tipleri İle Çalışma Amaçları Arasındaki İlişki*, (Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- [38]. Deveci, Ş., Çepni, S. (2014). Fen bilimleri öğretmen eğitiminde girişimcilik. *Journal of Turkish Science Education*, 11(2), 161-188.
- [39]. Dicle, C., & Kılınç B. (2007). Faktör Analizi ile 2006 Dünya Kupasına Katılan Takımların Belirlenmesi. *Marmara İ.İ.B.F. Dergisi*, 23(2), 355-362.
- [40]. Drucker, P. F. (1995). *Innovation and Entrepreneurship*. London: Butterworth Heinemann
- [41]. Doğan, N. (2013). *Türkiye’de girişimcilik eğilimi: Üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma*, (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- [42]. Doğan, E. (2015). The Effect Of Entrepreneurship Education On Entrepreneurial Intentions Of University Students In Turkey. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi*, 23, 79-93.
- [43]. Doğaner, M., Altunoğlu, A. (2010). Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 2010 ISSN: 1309 -8039.
- [44]. Durak, İ. (2011). Girişimciliği etkileyen çevresel faktörlerle ilgili girişimcilerin tutumları: Bir alan araştırması. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 194-213.
- [45]. Durukan, T. (2005). Küresel Girişimcilik. O. A. Seymen ve T. Bolat, (Ed.). *Küreselleşme ve Çok Uluslu İşletmecilik* (içinde) (139). Ankara: Nobel Yayın.
- [46]. Dutoğlu, M., Tuncel, M. (2008). Aday öğretmenlerin eleştirel düşünme eğilimleri ile duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 11-32.

- [47]. Eraslan, L. (2011). İlköğretim Programlarındaki Girişimcilik Öğretimi (Hayat Bilgisi Dersi Öğretimi). *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 82-94.
- [48]. Ercan İ, Kan İ. (2004). Ölçeklerde Güvenirlilik ve Geçerlik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(3), 211-16.
- [49]. Ercan, S., ve Gökdeniz, İ., (2009). Girişimciliğin Gelişim Süreci ve Girişimcilik Açısından Kazakistan. *Ahmet Yesevi Üniversitesi Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 49, 59-82.
- [50]. Erden, M. (tarihsiz) *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara: Alkım Yayınları.
- [51]. Gliner, J. A., Morgan, G. A., & Leech, N. (2015). *Uygulamada araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- [52]. Gözek, S. (2006). *Girişimci Adayının Özellikleri, Girişimcilik Eğilimleri ve Girişimci Adaylarına Sağlanan Destekler*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarık Ekonomisi Anabilim Dalı, Kahramanmaraş.
- [53]. Güney, S. (2008). *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- [54]. Hachana, R., Berraies, S., & Ftiti, Z. (2018). Identifying Personality Traits Associated With Entrepreneurial Success: Does Gender Matter? *Journal of Innovation Economics & Management*, 169-193.
- [55]. HIRSH, R. D. PETERS, M. (2001). "Entrepreneurship", 5th Edition, McGraw- Hill Higher, 9.
- [56]. İbicioğlu, H., Taş, S. ve Özmen, H.İ. (2010). Üniversite Eğitiminin Girişimcilik Düşüncesinin Değişimine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(1), 53-74.
- [57]. İlhan, S. (2003). Sosyo-ekonomik bir fenomen olarak girişimciliğin oluşumunu etkileyen başlıca faktörler. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(2), 61-79.
- [58]. İlker, E. (2004). *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 30 (3), 211-216.
- [59]. İnönü Üniversitesi XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Malatya.
- [60]. Bozgeyik, A. (2005). *Girişimcilere Yol Haritası*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- [61]. JANSEN Paul G. W. & VAN WEES Lucas L. G. M. (1994). Conditions for Internal Entrepreneurship. *The Journal of Management Development*, 13 (9), 34.
- [62]. Johnston, K. A., Andersen, B. K., Pitts, J. D., & Saunders, M. O. (2010). Identifying ICTentrepreneurship potential in students. *Proceedings of Informing Science and ITEducation Conference*.
- [63]. Kalkan, A. (2011). "Kişisel Tutum, Öznel Norm Ve Algılanan Davranış Kontrolünün Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama" *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(14), 189-206.
- [64]. Kayalar, M. ve Ömürbek, N. (2007). Girişimci Adaylarının Risk Almaya Yatkınlık Özelliğinin Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(1), 185-200.
- [65]. Kinay, H. F. (2006). *Girişimcilik, Kalkınma ve Rekabet İlişkisi: Kütahya'da Kobilerin Girişimcilik Profili*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- [66]. Koh, C. H. (1996). Testing hypotheses of entrepreneurial characteristics: A study of Hong Kong MBA students. *Journal of Managerial Psychology*, 11(3), 12-25.
- [67]. Konaklıoğlu, E., & Kızanlıkıoğlu, M. M. (2011). Üniversite öğrencilerinin proaktif kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişki. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 72-92.
- [68]. Korkmaz, O. (2012). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 14(2), 209-226.
- [69]. Kuvan, H. (2008). *Örgün ve yaygın eğitimin girişimciler üzerindeki etkileri*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Malatya.
- [70]. Küçük, O. (2005). *Girişimcilik ve küçük işletme yönetimi*. Ankara: Seçkin Yayınları.

- [70]. Liñán , F., & Chen , Y.-W. (2006). *Testing The Entrepreneurial Intention Model On A Two Country Sample*.
- [71]. Lumpkin, G.T. ve Dess, G.G. (1996). Clarifying the Entrepreneurial Orientation Construct and Linking it to Performance. *Academy of Management Review*, 21(1), 135-172.
- [72]. Lüthje, C., & Franke, N. (2011). Entrepreneurial Intentions of Business Students: A Benchmarking Study. *International Journal of Innovation and Technology Management*, 269-288.
- [73]. Marangoz, M. (2012). Girişimcilik. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- [74]. Maxim, G. W. (2006). *Dynamic social studies for constructivist classrooms: Inspiring tomorrow's social scientists* (8th ed.). Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall.
- [75]. McClelland, D.C. (1961). The Achieving Society. *Van Nostrand*. New York, NY.
- [76]. MEB. (2005a). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi (4-5. sınıflar) öğretim programı*, Taslak Baskı, Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- [77]. MEB. (2005b). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi (6-7. sınıflar) öğretim programı*, Taslak Baskı, Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- [78]. MEB. (2005c). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi 5.sınıf öğretmen kılavuz kitabı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- [79]. Morris, Michael H (1998). Entrepreneurial Intensity: Sustainable Advantages for Individuals, Organizations and Societies, Greenwood Publishing Group.
- [80]. Mucuk, İ. (2001). *Modern İşletmecilik*. İstanbul: Türkmen Kitapevi.
- [81]. Müftüoğlu, T. (2000). Kobi ve Girişimcilik. *Kosgeb, Sanayicinin Sesi*, 1, 10-11.
- [82]. Müftüoğlu, M.T. ve Durukan, T. (2004). *Girişimcilik ve KOBİ'ler*. Ankara: Gazi Yayınevi.
- [83]. NAKTİYOK, A. (2004). *İç Girişimcilik [Internal Entrepreneurship]*, İstanbul: Beta.
- [84]. Recepoğlu, M., Doğan, C. (2014). Bölgesel kalkınmada girişimciliğin ve teknolojinin yeri: TR83 bölge analizi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 10, 101.
- [85]. Odabaşı.(Ed.).(2005) *Girişimcilik*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- [86]. Öktem, M. K., Aydın, M. D ve Ekinci, S. (2007). Türkiye’de Girişimciliğin Geliştirilmesinde KOSGEB’in Rolü Ve Önemi: Uygulamalı Bir Çalışma. *Sosyo Ekonomi Dergisi*, 3(5), 45-55.
- [87]. Ören, K. ve Bıçkes, M. (2011). Kişilik özelliklerinin girişimcilik potansiyeli üzerindeki etkileri (Nevşehir’deki yükseköğrenim öğrencileri üzerine yapılan bir araştırma). *Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(3), 67-86.
- [88]. Örucü, E., Kılıç, R., Yılmaz Ö. (2007). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinde ailesel faktörlerin etkisi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2(2), 27-47.
- [89]. Özmen, C. (2011). Sosyal bilgiler eğitiminde yansıtıcı inceleme yaklaşımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30(1), 61-81.
- [90]. Öztürk, C. (2006). Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinler arası bir bakış. C. Öztürk, (Ed.), *Hayat Bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* içinde (ss.21-50). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- [91]. Parlak, K. (2013). *Girişimci kişilik özelliklerine sahip olmak ile kendini ve başkalarını tanıma (içsel ve sosyal) zekâları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. İstanbul Zaim Üniversitesi.
- [92]. Saraçoğlu, M., Duran, C., Taşkın, E. (2010). Girişimcilikte yaratıcılığın üç boyutu: Birey, süreç ve ürün. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 1-14.
- [93]. Schere, J. L. (1982). Tolerance of ambiguity as a discriminating variable between entrepreneurs and managers. *Proceedings of the Academy of Management* pp. 404-408.
- [94]. Şahin, C. (2007). Kişilik, Ahlak, Duygusal ve Sosyal Gelişim. S. Akbaba, ve Ş. Anlıak,(Ed.). *Eğitim Psikolojisi* (s.105-145). İstanbul: Arı Matbaacılık.
- [95]. Şahin, M. (2011). Girişimcilik Bağlamında Eğitimin Sivilleşmesi Ve Girişimcilik Örneği Olarak STK'lar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,30, 121-132.
- [96]. Şanal, M., Özgen, H.(2013). Kurumsallaşma ve Kurumsal Girişimcilik İlişkisi Üzerine Bir Araştırma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- [97]. Tavşancıl E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- [98]. Tağraf, H. ve Halis, M. (2008). Üniversitelerdeki Girişimcilik Eğitiminin “Girişimsel Öz Yetkinlik” Algısı Üzerindeki Etkisi: Bir Araştırma”. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), 91-104.

- [99]. TDK. (2014). Türk Dil Kurumu.
- [100]. Tekin, M. (1999). *Girişimcilik: Kendi İşini Kurma ve İşletme*. Konya: Damla Ofset.
- [101]. Tekin, M. (2009). *Girişimcilik Hayallerin Gerçeğe Dönüşümü*. Konya: Günay Ofset Matbaacılık.
- [102]. Tok, N., Seçer, A., K Davran, M., Çobanoğlu, F., Özalp, B. (2014). Ziraat fakültesi son sınıf öğrencilerinde girişimcilik özellikleri, algısı ve eğilimi: Çukurova ve Adnan Menderes Üniversitesi örneği. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 1277-1286.
- [103]. Top, S. (2006). *Girişimcilik Keşif Süreci*. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- [104]. TUGİAD. (1993). *Ekonomik Kalkınmada Girişimciliğin Önemi ve Değişen Girişimcilik Nitelikler*. İstanbul: Simge Ofis.
- [105]. Türkoğlu, T., Tetik, S., Açıkgoz, A. (2017). *Journal of Yasar University*, 12 (45), 1-13.
- [106]. Uluyol, O. (2013). Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi ISSN: 1308-9196*, 350-372.
- [107]. Uygun M., Mete S., Güner E. (2012). Genç girişimci adayların girişimcilik eğilimi ve girişimcilik özellikleri arasındaki ilişkiler. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 145-156.
- [108]. Yalçıntaş, M. (2010). Çağımızda Girişimcilik. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 5 (1), 95-98.
- [109]. Yıldırım, M. H., Demirel, Y., & İçerli, L. (2011). İşletme sahibi yöneticilerin girişimci kişilik özellikleri ile girişimcilik becerileri arasındaki ilişkinin tespiti: Aksaray örneği. *Organizasyon Ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 189-199.
- [110]. Yılmaz, E., Sünbül, A. M. (2009). Üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeğinin geliştirilmesi, *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 195-203.
- [111]. Yurtseven, H. R. (2007). *Girişimcilik, Küçük Bir İşletme Kurmak Ve Yönetmek*. Ankara: Detay.
- [112]. Yüksel, H., Cevher, E., Yüksel, M. (2015). *Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 143-156.
- [113]. Yüzüak, E. (2010). *Üniversitelerde Öğrenim Gören Kız Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Etkileyen Faktörler: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İ.İ.B.F. Örneği*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- [114]. Wang, K.C., Wong, P.K. (2004). *Entrepreneurial interest of university students in Singapore. Technovation*, 24(2), 163-172.

EK 4. Veri Toplama Formu

Değerli Öğretmen Adayı, bu anket formu **YÜKSEK LİSANS** tezi için hazırlanmıştır. Her bir soru için size en çok uyan sadece bir seçenek işaretlenmelidir. Cevaplarınız **GİZLİ TUTULACAKTIR...**

Ümit ÖZGÜR

Sosyal Bilgiler Eğitimi Yüksek Lisans

Mersin Üniversitesi

SOSYO - DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER						
Yaşınız:	1()18-25	2()26-30	3()31-35	4()36-40	5()41-45	6()46+
Cinsiyetiniz:	1()Kadın 2()Erkek					
Medeni Haliniz:	1()Bekar 2()Evli					
Babanızın Mesleği:	1()Girişimci/İşadamı/Esnaf 2()İşçi/Memur/Emekli 3()Çiftçi 4()Diğer					
Hangi yabancı dili iyi düzeyde bilmektesiniz?:	1()İngilizce 2()Almanca 3()Diğer...					
Ailenizin Aylık Geliri:	1()1000-2500 2()2500-4000 3()4000-6000 4()6000+					
Mezun Olduğunuz Lise Türü:	1()Düz Lise 2() Anadolu Lisesi 3()Fen Lisesi 4()Meslek Lisesi 5() Sosyal Bilimler Lisesi 6() İmam Hatip Lisesi 7() Diğer					

1-) Girişimci olmak istiyor musunuz?

.....

.....

2-) Size göre, girişimci olmak için neler gereklidir?

.....

.....

3-) Size göre girişimci olmanın önündeki engeller nelerdir?

.....

.....

Girişimci Kişilik Özellikleri					
Aşağıdaki her bir ifade için size en uygun seçeneği işaretleyiniz.					
1-Kesinlikle katılmıyorum	2-Katılmıyorum	3-Kararsızım	4-Katılıyorum	5-Kesinlikle katılıyorum	
İnsanların şanssızlıkları yaptıkları hatalardan kaynaklanır.	1	2	3	4	5
İşlerin yapılma şeklini değiştirmekten kaçınırım.	1	2	3	4	5
Yaptığım işte yükselmek için büyük risk almaya gönüllüyüm.	1	2	3	4	5
Diğer insanlar çevrede olağan dışı bir şeyle görmediği halde işle ilgili fırsatları algılayabilirim.	1	2	3	4	5
Çözumsuz korkularım ve zayıflıklarım var.	1	2	3	4	5
Hisselerinin kar edeceğini bildiğim bir ortaklığa yatırım yapmaktan çekinmem.	1	2	3	4	5
Başarı oranı %60 ve daha fazla ise riski göze alabilirim.	1	2	3	4	5
Rekabeti severim çünkü rekabet daha fazla çalışmamı sağlar.	1	2	3	4	5
Kendi çalışmalarımın ürünü değilse olayların sonuçları beni memnun etmez.	1	2	3	4	5
İnsanların mutsuz durumları kötü şanslardan kaynaklanır.	1	2	3	4	5
İşin sürekli ve güvenli olması benim için kardan daha önemlidir.	1	2	3	4	5
Beni için iş güvenliği önemlidir.	1	2	3	4	5
Başkasının gözetimi olmadığı zamanlarda daha başarılı olurum.	1	2	3	4	5
Başarabilme yeteneğim konusunda kendime güvenirim.	1	2	3	4	5
Düzensiz şartlarda çalışmaktan zevk alırım.	1	2	3	4	5
Karar ve eylemlerimin olumlu veya olumsuz sonuçlarına razı olurum.	1	2	3	4	5
Çakışan iş talimatlarını vermem beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5
İnsanları işe alırken beceri esasına göre değil bağlılıklarına göre alırım.	1	2	3	4	5
Hakkında bir şey bilmediğim görevi üzerime almaktan çekinirim.	1	2	3	4	5
Başarılı olduğumu hissetmezsem yüksek ücretlide olsa o işi yapmaktan hoşlanmam.	1	2	3	4	5
Sadece rahat yaşamama yetecek kadar para kazanmak istiyorum.	1	2	3	4	5
Yeterince kar ediyorsam işle ilgili belirsiz koşullarda çalışmaktan rahatsız olmam.	1	2	3	4	5
Ücret iyi olduğu sürece rutin ve sıkıcı işlerde çalışmaktan kaçınmam.	1	2	3	4	5
Bana göre iyi iş neyin nasıl yapılacağını açık talimatlarla ifade edildiği iştir.	1	2	3	4	5
Hassasiyetle takip etmeye çalıştığım bir iş programım var.	1	2	3	4	5
Yaşamımdaki olayların sonuçlarını şans ve kötü kader değil ben etkilerim.	1	2	3	4	5
Başarının kişisel çabadan çok şansın ve kaderin bir sonucu olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5
Zekam ve kapasitem sayesinde karşılaştığım zorluklarla baş edebilirim.	1	2	3	4	5
Yeni ve alışılmamış durumlarla baş edebileceğimden şüpheliyim.	1	2	3	4	5
Her zaman mevcut yöntemlerden daha iyi yöntemlerin var olduğuna inanırım.	1	2	3	4	5
Bir şeyi onu yapmış olmak için değil mükemmel yapmış olmak için yaparım.	1	2	3	4	5
Yeni ilginç hatta çılgın fikirler üretmekte zorlanırım.	1	2	3	4	5
Bir şeylerin olmasını beklemek ya da seyretmek yerine ben kendim bir şeyler yaparım.	1	2	3	4	5
Yetenekli,hırslı ve çalışkan olsam da param olmadığı sürece iş kuramam.	1	2	3	4	5
Belirsizliğin olduğu durumlarda karar almayı ve önderlik etmeyi severim.	1	2	3	4	5
Çoğunluğun görüşüne karşı kendi görüşümü savunmakta zorlanırım.	1	2	3	4	5

Katkılarınız için teşekkür ederiz.

EK 5 – Online Veri Toplama Formu

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ GİRİŞİMCİ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Değerli Öğretmen Adayı, bu anket formu YÜKSEK LİSANS tezi için hazırlanmıştır.

Her bir soru için size en çok uyan sadece bir seçenek işaretlenmelidir.

Cevaplarınız GİZLİ TUTULACAKTIR...

* Gerekli

1. Yaşınız: *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

☐ 18-25

☐ 26-30

☐ 31-35

☐ 36-40

☐ 41-45

☐ 46+

2. Cinsiyetiniz: *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

☐ Kadın

☐ Erkek

3. Medeni Haliniz *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

☐ Bekar

☐ Evli

4. Babanızın Mesleği *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ☐ Girişimci/İş adamı/Esnaf
- ☐ İşçi/Memur/Emekli
- ☐ Çiftçi
- ☐ Diğer: _____

5. Hangi yabancı dili iyi düzeyde bilmektesiniz?: *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ☐ İngilizce
- ☐ Almanca
- ☐ Diğer: _____

6. Ailenizin Aylık Geliri: *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ☐ 1000-2500
- ☐ 2500-4000
- ☐ 4000-6000
- ☐ 6000+

7. Mezun Olduğunuz Lise Türü *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ☐ Düz Lise
- ☐ Anadolu Lisesi
- ☐ Fen Lisesi
- ☐ Meslek Lisesi
- ☐ Sosyal Bilimler Lisesi
- ☐ İmam Hatip Lisesi
- ☐ Diğer: _____

8. Girişimci olmak istiyor musunuz? *

9. Size göre, girişimci olmak için neler gereklidir? *

10. Size göre girişimci olmanın önündeki engeller nelerdir? *

Aşağıdaki her bir ifade için size en uygun seçeneği işaretleyiniz.

1-Kesinlikle katılmıyorum 2-Katılmıyorum 3-Kararsızım 4-Katılıyorum 5-Kesinlikle katılıyorum

11. İnsanların şanssızlıkları yaptıkları hatalardan kaynaklanır. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

12. İşlerin yapılma şeklini değiştirmekten kaçınırım. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

13. Yaptığım işte yükselmek için büyük risk almaya gönüllüyüm. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

14. Diğer insanlar çevrede olağan dışı bir şeyler görmediği halde işle ilgili fırsatları algılayabilirim. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

15. Çözumsuz korkularım ve zayıflıklarım var. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

16. Hisselerinin kar edeceğini bildiğim bir ortaklığa yatırım yapmaktan çekinmem. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

17. Eğer başarı oranı %60 ve daha fazla ise riski göze alabilirim. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

18. Rekabeti severim çünkü rekabet daha fazla çalışmamı sağlar. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

19. Eğer kendi çalışmalarımın ürünü değilse olayların sonuçları beni memnun etmez.

*

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

20. İnsanların mutsuz durumları kötü şanslardan kaynaklanır. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

21. İşin sürekli ve güvenli olması benim için kardan daha önemlidir. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

22. Benim için iş güvenliği önemlidir. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

23. Başkasının gözetimi olmadığı zamanlarda daha başarılı olurum. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

24. Başarabilme yeteneğim konusunda kendime güvenirim. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

25. Düzensiz şartlarda çalışmaktan zevk alırım. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

26. Karar ve eylemlerimin olumlu veya olumsuz sonuçlarına razı olurum. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

27. Çakışan iş talimatlarını vermem beni rahatsız eder. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

28. Eğer insanları işe alıyorsam beceri esasına göre değil bağlılıklarına göre alırım. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

29. Hakkında bir şey bilmediğim görevi üzerime almaktan çekinirim. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

30. Eğer başarılı olduğumu hissetmezsem yüksek ücretlide olsa o işi yapmaktan hoşlanmam. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

31. Sadece rahat yaşamama yetecek kadar para kazanmak istiyorum. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

32. Eğer yeterince kar ediyorsam işle ilgili belirsiz koşullarda çalışmaktan rahatsız olmam. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

33. Ücret iyi olduğu sürece rutin ve sıkıcı işlerde çalışmaktan kaçınmam. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

34. Bana göre iyi iş neyin nasıl yapılacağına açık talimatlarla ifade edildiği iştir. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

35. Hassasiyetle takip etmeye çalıştığım bir iş programım var. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

36. Yaşamımdaki olayların sonuçlarını şans ve kötü kader değil ben etkilerim. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

37. Başarının kişisel çabadan çok şansın ve kaderin bir sonucu olduğunu düşünürüm. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

38. Zekam ve kapasitem sayesinde karşılaştığım zorluklarla baş edebilirim. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

39. Yeni ve alışılmamış durumlarla baş edebileceğimden şüpheliyim. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

40. Her zaman mevcut yöntemlerden daha iyi yöntemlerin var olduğuna inanırım. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

41. Eğer bir şeyi onu yapmış olmak için değil mükemmel yapmış olmak için yaparım. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

42. Yeni ilginç hatta çılgın fikirler üretmekte zorlanırım. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

43. Bir şeylerin olmasını beklemek ya da seyretmek yerine ben kendim bir şeyler yaparım. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

44. Eğer yetenekli,hırslı ve çalışkan olsam da param olmadığı sürece iş kuramam. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

45. Belirsizliğin olduğu durumlarda karar almayı ve önderlik etmeyi severim. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

46. Çoğunluğun görüşüne karşı kendi görüşümü savunmakta zorlanırım. *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Katkılarınız için teşekkür ederiz.

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ GİRİŞİMCİ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

ORIJINALLIK RAPORU

% 9	% 8	% 4	% 4
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	docplayer.biz.tr İnternet Kaynağı	% 2
2	bscongress.com İnternet Kaynağı	% 1
3	www.ulead.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1
4	dergipark.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1
5	acikerisim.gelisim.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
6	openaccess.hacettepe.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
7	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	<% 1
8	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1